

••••• EĞİTİM

Kâğıt katlama ve zihinsel döndürme testleri
DR. ALİ İHSAN BORAN

••••• EDEBİYAT

Şehir, dil, üslup bağlamında
Tanpınar ve edebiyat
FERMAN SALMIŞ

••••• DOSYA

Hayatın Satır Aralarını Okumak Paneli'nden
EDA NUR NAZLI - ZEYNEP YETGİN

••••• DENEME

Karantina günlerinde müzik
FERDA ÇELİK

••••• ŞİİR

Şehrin kokusunu çalmak
SEYDİ TÜRKERİ

EĞİTİM, KÜLTÜR, SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 2020 SAYI: 4

maarif name

Okumak hayatı
anlamlandırır

maarif name

EĞİTİM, KÜLTÜR, SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Adına Sahibi
Millî Eğitim Müdürü
ALİ TATLI

Sorumlu Yazı İşleri Şube Müdürü
FATİH ERDİM

Genel Yayın Yönetmeni
FERMAN SALMIŞ

Yayın Kurulu
DR. DİLEK KIRNIK
CUMALİ BAŞDAŞ
MESUT GÖNÇ
SEYDİ TÜRKERİ

Tasarım
Fokus Tasarım

Baskı
Ses Reklam Paz. Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mebusevleri Ayten Sk. 28/7 Çankaya - Ankara

Adres
Kernek Mahallesi, Şht. Hamit Fendoğlu
Caddesi, 44300
Battalgazi/Malatya
Tel: 0 422 280 4400
0422 280 4548
Belgegeçer: 0422 280 4549
www.malatya.meb.gov.tr

© Dergimizde yayımlanan yazı ve fotoğraflardan yayıncının izni alınmadan, kaynak belirtilmeden tam veya özet alıntı yapılamaz.

Maarifname, Malatya İl Millî Eğitim
Müdürlüğü tarafından yayımlanır.

SÜRELİ YAYIN

MALATYA
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

editör'den

FERMAN SALMIŞ

*Bütün zamanlar için içten sözler,
Güzel şarkılar biriktirmektir edebiyat...*

Değerli okuyucular,

Sizlere **Maarifname** Dergimizin dördüncü sayısı ile “Merhaba” diyoruz. Derginin bu sayısı, dünyada ve ülkemizde yaşanan **Yeni Koronavirüs COVID 19** Pandemisinin yaşandığı bir döneme denk geldi. Okulların kapalı olduğu alışılmadık ortamda yazmak ve evlere kapanmak aynı zamanda **duygusal bir iklim** yarattı. Bu sayımızın gecikme nedeni ise söz konusu salgın. Hepimize büyük geçmiş olsun şimdiden.

Dergimizin bu sayısını ağırlıklı olarak **okuma** konusuna ayırdık. Yapılan okumalara ilişkin değerlendirmelere yer verdik. Eğitim, kültür, sanat konuları yine bu sayımızda da yerini almış oldu. Dergimize yazan öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz **heyecanla ve istekle** yazılarını yazdılar. Emeklerinden dolayı yazar arkadaşlarımıza **teşekkür** ediyorum.

Dergimizin bu sayısı içerik olarak, kitap okumalara ilişkin bolca değerlendirme yazısı bulacaksınız. **“Hayatın Satır Aralarını Okumak”** konulu çalışmamızın değerlendirme yazıları yerini aldı. Çeşitli temalarda öykü ve şiirler; deneme ve eleştiri yazılarına yer verdik. Derginin giderek kendi kimliğini bulduğunu söylemek abartı olmayacaktır. Dosya olarak, edebiyatımızın çınarlarından **Ahmet Hamdi Tanpınar’ı** şehir, dil, üslup kimliği ile ele aldık.

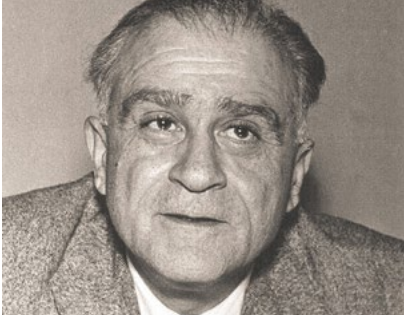
Edebiyat, her zaman olduğu gibi hayata sarılmanın, estetik duygu geliştirmenin önemli olanaklarından birini sunuyor. Okumak ve yazmak, yalnızca düşünceyi değil, **insanın kendini tamamlamasını** ve geliştirmesini kolaylaştırıyor. Yazmanın **kalıcı** hâle gelmesi ise dünyayı zenginleştiriyor, daha **yaşanır** kılıyor.

Medeniyet, kelimelerden, kelâmdan bağımsız bir şekilde ele alınamaz. Eğitim dünyasında, dergilerin; dolayısıyla yazmanın önemi yadsınamaz. **Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğü** olarak bu kültürün yaygınlaşmasına bir nebze de olsa katkıda bulunabiliyorsak ne mutlu bize.

Dergimizde emeği olan herkese **kucak dolusu teşekkür** ve sevgilerimizi sunuyoruz. Sonraki sayımızda görüşmek dileği ile...

Herkese iyi okumalar...

bu sayıda

Kurşun kalem	4
ALİ TATLI	
Demokrasi ve eğitim	6
DR. ASLI AĞIROĞLU BAKIR	
Kâğıt katlama ve zihinsel döndürme testleri	10
DR. ALİ İHSAN BORAN	
Eğitimde motivasyon	14
RAMAZAN ÖZKUL	
Tanpınar ve edebiyat	18
FERMAN SALMIŞ	
Doğu-Batı arasında İslam	22
EDA NUR NAZLI	
Kitapların dilinden	26
ZEYNEP YETGİN	
Karantina günlerinde müzik	34
FERDA ÇELİK	
Bana masal anlat öğretmenim	36
GÜNSELİ ULUTAŞ	
Sezai Karakoç'un şiir dili üzerine... ..	38
HİKMET GÜNBATTI	
Çocuklara	41
MAVİNİN GECESİ	
"Okumak, Yazmak ve Yaşamak Üzerine"	42
KÜBRA KÜÇÜK	
Hayat	43
SON RÜZGAR	
Renklerden kurulu bir dünya	44
SEVİM ARALP	
Mutluluk	46
BEYZA YAPICI	
Ölüm... ..	47
ZEYNEP YETGİN	

bu sayıda

Satranç yalnızca bir oyun değildir MELİSA AKGÜL	50
Yağmurdan rüzgâra HALİME AYKAÇ	55
İz bırakan öğretmen ARZU ATEŞ	56
Halil Cibran'ın kaleminden sevgi DR. GÜLCAN YALÇIN DURMUŞ	58
Kenan'ın gözlüğü ORHAN YÜCE	60
Lamekân MURAT ERCAN	62
Arkadaşlığa açılan yolculuk AYŞE BOLAT	66
Deniz kabuğu HAYRİYE ZEHRA CANLI	70
Karanlığında aydınlığın HATİCE SUDE DAL	76
Ölü şehrin umudu ZEYNEP YETGİN	80
Kutu HABİBE YARALI	81
Sessiz beden HİCRAN AKTAŞ	82
Ulu zeytin ağacı HACI ALİ DEMİRÖZ	84
Umut Restoranı İBRAHİM ARSLAN	86

Ve şiirleriyle...

GONCA ÇİFTÇİ | NİLÜFER ZONTUL AKTAŞ | SEYDİ TÜRKERİ |
MEHMET ŞÜKRÜ ŞENGÜL | FERMAN SALMIŞ | ZEHRA İLHAN | CEREN ÖGE |
M. EMİN YEŞİLKAYA | İLAYDA SUCU

Kurşun kalem

ALİ TATLI

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRÜ

*Gözleri eski tarihlerden kömür karası, harfleri öğrendi kalem.
Taştan parşömene bir yolculuktu.
Sözleri öptü kalem.
Kurşuni bir renkte duruldu yazı.
Biriktirdi yüzyılların uzun şarkalarını.
Âdem'den gelir dili, sonra şüri öğrendi kalem.*

Kalem; sözün yazıyla ilk buluşmasının uzun tarihidir. Okumak ve yazmak, belki de kadim hafızasını, bilgeliğini kalemden almıştır. Çivi yazısının rüyasıdır kalem; Sümerlerin insanlığa armağan ettiği öyle zarif bir ses ki o ses binyıllardır hâlâ kulağımızda gezer durur. İnsan, Âdem'den sonra en çok kaleme ve kelama borçludur.

Kalem, estetik ve zarif bir sözcüdü. Duygu ve düş/üncenin akışına aracılık eder. Çoğu kez elimize kalemi almadan ilham gelmez, kelimeler tökezler, cümleler dizilmez. İnsanla kalem arasındaki ilişki bilgece, kalem insanla anlam ve değer kazanır. “Eli kalem tutan” insan, zarif bir hayatın öznesidir. Sözlerini seçer ve heybesinde bütün dillerin kelimeleri vardır. Uzun bir ırmak bir denize karışınca kadar bütün derelerin suyunu içine alır, işte kalem mürekkeğini o denizden alır.

Kurşun kalem, kilden ve grafitten yapıp basılmış bir parçadan ve ayrıca tahta kasanın yapısından dolayı kalemlerden oluşan bir tür kalemdir. “Kalemlerin şahıdır!” dense yeridir.

Gövde yapısı genellikle ahşap olan kalemler, önce parmakların arasına oturtulurken keyif verir. Silmekle yazmak arasındaki eylemin sahibi olan kurşun kalem okulla, sınıfla; öğretmenle ilk tanışıklığımızdır.

Hepimizin hayat hikâyesi bir kurşun kalemle başlar...

Kurşun kalem, kalemlerin en işçi olanıdır. Kalemlerin acemisi ve ustasıdır. Silginin ve kalemıraşın arasında geçen uzun bir ömürdür. Kurşun kalemle yazmak, biz öğretmenler için bundan fazlasıdır. Bir çocuğun eline kurşun kalemi tutuşturduğumuz o an, bir hayata ilk dokunuştur.

Bir çocuk, kalemiyle birlikte büyür; bunu en iyi öğretmenler bilir.

En çok şiire yakışır kurşun kalem. Kelimeler dizeye oturuncaya kadar kurşun kalemin yakasını bırakmaz. Çizmek, yazmak, kelimelere yeniden yeniden kalemin gözüyle bakmak... onun üzerinden dünyayı okumak, kalemi önemli kılar.

**En çok şiire yakışır kurşun kalem.
Kelimeler dizeye oturuncaya kadar
kurşun kalemin yakasını bırakmaz.
Çizmek, yazmak, kelimelere
yeniden yeniden kalemin gözüyle
bakmak... onun üzerinden dünyayı
okumak, kalemi önemli kılar.**

• • • • •

Dört mevsimi kurşun kalemle çizeriz; rüzgârın yüzünü, eylülün saçlarını, ırmağın kıyılarını, kar yağışını... Uyakları, redifleri, Karacaoğlan'ı, Fuzuli'yi ondan öğrendik. Ondan öğrendik alfabeyi, kelimelerin renklerini, uzunluğunu yolların. Ömrümüze bir dipnot düşürmeyi de...

İnsan tasarımcıdır; kurşun kalem çizgilerle yol gösterir bizlere. O çizgilerden bir dünya kurar ve o dünyanın içine sığdırır düşlerini, düşüncelerini.

Hayat karakalem çizgilerdir.

Karakalem resim çizmek, dünyamızdaki sokak başlarından başımızı çıkarıp bakmak, yeniden öğrenmek demektir. Kalemle yeniden öğreniriz,

çünkü kalem insanı elinden tutar ve öğrenmeye sürükler... Bir tabloda fısıldar o çizgiler. Bilirsiniz, bir karakalem oradadır ve gözlerinizle, ellerinizle konuşmak ister.

Kalemin hikâyesi insanın hikâyesine benzer; kalem düşünür, kalem ağlar, kalem güler... Hayatın kalemi kırılmaya görsün; tuzla buz olur dünya. Ceketimizi alıp gitsek de tortusu kalır içimizde.

Kalem, bizlere kimsesizliği unutturur, muhabbet ortamı sağlar bu yalnız dünyada, acılı gezegende. Anlarız, kalem ve kelam olmadan anlamsızdır dünya...

Demokrasi ve eğitim

DR. ASLI AĞIROĞLU BAKIR

Demokrasi kavramı yüzyıllar boyunca tartışılmış, uygulanmaya çalışıldığı her dönemde hem taraftarlarını ve hem de karşıtlarını oluşturmuş çok önemli bir yönetim şeklidir. Egemenliğin halka ait olduğunu savunarak iktidarı halka dayandıran demokrasi rejimi (Demirbolat, 1997: 144); halk tarafından seçilen temsilcilerin, yine son denetimlerini halkın yapacağı bir düzende halkı yönetmesi olarak (Türkoğlu (1996: 142) da ifade edilmektedir.

Tarih sürecinde demokrasiye karşı çok farklı bakış açıları geliştirilmiş olsa da demokrasinin bölünmezlik ve evrensellik ilkeleri çerçevesinde bütün insanlara eşit hakların tanındığı, bu hakların yasalarla da korunduğu bir rejim olduğu konusunda büyük bir fikir birliğinden bahsetmek mümkündür (Gülmez, 2001: 82). Bu bağlamda Dahl (2000: 9), demokrasinin uygun koşullarda tekrar ve tekrar icat edilecek bir yönetim şekli olduğunu, çünkü toplumların belli bir düzeye eriştikten sonra mutlaka demokratik bir yönetime ihtiyaç duyacaklarını ifade etmektedir. Böylelikle, toplumsal gelişmenin ve çağdaşlaşmanın mutlaka demokratik yaşayışı da beraberinde getireceği belirtilmektedir. Demokrasiden bahsedebilmek için gerekli olan önemli özellikler en önde özgürlük ve eşitlik gelmektedir. Demokratik bir rejimde din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın tüm insanlara eşit haklar tanınır ve kanunlar önünde hepsi eşit

muamele görürler (Büyükkaragöz ve Kesici; 1998: 1-2-3). Özgürlük ve eşitlik dışında, demokrasinin sacayağını tamamlayan bir diğer karakteristiğinin de laiklik olduğu vurgulanmaktadır (Aslan, 2005).

İlk olarak Eski Yunan'da ortaya çıkan demokrasi kavramı, süregelen yüzyıllar içerisinde çeşitli algılayışlara da maruz kalmıştır. Eski Yunan'da, günümüzde 'Doğrudan Demokrasi' olarak adlandırılan, tüm halkın (köleler, kadınlar ve çocuklar hariç) yönetime katılımıyla gerçekleştirilen demokrasi süreci, yerini zaman içerisinde koşulların da etkisiyle sadece seçilmiş kişiler tarafından uygulanan ve halkın iradesi olarak adlandırılan 'Temsili Demokrasi'ye bırakmıştır. 18. yy öncesine kadar olan dönemde, Ortaçağ'ın feodal yapısı sanayi devrimini hazırlarken, feodal sisteme karşı başkaldıran halk, demokratik sürecin toplumsal tabanını oluşturmuştur. Bu dönemde gerçekleşen Magna Carta (1215), Simon De Montfort (1265), Habeas Corpus Act (1676) ve Bill of Rights (1689) düzenlemeleri, demokratikleşme sürecini adım adım işleyen mihenk taşları olarak kabul edilmektedir.

18. yy'a gelindiğinde Locke, Montesquieu, Rousseau gibi önemli düşünürler, demokrasi rejiminin oluşmasında ve savunulmasında büyük rol oynamışlardır. 1776 yılında tüm insanların eşit ve özgür olduğunu savunan ilk belge olan Virginia Haklar Bildirgesi'nin imzalanması ve özellikle 1789 Fransız İhtilali ile "özgürlük, eşitlik ve kardeşlik" kavramlarının ön plana çıkması demokrasi bilincinin insanlar arasında yayılmasında çok etkili olmuştur. 20. yüzyılın başlarından itibaren Büyük Buhran gibi sancılı bir süreçten geçen demokrasi, 1950'lerden

itibaren tüm dünyada çok daha fazla kabul görmüş, büyük kitlelerce benimsenmiş ve yıllar geçtikçe giderek daha fazla önem kazanmıştır.

Tüm dünyada olduğu gibi, Osmanlı İmparatorluğu da bu demokrasi dalgasından belli dönemlerde etkilenmiş; Sened-i İttifak (1808), Tanzimat Fermanı (1839), Islahat Fermanı (1856), Kanuni Esasi (1876) ve Meşrutiyet'in ilanı (1908) ile demokrasi yavaş yavaş topluma yerleşmeye başlamıştır.

Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde, 1920'de kurulan TBMM'nin halk iradesini yansıtması, bu dönemin demokratik yönetim anlayışını göstermektedir. 1950'ye kadar tek parti yönetimiyle yönetilen Türkiye Cumhuriyeti, bu tarihten itibaren çok partili döneme geçiş yaparak demokratikleşme sürecini daha da geliştirmiştir (TBMM, 2004).

Demokrasi bilincinin genç kuşaklara aktarılmasında toplumun çok önemli bir yeri vardır. Ertürk'e göre (1993: 175-177), demokratik yaşam biçimi yine demokratik bir yaşayış yoluyla öğrenilebilir. Bizden sonra gelecek olan nesillerin de demokrasiyi benimsemiş, tüm insanları eşit gören ve ırka, dine, renge v.b göre ayrımcılık yapmayan bireyler olarak yetiştirilebilmesi için önce mevcut toplumun bireylerinin demokratik kültürle yoğrulmuş ve onu benimsemiş olmaları gerekir. Demokratik bir yönetimi diğer alternatiflere tercih etmenin en önemli nedenlerinden birisi de, bu yöntemin halka diğer yöntemlere oranla daha fazla siyasi eşitlik sağlayabilmesidir (Dahl, 2000: 9). Demokrasilerde siyaset ile toplum arasında çok güçlü bir ilişki mevcuttur ve vatandaşların gerekli gördüklerinde gösterecekleri

tepkileri otoriter bir rejime oranla daha kuvvetlidir (Schmidt, 2001: 338).

Günümüzde demokrasi yönetiminin dünyada çok kabul görüyor olmasından yola çıkarak, bunun tarih boyunca böyle olduğunu düşünmek yanıltıcı olacaktır. Zira demokrasi, 18. yüzyılın sonlarına kadar özellikle iyi eğitim almış yönetici sınıfı tarafından pek de destek görmemiş, ancak 19. yüzyıla gelindiğinde tüm dünyada bir demokrasi rüzgarı eserek demokrasi yönetiminin günümüzdeki güçlü konumunu alması sağlanmıştır (Mayo, 1964: 20-21).

EĞİTİM VE DEMOKRASİ

Kısaca davranış değiştirme süreci olarak tanımlanan eğitim (Türkoğlu, 1996:1), bireylerin aynılaşmasını değil, farklılaşmasını sağlayan bir araçtır. Çünkü geleneksel inanışların aksine, her birey biriciktir ve dolayısıyla da farklı özelliklere, algılama kapasitesine sahiptir. Bu sebeple eğitimin işlevi, bu farklılıkları köreltmek değil geliştirmek olmalıdır (Özdemir ve Yalın, 1999: 2). Eğitimin diğer bir önemli amacı da, öğrencileri hür bilimsel düşünceye sahip, olaylara tarafsız olarak farklı açılardan bakabilen, görünen sebeplerin dışında da sebep-sonuç ilintisini arayan bireyler haline getirmektir (Özdemir ve Yalın, 1999:236). Anılan özelliklere sahip bireyler ve geleceğin vatandaşlarını yetiştirme, eğitim sürecinin demokratikleştirilmesine ve öğrencilere demokrasi eğitiminin sağlıklı bir şekilde verilmesine bağlıdır.

Demokrasi, 18. yüzyılın sonlarına kadar özellikle iyi eğitim almış yönetici sınıfı tarafından pek de destek görmemiş, ancak 19. yüzyıla gelindiğinde tüm dünyada bir demokrasi rüzgarı eserek demokrasi yönetiminin günümüzdeki güçlü konumunu alması sağlanmıştır.

Demokrasilerde eğitim vazgeçilmez bir unsurdur. Aslında demokrasiler, eğitimi demokratik bir toplum oluşturma için ön koşulu olarak görürler. Çünkü eğitim aracılığıyla sadece birey değil, uzun vadede toplum da şekillenmektedir (Yeşil, 2002: 41-42). Dewey'e göre (1996: 44), toplum genç nesillerin yaşamlarını yönlendirmekle aslında kendi geleceğini de belirlemektedir. Ancak demokratik yaşam bilincinin ve kültürünün aşılandığı bir nesil, gelecek kuşakların da bu bilinçle yetişmesini garanti edebilir.

Gençlerde demokrasi kültürünün oluşturulabilmesi için, onlara iyi bir demokrasi eğitiminin verilmesi şarttır. Verilen demokrasi eğitimi kuramsal olarak kalmamalı; bunun, öğrencilerin gözlemledikleri dünyada da davranışsal bir karşılığı olmalıdır. Demokrasi eğitimi demek kendini başkalarının yerine koyabilme ve olaylara onların gözüyle bakabilme, kendisi için istediğini başkaları için de isteyebilme, kendisine yapılmasından hoşlanmadığını başkalarına da yapmama davranışı kazanma veya kazandırma eğitimi demektir. Demokrasi eğitiminin anlamı, sınırsız değil, sınırlı hürriyet eğitimidir (Çelikkaya, 1997: 182-183). Öğrencilere her açıdan kaliteli bir eğitimin verilebilmesi, eğitim örgütlerinin niteliği ile yakından ilişkilidir. Demokrasi bilincinin kazandırılabilmesi için okullarda ilk önce demokratik bir eğitim-öğretim ortamı oluşturulmalıdır. Bu da sadece öğrenciler ile öğretmenler arasındaki ilişkileri değil, öğretmenlerle yöneticiler ve yine yöneticilerle öğrenciler arasındaki ilişkileri de kapsamalıdır. Kısaca, sağlıklı bir demokrasi eğitiminin verilmesi “okul örgütünün demokratikleştirilmesine” bağlıdır (Başaran, 1982: 88).

Okul kültürünün en önemli etkenlerinden bir tanesi de okul kuralları (düzenlemeler) dir. Gerek yöneticiler, gerekse öğretmenler; kontrolü ve disiplini sağlamak için, öğrenciler üzerinde belli bir otorite sağlamalıdır. Yapılan araştırma sonuçlarının ortaya

koyduğu gibi, öğrencilere okulda verilen vatandaşlık eğitimi, öğrencilerin toplumsal hayattaki davranışlarının temellerini oluşturmaktadır (Bickmore, 2003: 5). Demokrasi bilincinin aşılmasında okul atmosferinin olduğu kadar, okul yöneticilerinin de rolü büyüktür. Değişen dünya koşullarında, okul yöneticilerinin de kendilerini geliştirmeleri, yeniliklere açık ve uyumlu olmaları, temel bir koşuldur. Ancak bu yolla yeni nesil öğrenci ve öğretmenlerin beklentilerini karşılayabilirler (Çelik, 2000: 145). Bu nedenle, günümüz koşullarında iyi eğitimcilerin öğretmenlere ve öğrencilere fikirlerini özgürce söyleyebilecekleri, özgürlükçü ve demokratik bir eğitim anlayışının hakim olduğu eğitim ortamları oluşturmaları gerekmektedir.

Demokratik bir eğitim için, okul ortamının ve yöneticilerin yanı sıra öğretmenlerin de çok önemli katkıları gereklidir. Demokratik sistemin öğretmeni, olayları karşılaştırır, öğrencilere rehberlik eder, onlara yalnızca bilgileri değil aynı zamanda öğrenmenin yöntemlerini de öğretir. Sınıfta uyguladığı yöntemlerde öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurup, okuldaki diğer öğretmen ve velilerle de sürekli bir iletişim içinde olur. Çünkü demokratik bilince sahip bir öğretmen, sadece öğreten değil aynı zamanda öğrenen olduğunun farkındadır. Merakını yitirmemiştir, olayları gözlemler, işinden zevk alır, öğrencilerini derse katarak onların fikirlerini özgürce ifade edecekleri bir eğitim ortamı oluşturur (Akçay, 2006: 66).

Demokratik eğitim, ancak demokrat öğretmenlerle gerçekleştirilebilir. Demokrat öğretmen; sınıfından gürültü gelmeyen öğretmen değil, dersleri soru soran öğrencilerle dolu, seviyeli tartışmalarla geçen, öğrencileri yasaklarla değil, bilgi ve kültürü ile kontrol edip yönlendiren öğretmendir. Demokratik koşullarda eğitim gören öğrencilerin yaratıcı zekalarının ve üretkenliklerinin artacağı bir gerçektir. Çünkü yaratıcılık ancak özgür ve demokratik ortamlarda hayat

bulabilir (Akçay, 2006: 118-123). İnsan hayatına ve değerlerine böylesine önemli etkileri olan demokrasi kavramını ve uygulamalarını, yeni nesillere aktarmak ve benimsetmek en başta toplumların eğitim kurumlarına düşmektedir. Eğitim kurumlarında sadece demokrasi eğitimi değil, aynı zamanda demokratik eğitimin de olması zorunludur. Bu konuda en önemli görev şüphesiz, öğretmenlere ve okul yöneticilerine düşmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçay, Tahsin. (2006). Eğitim Denklemi. İstanbul: Okumuş Adam Yayınları.
- Aslan, Mahire. (2005). Eğitim ve Yönetimde Demokrasi. Yönetici Eğitimi Seminer Notları. İnönü Üniversitesi, 17 – 18 Şubat.
- Başaran, İbrahim Ethem. Örgütsel Davranış. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. Ankara: 1982.
- Bickmore, Kathy. (2003). Discipline for Democracy? İnternet Kaynağı: http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2/content_storage_01/0000000b/80/22/ad/d3.pdf. Erişim Tarihi: 12.05.2007
- Büyükkaragöz, S. & Kesici, Ş. (1998). Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı.
- Çelik, Vehbi. (2000). Okul Kültürü ve Yönetimi. 2. Baskı. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Çelikkaya, Hasan. (1997). Eğitime Giriş (Pedagogik Formasyon amaçlı). 1. Baskı. İstanbul: ALFA Basım Yayım Dağıtım.
- Dahl, Bert. A. (2000). On Democracy. London: Yale University Press New Haven
- Demirbolat, Ayşe. (1997). Eğitim – Demokrasi İlişkisi: Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi. L. Küçükahmet (Ed.). Eğitim Bilime Giriş. 1. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Dewey, John. (1996). Demokrasi ve Eğitim. (Çev.: M. Salih Otaran). İstanbul: Başarı Yayıncılık.
- Ertürk, Selahattin. (1993). Diktacı Tutum ve Demokrasi. Ankara: Kültür Bakanlığı Demokrasi Klasikleri. MAS Matbaası
- Gülmez, Mesut. (2001). İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi. 2. Baskı. Ankara: TODAİE Yayını.
- Human Rights Centre. (2006). Democracy Assessment Framework. İnternet Kaynağı: http://www.democraticaudit.com/auditing_democracy/assessmentframework.php Erişim Tarihi: 09.11.2006.
- Mayo, H.B. (1964). Demokratik Teoriye Giriş. Emre Kongar (Çev.). Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Özdemir, Servet. & Yalın, Halil İbrahim. (1999). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Schmidt, Manfred. G. (2001). Demokrasi Kuramlarına Giriş. M. Emin Köktaş (Çev.) Ankara: Vadi Yayınları.
- Türkoğlu, Adil. (1996). 99 Soruda Eğitim Bilimine Giriş. İzmir: Memleket Gazetecilik ve Matbaacılık.
- Yeşil, Rüştü. (2002). Okul ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE UZAMSAL YETENEK BECERİLERİ:

Kâğıt katlama ve zihinsel döndürme testleri

DR.ALİ İHSAN BORAN

Uzamsal yetenek; Lohman'a (1993) göre bir nesneyi görsel olarak çizebilme, yeniden düzenleme, başka bir şekle dönüştürebilme ve devamını getirebilme olarak; Olkun'a (2003) göre nesnelerin iki ve üç boyutlu parçalarını zihinde canlandırabilme, döndürebilme ve yorumlayabilme yeteneği olarak; Hegarty & Waller (2005) göre nesnelerin uzamsal yani 3-boyutlu görüntülerini çizebilme, bu nesneleri birbirlerine dönüştürebilme ve çeşitli problemleri çözmede bu nesneleri kullanmalarını sağlayan zihinsel bir faaliyet biçimi olarak; Turgut'a (2015) göre üç boyutlu uzayda nesneleri zihinsel olarak hareket ettirebilmek, zihnindeki nesne parçalarını bir araya getirebilmek veya nesneleri parçalayabilmek veya nesneleri farklı bir görüş açısıyla görselleştirmek gibi becerilerin birleşimi olarak tanımlanmaktadır. Kısaca uzamsal zeka; nesneleri döndürme ve öteleme; nesneleri parçalarına ayırma ve parçalarına ayrılmış nesneleri tekrar birleştirme; nesneleri 2 boyuttan 3 boyuta veya 3 boyuttan 2 boyuta geçişini sağlayacak şekildeki işlemler bütünüdür. (Linn & Petersen, 1985; Lohman, 1993; McGee, 1979; Olkun, 2003; Turgut, 2015).

Uzamsal yeteneğe ait birçok farklı tanımlamayla

beraber uzamsal yetenek üzerine çeşitli sınıflandırmalar da yapılmaktadır. Yapılan sınıflandırmalarda uzamsal görselleştirme, uzamsal yeteneğin en önemli alt boyutlarından biri olarak görülmektedir (Yüksel & Bülbül, 2014). Uzamsal yeteneğin önemli alt boyutlarından bir diğeri de uzamsal ilişkidir.

UZAMSAL YETENEK BECERİLERİ		
Uzamsal Görselleştirme Becerileri	U	Uzamsal İlişki Becerileri

UZAMSAL GÖRSELLEŞTİRME VE KAĞIT KATLAMA TESTİ

Uzamsal görselleştirme; McGee'a (1979) göre bir nesneyi zihinde hareket ettirebilme, döndürebilme, bükme veya tersine çevirebilme yeteneğidir; kısaca nesneleri 2-boyutlu ve 3-boyutlu uzayda kullanabilme yeteneğidir; Lohman'a (1988) göre verilen bir nesneye zihinde birden fazla hareket yaptırma yeteneği olarak; Kimura'a (1999) göre üç boyutlu bir objenin iki boyutlu halini (küpün açılmış hali gibi) zihinde canlandırabilmedir; Oklun & Altun'a (2003) göre ise 2-boyutlu ve 3-boyutlu nesneler ve bu nesnelere ait parçaların uzayda hareket ettirilmesi sonucu oluşacak yeni durumların zihinde canlandırılabilmesi yeteneğidir.

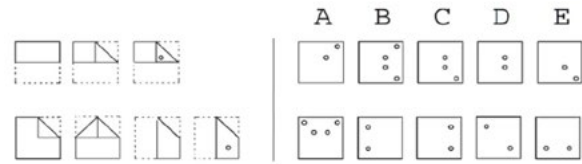
Kozhevnikov & Hegarty (2001), kâğıt katlama ve yüzey kaplama testlerinin uzamsal görselleştirme

yeteneğini ölçmek için en çok kullanılan testler arasında olduğunu söylemişlerdir. Bu testlerden kâğıt katlama testlerinde bireylerin bir şeklin katlandığında ve tekrar açıldığında nasıl görüneceğini tespit etmeleri gerekmektedir. Yılmaz (2009) ise uzamsal görselleştirme becerilerini ölçen bir başka test türünün Özdeş Bloklar Testi olduğunu ve kişilerin bu testte, birden çok seçenek arasından hangi bloğun, blokların yüzündeki renkler ve sayılar gibi çeşitli tanımlayıcı özellikler göz önüne alındığında, örnek blok ile aynı olduğuna karar vermelerini gerektiğini söylemektedir. Turgut (2015) ise zihinde kesme türündeki testlerin de bireylerin uzamsal görselleştirme yeteneklerinin değerlendirilmesinde kullanılacak testler arasında yer aldığını söylemiştir.

Kâğıt Katlama Testi (Paper Folding Test) uzamsal yeteneğin alt bileşeni olan uzamsal görselleştirme becerisi ölçmektedir. Kâğıt Katlama Testi; French ve arkadaşları (1963) tarafından geliştirilmiştir.

Güvenilirlik katsayısı 0.84 olan bu test 20 sorudan oluşmakta, bu soruların her birinin niteliği aynıdır ve öğrencilere düşen görev; 6 dakika içerisinde katlanarak, üzerindeki çeşitli noktalardan delikler açılan bir kare kâğıdın açıldıktan sonraki halini belirleyebilmeleridir. Testin puanlanmasında, bulunan her doğru cevap için 1; yanlış cevaplar için ise 0 puan verilmektedir.

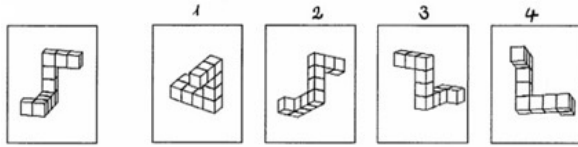
Kâğıt Katlama Testi soru örnekleri

UZAMSAL İLİŞKİ VE ZİHİNSEL DÖNDÜRME TESTİ

Uzamsal ilişki; Maier'e (1996) göre, nesnelerin bileşenlerinin yani parçaların birbirleri ile arasındaki ilişkileri tanıma yeteneği olarak; Oklun & Altun'a (2003) göre, bireylerin 2-boyutlu ve 3-boyutlu

geometrik cisimleri tümüyle zihninde döndürmesi, hareket ettirmesi ve farklı konumlarında onları tanımak olarak; Colom & arkadaşlarına (2002) göre, 2-boyutlu ve 3-boyutlu cisimleri zihinsel olarak doğru ve hızlı şekilde döndürme yeteneği olarak; Contero & arkadaşlarına (2005) göre, 2-boyutlu uzayda yani düzlemde cisimleri zihinde döndürebilme becerisidir; Christou & arkadaşlarına (2006) göre uzamsal bir nesneyi yani 3-boyutlu cisimleri zihinsel olarak hızlı ve doğru bir şekilde döndürme yeteneği olarak tanımlanmaktadır.

Vandenberg & Kuse (1978) tarafından geliştirilen Zihinsel Döndürme Testi (Mental Rotation Test) 24 sorudan oluşmaktadır. Testte yer alan her sorunun niteliği aynıdır. Testteki her bir soruda verilen üç boyutlu bir şeklin farklı yönlerde ve farklı açılarla döndürülmüş yeni halinin bulunması istenmektedir. Öğrencilerin soruları çözebilmeleri için verilen üç boyutlu şekillerin farklı görünümelerini zihinlerinde canlandırabilmeleri gerekmektedir. Testin puanlanmasında, bulunan her iki doğru şekil için 1; doğru şekillerden sadece biri için ise 0 puan verilmektedir.

Mental Rotation Test soru örneği

MATEMATİK EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMADA UZAMSAL YETENEK BECERİLERİNİN ÖNEMİ

Ulusal Matematik Öğretmenleri Konseyine (NCTM, 2000) göre matematik öğretim programların hepsinin, öğrencilerin matematiksel doğayı yorumlama yeteneklerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi gerektiği, görüşündedir. Yani, öğrencilere uygulanacak matematik öğretim programlarında öğrencilerin uzamsal düşünme becerilerinin gelişmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Geometri ve uzamsal yetenek arasındaki bağlantıları göstermek için yaptıkları çalışmada Harman ve Akın (2008); somut model kullanan öğrencilerin daha başarılı olduğunu göstermişlerdir. Yani; somut materyal kullanımı matematiğin anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir.

Smith (1964); Fennema & Tartre (1985); Booth & Thomas (1999); Fennema & Sherman (1997); Markey (2009) gibi araştırmacıların yaptıkları çalışmalar göstermiştir ki; uzamsal yetenek ile matematiksel problem çözme yeteneği arasında anlamlı ilişki vardır.

Markey (2009) yaptığı çalışma ile öğrencilerin matematik ve geometrideki başarı düzeyini etkileyen bir faktör olarak görsel-uzamsal becerinin olduğunu; matematik ve geometri problemlerinin çözümündeki performansla, uzamsal muhakeme becerisi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

İngilizce ve Çince gibi iki farklı dili konuşan insanlar arasındaki uzamsal döndürme yöntem farklarının eğitime göre ilişkisini tespit etmeye çalışan Li ve O'Boyle (2011); Çince gibi şekilsel bir dilin uzamsal yeteneği güçlendirdiğini ve zihinsel döndürme stratejilerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Yaşamımızın birçok alanında başvurduğumuz uzamsal yeteneğin, bilimsel alanlarda, özellikle matematik alanındaki önemi tartışılmazdır (Yüksel & Bülbül, 2014). Bu nedenledir ki; uzamsal yetenek, öğrencilerin matematik ve diğer alanlardaki başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biridir.

Eğitimin öncelikli hedeflerinden biri olarak öğrencilerin yaratıcılık ve soyut düşünme becerilerini geliştirmek olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenledir ki; araştırmacıların yaratıcılık ve soyut düşünme becerileriyle doğrudan ilişkili olan uzamsal yetenek üzerine çalışmaları önem kazanmaktadır.

Yaratıcılık ve soyut düşünme becerileri ile iç içe olan uzamsal yeteneğin; öğrenciler için önemi

tartışılmazdır. Öğrenciler için üst düzey düşünme becerilerinin temel alındığı farklılaştırılmış matematik eğitim program çalışmalarının belirlenmesinde bu öğrencilerin uzamsal yetenek düzeyleri büyük önem arz etmektedir. Bu nedenledir ki; matematik öğretmenleri öğrencilerinin uzamsal yetenek alt boyutları olan uzamsal ilişki ve uzamsal görselleştirme becerilerini, kağıt katlama ve zihinsel döndürme testlerini uygulayarak incelemeli; tespit edilen beceri düzeylerini dikkate alarak öğrencileri için hazırlayacağı matematik eğitim programını şekillendirilmelidir.

Matematik öğretmenleri girmiş oldukları sınıflardaki öğrencilerin: 1-Mantıksal düşünme seviyeleri, 2- Uzamsal yetenek becerilerini inceleyerek; öğrencilerin algılama, düşünme, kavrama, özümseme durumlarını göz önüne alarak için matematik derslerinde uygulanacak eğitim programlarının yanında, uygulanacak öğretim stillerini de belirlemede önemli bir unsur olacaktır. Bu durum; öğrenci seviyesinde göz önünde alınacağı için sınıflarda farklılık olabilir. Ayrıca sınıf içerisinde öğrencilerine göre farklılık olması beklenir.

Matematik öğretiminde başarı, öğrenciye ulaşma, bilgiyi verimli bir şekilde aktarma ve aktarılan bilginin öğrenci tarafından özümsenebilecek düzeyde olması gerekmektedir. Bunun için matematik öğretmenlerine düşen görev öğrencilerin algılama düzeylerine göre uygulayacakları öğretim programları ve öğretme stillerini belirlemeleri gerekmektedir. Öğrencileri tanımak için akademik veya hazır bulunuşluk düzeylerinden daha ziyade mantıksal düşünme ve uzamsal yetenek becerilerinin belirlenmesi çok daha önem arz eder.

KAYNAKÇA

Booth, R. D., & Thomas, M. O. (1999). Visualization in mathematics learning: Arithmetic problem-solving and student difficulties. *The Journal of Mathematical Behavior*, 18(2), 169-190.

- Fennema, E., Tartre, L.A. (1985). The use Of spatial Visualization in Mathematics By Girls and Boys. *Journal for Research in Mathematics Education*, 16 (3), 184-206.
- Fennema, E., & Sherman, J. (1977). Sex-related differences in mathematics achievement, spatial visualization, and affective factors. *American Educational Research Journal*, 14 (1), 51-71.
- Harman, A., Akin, M. F. (2008). The Effect Of Usage Cube Model On Teaching Pascal Triangle And Some Its Identical. *Elementary Education Online*, 7(3), 717-725.
- Hegarty, M., & Waller, D. (2005). Individual differences in spatial abilities. In P. Shah & A. Miyake (Eds.), *The cambridge handbook of visuospatial thinking*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kimura, D. (1999). *Sex and cognition* (1 ed.). Cambridge: MIT Press.
- Li, Y. and O'Boyle, M. W. (2011). Differences In Mental Rotation Strategies For Native Speakers Of Chinese And English And How They Vary As A Function Of Sex And College Major. *The Psychological Report*, 61, 2-20.
- Linn, M., & Petersen, A. C. (1985). Emergence and characterization of sex differences in spatial ability: A meta-analysis. *Child Development*, 56, 1479-1498.
- Lohman, D. F. (1988). Spatial abilities as traits, processes, and knowledge. In R. J. Stenberg (Ed.), *Advances in the psychology of human intelligence* (pp. 181-248). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Lohman, D.F. (1993). Spatial Ability and G. Paper presented at the First Spearman Seminar, University of Plymouth, July 21, 1993.
- Markey, S. M. (2009). The relationship between visual-spatial reasoning ability and math and geometry problem-solving. Yayınlanmamış doktora tezi, American International College, Springfield, Massachusetts.
- McGee, M.G. (1979). Human spatial abilities: sources of sex differences. New York, NY: Praeger.
- McGee, M. G. (1979). Human spatial abilities: Psychometric studies and environmental, genetic, hormonal, and neurological influences. *Psychological Bulletin*, 86(5), 889.
- NCTM, (2000). *Principles And Standards For School Mathematics*. Reston, VA: National Council of Teachers of Mathematics.
- Olkun, S. (2003). Making connections: Improving spatial abilities with engineering drawing activities. *International Journal of Mathematics Teaching and Learning*. Center for Innovation in Mathematics Teaching, University of Plymouth, UK.
- Olkun, S., Altun, A. (2003). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar deneyimleri ile uzamsal düşünme ve geometri başarıları arasındaki ilişki. *Turkish Journal of Educational Technology*, 2(4), 86-91.
- Smith, I. M. (1964). *Spatial ability*. University of London Press.
- Turgut, M. (2015). Development of the spatial ability self-report scale (SASRS): reliability and validity studies. *Quality & Quantity*, 49(5), 1997-2014.
- Vandenberg, S.G. & Kuse, A.R. (1978). Mental Rotations, A Group Test of Three-Dimensional Spatial Visualization. *Perceptual and Motor Skills*, 47, 599- 604.
- Yılmaz, H. B. (2009). On the development and measurement of spatial ability. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 1(2), 83-96.
- Yüksel, N.S. & Bülbül, A. (2014). Uzamsal Görselleştirme Üzerine Test Geliştirme Çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)* Cilt 8, Sayı 2, Aralık 2014, sayfa 124-142.

Eğitimde motivasyon

RAMAZAN ÖZKUL

İL MEM ARGE

Motivasyon, kişiler arası ilişkilere yön veren ve önemli bir fenomen olarak görülen bir kavramdır. Eğitim araştırmalarında, özellikle öğrenci-öğretmen ve yönetici boyutlarında motivasyon doğrudan ve dolaylı bir çok değişkenle ilişkilendirilmiş ve motivasyon ile ilgili farklı bakış açıları geliştirilmiştir.

Günümüzde motivasyonun önemli bir kavram olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Motivasyon, ihtiyaçtan ve güdülerden kaynaklanır. Bu bağlamda; karşılanmamış ihtiyaç gerilime neden olur. Bu gerilim dürtüler şeklinde ortaya çıkar ve sonuçta ihtiyacı karşılayacak davranış gösterilir. İhtiyaç da böylece karşılanmış olur.

İnsan acıkınca yemek yer ve bu ihtiyacı karşılar. Ama tüm ihtiyaçların karşılanması bu kadar kolay olmayabilir ve daha karmaşıktır. Bazı ihtiyaçlar için ise uygun ortam gereklidir. Bazen insan ihtiyaçları ile toplumsal koşullar her zaman örtüşmeyebilir. İnsanın içgüdüleri de ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkar. İhtiyaçların karşılanması bağlamında “id-ego-süper ego” kavramları alan yazında tartışılan kavramlardır.

İçgüdüler olarak “id” in istekleri sürekli ve ortaya çıktığında bu taleplerin karşılanma biçimi toplumsal değerlere aykırı ise süper ego (ahlak) denilen değerler onu bastırır. Uygun ortam bulduğunda yine ortaya çıkar. Bu konu “sen onu ancak rüyada görürsün” söylemi ile uyumludur. İnsanlar olacak ya da olmayacak şeyleri düşünebilirler. Bir takım ihtiyaçların karşılanması için tarafların karşılıklı rızası olması

gerekir. Bu bağlamda, insan ilişkilerinin, eğitimin, insanların birbirlerini tanımasının gerekliliği bir kez daha vurgulanmalıdır.

İhtiyaçlar değişmez sadece ihtiyaçların karşılanma biçimi değişir. Bu anlamda, ihtiyaç için pasta da yersen, simit de yersen karnını doyurursun.

İnsanın doğasında toplum içinde yaşama, aile ve ilişki kurma ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçların karşılanma biçimi birbirleriyle aynı değildir. Her şey yemek yiyip karnını doyurmak kadar kolay değildir. Sağlıklı bir ilişki için tarafların birbirlerine karşı saygı duyması ve anlayış göstermesi gerekmektedir. Yine insanlar birbirlerine değer vermeli ve birbirlerini takdir etmelidir. Her ihtiyaç kendiliğinden olmaz bazı ihtiyaçlar; açlık, susuzluk, yorgunluk gibi doğal ihtiyaçlardır. Bir kısmı da toplum içinde kazanılan saygınlık, takdir edilme ve başarı gibi insanın kendi çabası ile oluşan ihtiyaçlardır. Bu bağlamda bazı temel motivasyon kuramları vardır. Bu kuramlardan bazıları, Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı, McGregor’un X ve Y kuramı, Herzberg’in (hijyen teorisi) çift etken kuramı, McClelland’ın gereksinimler kuramı, Amaç belirleme kuramı, Pekiştirme teorisi, Eşitlik kuramı ve Beklenti kuramıdır.

Bu yazıda, bu kuramlardan Herzberg’in (hijyen teorisi) çift etken kuramına değinilecektir.

HERZBERG (HİJYEN TEORİSİ) ÇİFT ETKEN KURAMI

“İnsanlar işlerinden ne isterler?” sorusu ile ortaya çıkan bir kuramdır. Herzberg bu anlamda kişilerin işlerinde kendilerini mutlu ya da mutsuz hissettiklerinde bu durumu betimlemelerini istemiş ve iki boyut ortaya çıkarmıştır. Bu boyutlar, hijyen ve motive ediciler (güdüleyiciler) olarak adlandırılmıştır. Hijyen boyutu sağlık

olarak ele alınabilir. Hijyen faktörleri ücret, güvenlik, iş politikaları, gözetim, iş koşulları, iş arkadaşları ile ilişkiler, astlarla ilişkiler olarak belirtilmiştir. Motive ediciler ise başarıma, tanınma, sorumluluk, ilerleme gibi faktörler olarak ifade edilmiştir.

Bu kuramda güdülenmenin karşılığı güdülenmeme değildir. Güdülenmenin olmadığı bir durumdur. Bu durumu daha açmak gerekirse şu örneği vermek doğru olacaktır. Sıfır derecede sıcaklık yok diyebilir miyiz? Sıfır noktası belirlendiğinde bir tarafı hijyen faktörler diğer tarafı motive ediciler olarak düşünürsek güdülenmenin olmadığı nokta sıfır noktasıdır. Güdülemeden söz etmek için hijyen faktörlerin tamamlanması gerekir. Tabi bu durumu keskin bir biçimde ayırmak doğru olmayacaktır. Çünkü hijyen faktörlerin bir kısmı motive ediciler içinde, motive edici faktörlerin bir kısmı hijyen içinde yer alabilmektedir. Sıfır noktası mutlak değil aslında geçiş yeridir. Örnek olarak, bir memurun çalışması için bir oda, masa veya bilgisayar verilmesi, odanın ısıtılması ve temiz olması gibi faktörler çalıştığı kurumun yapması gereken hijyen faktörlerdir. Bunların zaten olması gerekir. Ancak, bunlar var diye başarı olur mu? Cevabı bu kurama göre “hayır” dır. Onun için motive edicilere ihtiyaç vardır.

Gelişmiş ülkelerde hijyen olan bazı faktörler ülkemizde motive edici olabilmektedir. Yeni bir masa, bilgisayar veya oda bizim ülkemizde motive edici olabilmektedir. Hatta statü konusu bile olabilmektedir. Aslında düşünülmesi gereken konu bunların ne için verildiğidir. İnsanlar çalıştıkları kurumda odalarının olmasını isterler. Bazı kurumlar daha iyi uygun ortam sağlarken bazıları bu konuda farklı hareket edebilirler. Statü sembollerinin

önemi burada etkilidir. Alınan maaş hijyen faktörler arasındadır. Ancak maaşın miktarı güdüleyici olabilmektedir. Bu durum toplumda statü sembolü olarak görülmektedir. Meslek olarak maaş yüksekse insanlar başka bir şey sorma ihtiyacı duymazlar. Bu durumda motive ediciler (başarıma, tanınma, gelişme gibi) genelde ikincil ihtiyaçlar olarak görülür. Aslında bu durum biraz da saygınlıkla ilgilidir.

Eğitim düzeyi yükseldikçe bireyde fikir üretme ve toplumsal sorunlarda sorumluluk üstlenme hissi gelişmektedir. Sorumluluk da yine motive edicidir. Sorumluluk ve yetki denk olmak zorundadır. İnsanların yetkileri var sorumlulukları yoksa boyundan büyük işler yaparlar. Yetki varsa sorumluluk da bu anlamda olmalıdır. Sorumluluk yoksa yetki verilmez. Aslında sorumluluk denilen şey burada yetkidir. Yetki bu anlamda motive edicidir.

İlerleme ve gelişme de yine motive edicidir. Yapılan işin önü açıksa yükselme imkânı varsa, uzman öğretmen başöğretmen ya da kıdem olarak bir değerlendirme olursa bu motive edici olur. Performansa göre bir değerlendirme olursa öğretmenler daha fazla çaba gösterebilirler. Bu durumun üst düzey yöneticiler tarafından öğretmenlik meslek kanununda değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlik her zaman toplumda revaçta olan saygın bir meslektir. İyi bir öğretmen olmak sürekli gelişebilmeyi gerektirir. Bu anlamda iyi bir öğretmen olmak önemlidir. Onun için görüşlerinden her zaman yararlandığım kıymetli hocamız Prof. Dr. Burhanettin Dönmez ‘in şu sözleri ile yazımı noktalamak istiyorum;

“Öğretmen vardır, öğretmen geçinen vardır, öğretmenlikten geçinen vardır.”

Öylesine umut eder öylesine yaşayanlar

Burada umutlar geçmiş yıllarla,
Geçmiş yıllar zamanla sorunluydu.
Öylesine yağın bir yağmur gibi
gözyaşları da sunturluydu.
Genç kızlar bir adam için ağaçları
incitmemeyi öğrenmişti.
Ve artık fazla açıklama yapmıyordu
mahallemizdeki Mırmır.
Anlaşılan zaman onu da sindirmişti.
Çocuğum sen de sinip gitme!
Eğer Tanrı'yla konuşma büyüsünü öğrenirsen
İçinde umutlu bir gezegen bile keşfedebilirsin
Ve muhtemelen uçan balonlar olur içinde.
Sonra da olur olmadık herkese
umut ithaf edersin.
Bu umut benden bi' mucize bekleyenlere;
Kahvedeki amcaya, otobüsteki teyzeye...
Zannedenlere,
Hep öyle zannedenlere...
Tanrı'm! Kara yazgım şimdi
hangi zindan köşelerinde?
Hey! Ben devam edemeyeceğim kendimle,
Beni çöz Tanrı'm sıkıştım kaldım bi' kara delikte.
Öylesine sirayet etmesin artık
her zerreme şarkılar.
Hiç değilse küçücük bir umut taşısalar,
Fena mı olur yani!
Çocuğum, ağlayan bebeklere
susmalarını söyleyen kim?

Hem hayatımın arka fonunda her daim
çalıp duran bu gergin notalar da kimin?
Ben kimim bir umudun yokken sen kimsin?
Şiirin bu odasındaki bütün
cümleler aslında birer saki...
Hatırlıyorum kaybolmak istemişim
büyük bir zaman,
Hatırlıyorum hiç umut yoktu o zaman.
Hem zaten yaprak sıkılmıştı ağaçtan,
Sonbahar bahaneydi anlaşılan.
Biliyorum çocuğum, güçlü imgeler
taşıyorsun karanlık nehirlerden,
Yardım ve yataklık ediyorsun umuda.
Umut halinden memnun ama
Bu yaptığın raconsuz bir davranış zira...
Gökyüzü , "Bu gece öykü falan yok!" dedi
Sence de yeryüzünde denemeli miyiz şansımızı?
Kıvrıkcık saçlara gizlenmiş öyküler bulabilir miyiz?
Kalbine bir delik açıp ardından
dünyayı izleyen biziz.
Artık iflah olmaz gibiyiz.
Akıl almaz bir geçmişin bağrında.
Umut şimdi öylesine...
Öylesine, yazılan mektuplar gibi öylesine,
Öylesine mırıldanan şarkılar gibi öylesine,
Öylesine tedirgin edici işte...
Tanrı'm, biliyorum varsın!
Çünkü insan bazen affedilmek istiyor, öylesine...

ALEYNA TAŞ

Marangozun elleri

Ayşenur İlhan'a

dün adını okudum bir marangozun gözlerinde
seni işliyordu tahtanın diline
çekici üç defa vurdu
sen doğdun şehirler büyüten ellerinle

ruh üflüyorsun sevgiye düşen gölgeler üzerine
ben zindanlarda karanlığı diriltiyorum
sen bir delil istiyorsun nefesimin kaderine
oysa ben bir marangozun elleriyle konuşmayı bilmiyorum

elçiler gönderiyorsun özgürlüğe biriken suların üzerine
şifalar sunuyorsun baharlar getirerek
kuşların dilinde şarkılar söylüyorsun
güllerin teninde kan lekeleri bırakıyorsun

yalnızlığı yağıdırıyorsun yağmurlarından
ben çemberlerin ortasından topluyorum
umutlarımı gizliyorsun zamanın bağrında

rüyalarımnda buğday başakları saklıyorum
sen bir kuraklık sunuyorsun
ben göz kapaklarıma dolduruyorum ölümün rengini

MUHAMMED KORKMAZ

ŞEHİR, DİL, ÜSLUP BAĞLAMINDA

Tanpınar ve edebiyat

FERMAN SALMIŞ

Saatin kendisi mekân, yürüyüşü zaman, ayarı insandır... Bu da gösterir ki, zaman ve mekân, insanla mevcuttur!

Ahmet Hamdi Tanpınar

Orhan Pamuk, Tuhaf Dergisi'ne verdiği bir mülakatta; "Benim için 20. yüzyılın en büyük yerli yazarı Ahmet Hamdi Tanpınar'dır. Doğu ile Batı arasına kendi vicdan azabını, sessiz hüznünü yerleştirerek, Tanpınar eserine olağanüstü bir hakikilik duygusu vermiştir," der. Türkiye gerçekliği, kültürden sanata, müzikten edebiyata, şehirden mimariye bu hüznün uzun bir hikâyesi değil midir?

23 Haziran 1901 yılında

Şehzadebaşı'nda dünyaya gelen Tanpınar, babasının devlet memuru olması sebebiyle çeşitli illerde yaşar. 1919'da Darülfünun Edebiyat Fakültesi'ne kaydını yaptıran usta kalem, burada Rıza Tevfik, Mustafa Şekip, Yahya kemal, Necip Asım gibi edebiyat ustalarıyla tanışır. Yazarın ilk şiirleri 1923'de Yahya Kemal'in öncülüğünü yaptığı *Dergâh* dergisinde yayımlanır. Edebiyat Fakültesi'nde mezun olduktan sonra ilk öğretmenlik deneyimini Erzurum Lisesi'nde yaşamaya başlar.¹

Tanpınar, Dostoyevski, Baudelaire, Homeros, Shakespeare, Goethe, Herdeia, Mallarme gibi yazarların eserleriyle tanışır.

Tanpınar kendine özgü bir söz dağarcığına ve edebi bir üsluba

sahiptir. Onun eserlerini okurken, kendinizi uzun ve derin bir edebiyat vadisinde bulursunuz. Çocukluk günlerinden kalan düşlerini kalemine taşıyan, unutamadığı o günlerden pasajlar sunan Tanpınar, kendi üslubunu oluşturmuştur. O, Yahya Kemal ve Abdülhak Şinasi Hisar'ın debi yolunu yürümüş bir üslûpla kendi düşlerine çekilmiş ve oradan kendi edebiyat masasını kurmuştur. Bu masadan romanlar, hikâyeler, gezi yazıları, edebiyat tarihine ilişkin yazılar çıkmıştır.

Bir masal edası içinde yazar. Çocukluktan kalan bir dilin vazgeçilmezliği belki. Huzur romanında, *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*'nde sıklıkla bu üsluba rastlar okuyucu. "Tanpınar, romana çatışma içindeki kahramanları armağan etti. Hemen hemen hepsi, yol ağzında, tercih kâbusunu yaşamışlardır."²

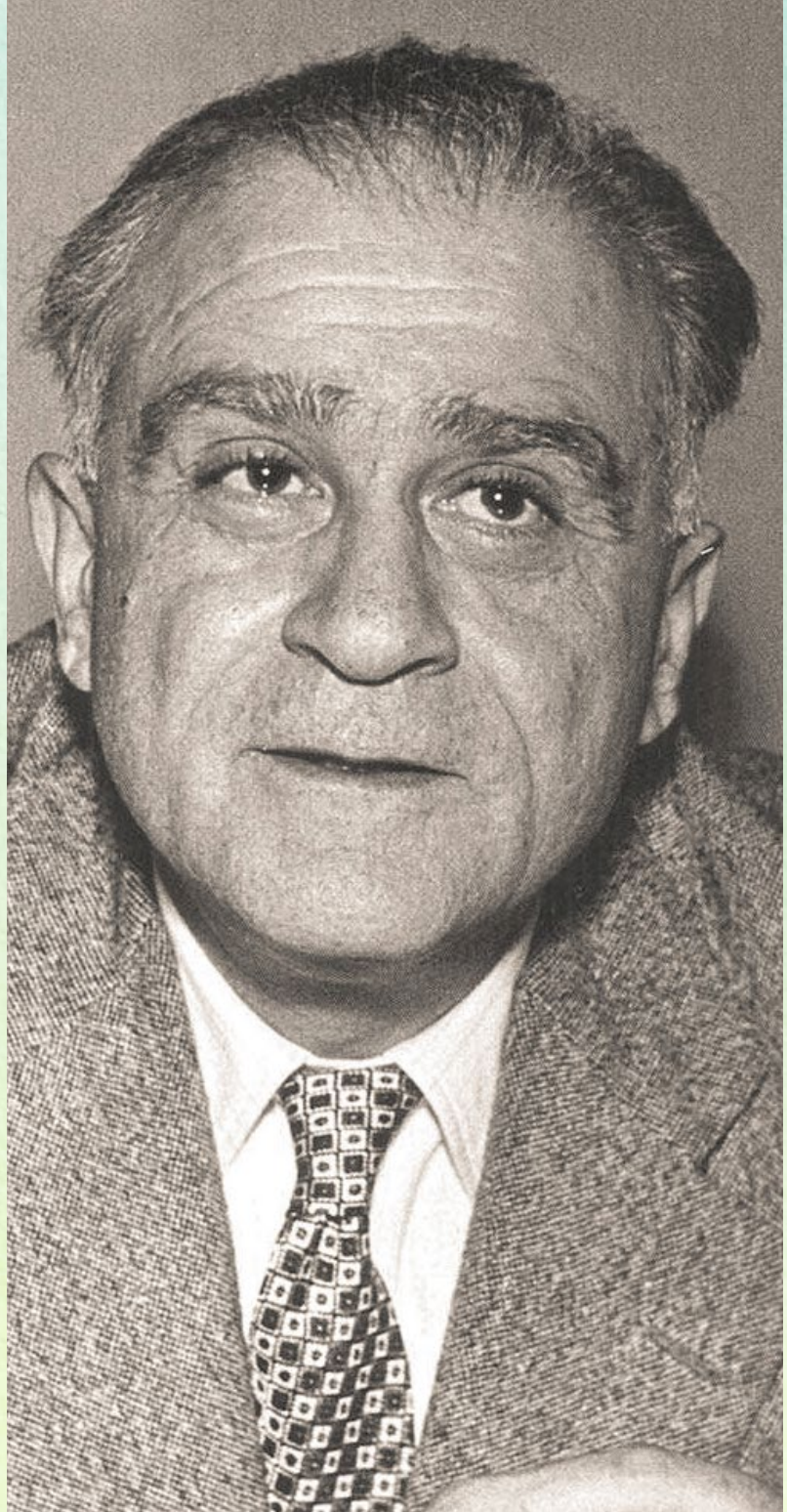
Tanpınar; dışarıda ve yabancı

dillerde de okunan önemli bir yazardır. Özellikle Batı dünyası Tanpınar'ı ilgiyle okumaktadır. Ayça Örer'in yazısından, konuşmasından bunu öğreniyoruz. "Alexander Dawe, Ahmet Hamdi Tanpınar sayesinde çevirmenliğe adım attı. *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*'nün İngilizce çevirisiyle MLA Louis ödülünü kazandı."

"Neden 2017 yılında hâlâ Onu konuşuyoruz?" sorusunu Enginün şöyle cevaplıyor: "Tanpınar, Türkiye toplumunu daha çok uzun yıllar meşgul edecek bir yazardır. Ömrü boyunca meşhur olmak istemiş. Şöhretin peşinden koşmuş. Yaptığının değeri bilinsin istemiş, ama şöhrete de şöhretin getireceği paraya da kavuşamamış. Ama taviz vermeden yaşamış."³

Bir eleştirmen, Tanpınar'ın derinliği için; "Tanpınar çok yerli bir adam izlenimi bıraktı bende, ama dünyadan da bir o kadar haberdar. Tanpınar 'Itri' hakkında da 'Beethoven' hakkında da konuşabilir." Dünyayı ve ülkeyi, geçmiş ve kendi çağını okuyabilen bir yazarın elbette dili, üslubu ve birikimi eserlerine yansıyacaktı.

Romanlarında kişilerin çatışmalı durumları, ülkenin sosyokültürel dokusu ve uygarlık anlayışı önemli veriler sunar. Araştırmacılar bu eserlerde beklemedikleri kadar bir zenginlikle karşılaşacaklardır. Edebiyatla birlikte,

tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji onun eserlerinde vardır. Roman ve kurgu böylesi bir gerçeklik ve farklı kolonlar üzerine kuruludur. Güzel sanatlardan müzik, resim ve mimarının rötuşları edebiyatla ustaca ilişkilendirilmiştir. Kendi kuşağının kültür, sanat, anlayış, tereddüt, düşünce ve duygu logaritmasını çıkaran usta bir kalemdir Tanpınar.

Tanpınar, bir kuşağın devasa hikâyesidir.

Ders notlarından da anlaşılacağı üzere, edebiyatı çoğulcu bir anlayışla öğrenmek, okumak gereğini gösterdi. Onu inceleyecekler, türlerin bileşimi içinde onu okumayı denemelidirler.⁴

ŞEHİRLER VE TANPINAR

Tanpınar'ın 1946 yılında yayımlanan *Beş Şehir* kitabı, onun klasikleşmiş önemli eserlerinden biridir. Edebiyatta gezi ve deneme türünün en iyi örneklerinden sayılan kitap, Tanpınar'ın keskin gözlemlerin enfes eserinin başında gelmektedir. Gezi yazısı, inceleme, deneme, tarih kokan bu eser aynı zamanda zengin bir dil ortamı sağlıyor okuyucuya. Beş şehre ilişkin gözlemleri ve tasvirleri de dikkat çekicidir:

Ankara'yı karakaleminden söyle tanıtır Tanpınar; "Belki de Milli Mücadele yıllarının bıraktığı bir tesirdir, belki doğrudan

doğruya çelik zırhlarını giymiş ortada dolaşan, bir eski zaman silahşoruna benzeyen kalesinin bir telkidir; Ankara, bana daima dasitani ve muharip göründü. Şurası var ki şehrin vaziyeti de buna müsaittir. Daha uzaktan gözümüze çarpan şey, iki yassı tepenin arasındaki geçidiyle tabii bir istihkâm manzarasıdır. Bu his şehrin etrafında ve ona hâkim tepelerinden bakarken pek küçük farklarla ancak değişir."

Şehirlerden porteler... Tanpınar; Erzurum'u anlatırken doğanın inanılmaz, şaşırtıcı yanına da yer veriyor: "Erzurum'a üç

defa, üçünde de ayrı ayrı yollardan gittim. Bu yolculukların birincisinde hemen hemen çocuk denecek bir yaşıydım. Balkan Harbi'nin sonunda, iki felaketli muhabere arasındaki o kısa, azaplı soluk alma yılının başında, babamın memur bulunduğu bir şark sancağından dönüyorduk. On bir gün, belki daha fazla süren, geceleri çadırda, böcek seslerinin geniş bir dut yaprağı gibi dört yanından yiyip bitiremedikleri sonsuz tabiat içinde, değirmen veya dere uğultuların dinleyerek, çobanların birbirlerini çağırdıkları seslerle karanlıkta fazla kımıldanan hayvanları azarlayan

yahut gecenin topladığı hayaletlerden ürken bekçi köpeklerinin havlamalarıyla ürpererek, sabahları kırıncı bir soğukta donmuş ellerimin farkında olmadığım hareketlerine şaşarak geçen bu yolculuğu hiç unutmam.”

Konya O’nun için bozkırın çocuğudur; bir tezene gibi dinletir cümlelerini: “Konya, bozkırın tam çocuğudur. Onun gibi kendini gizleyen esrarlı bir güzelliği vardır. Bozkır kendine bir serap çeşnisini vermekten hoşlanır. Konya’ya hangi yoldan girerseniz girin sizi bu serap vehmi karşılar. Çok arızalı bir arazinin arasından ufka

daima bir ışık oyunu, bir rüya gibi takılır. Serim gölgeleri ve çeşmeleri susuzluğunuza uzaktan gülen bu rüya, yolun her dirseğinde siline kaybola büyür, genişler ve sonunda kendirinizi Selçuk sultanlarının şehrinde bulursunuz.”

Bursa’da uzar zaman: “Şimdiye kadar gördüğüm şehirler içinde Bursa kadar muayyen bir devrin malı olan bir başkasını hatırlamıyorum. Fetihten 1453 senesine kadar geçen 130 sene, sade baştanbaşa ve iliklerine kadar bir Türk şehri olmasına yetmemiş, aynı zamanda onun manevi çehresini gelecek zaman için hiç değişmeyecek şekilde tespit edilmiştir. Uğradığı değişiklikler, felaketler ve ihmaller, kaydettiği ileri ve mesut merhaleler ne olursa olsun o, hep bu ilk kuruluş çağının havasını saklar, onun arasında bizimle konuşur, onun şiirini teneffüs eder.”

Ve İstanbul; şehirlerin şahıdır: “Eski İstanbul bir terkupti. Bu terkip küçük büyük, manalı manasız, eski yeni, yerli yabancı, güzel, çirkin – hatta bugün için bayağı bir yığın unsurun birbirleriyle kaynaşmasında doğmuştu. Bu terkinin arkasında Müslümanlık ve imparatorluk müessesesi, bu iki mihveri de kendi zaruretlerinin çarkında döndüren bir iktisadi şartlar bütünü vardı. Çocukluğumda, İstanbul’un hemen her evinde,

saat başlarında “Entarisi ala benziyor”u, yahut, “Üsküdar’dan geçer iken”i çalan masa saatleri vardı. Bunlar o devrin işporta mallarıydı. Asıl İstanbul, yani surlardan beride olan minareyle camilerin şehri, Beyoğlu, Boğaziçi, Üsküdar, Erenköy tarafları, Çekmeceler, Bentler, Adalar, bir şehrin içinde âdeta başka başka coğrafyalar gibi kendi güzellikleriyle bizde ayrı ayrı duygular uyandıran, hayalimize başka türlü yaşama şekilleri ilham eden peyzajlardır.

Her İstanbullu az çok şairdir; çünkü irade ve zekâsıyla yeni şekiller yaratmasa bile, büyüye çok benzeyen bir muhayyile oyunu içinde yaşar. Ve bu, tarihten gündelik hayata, aşktan sofraya kadar genişler.”

Hâsılı Tanpınar’ın romanlarında; şehirlerden geçerken edebiyat kokusuna, kelimelerin inceliğine ve cümlelerdeki ustalığa hayran kalmamak mümkün değil. Tanpınar, bir edebiyat kolajı olarak okunmalı ve bütün türlerin büyüülü özellikleriyle incelenmelidir.

DİPNOTLAR

1. <https://www.ensonhaber.com/suatin-ka-yip-mektuplari.html>/ Erişim Tarihi: 14.03.2020
2. <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/dogan-hizlan/tanpinar-uzerine-40646574/> Doğan Hızlan/ Erişim: 15.03.2020
3. <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/dogan-hizlan/tanpinar-uzerine-40646574/> Doğan Hızlan/ Erişim: 15.03.2020
4. www.tanpinarmerkezi.com/ Erişim: 16.03.2020

Doğu-Batı arasında İslam

EDA NUR NAZLI

NIYAZI MİSİRİ SOSYAL BİLİMLER LİSESİ

Derin bilgi birikiminden dolayı bilge kral olarak da anılan Aliya İzzetbegoviç şüphesiz yakın tarihimizin en seçkin bilge düşünürlerindendir. Birçok kez İzzetbegoviç'in aklara kazınan sözlerini iyi bir devlet adamı olduğunu duymuştum. Kendisini, edebî kişiliğini ve bilge yönünü daha yakından; *Doğu Batı Arasında İslâm* adlı kitabıyla tanımış oldum.

Okumaya başladığım andan kitabın son cümlesi olan ve beni gerçekten etkileyen “Ey teslimiyet senin adın İslâm'dır.” cümlesine kadar hissettiğim en belirgin şey şüphesiz bu kitabın uzun yıllar boyunca bizlere ışık tutabilecek kadar derin olması ve İzzetbegoviç'in entelektüel birikimini harika bir üslup ile bize sunduğuydu. Batı düşüncesinin temellerini

sorgulayarak Doğu ile Batı arasında İslâm'ı nasıl konumlandırmamız gerektiğini ve onun bize nasıl yol göstereceğini anlatan kitapta, iki kutuplu dünyada İslâm'ın nasıl dengeleyici olduğundan da bahsetmiştir. Yazara göre hayatta yalnız üç çeşit bütünüleyici dünya görüşü bulunmaktadır. Bunlar; dinî, materyalist ve İslâmi dünya görüşleridir.

Açıkçası ilk bakışta din ve İslâm kavramlarının neden birbirinden ayrı tutulduğunu kavramakta zorluk çekilebilir. Ama kitabın

ilerleyen bölümlerinde bunun temelinde oldukça önemli bir anlayışın yattığı açıkça anlaşılabilir. İslâm'ın din başlığından ayrılmasının sebebi İslâm'ın din-den farklı olarak insanı bütünüyle ele almasıdır.

Ona göre:

Eski zamanlardan günümüze kadar var olmuş bütün ideoloji, felsefe ve düşünce sistemleri son tahlilde bu üç temel dünya görüşüne indirgenebilir. Bunlardan ilki yegâne veya birincil olarak ruhun varoluşunu ikincisi ise yegâne veya birincil olarak maddenin varoluşunu esas alırken üçüncüsü ruh ve maddenin eşzamanlı mevcudiyetinden hareket

Batı düşüncesinin temellerini sorgulayarak Doğu ile Batı arasında İslâm'ı nasıl konumlandırmamız gerektiğini ve onun bize nasıl yol göstereceğini anlatan kitapta iki kutuplu dünyada İslâm'ın nasıl dengeleyici olduğundan da bahsetmiştir.

● ● ● ● ● ● ● ●

eder. Yazar din başlığı altında yalnızca ruhun var oluşunu esas alan Hristiyanlığı eleştirirken materyalist başlığı altında ise materyalist bilim ve felsefenin insanı bileşenlerine hayat, bilinç ve ruha ayırdığını söyleyen yazar bu konuda Darwin'in düşüncelerini ele alır. Darwin'e göre özgün ve bölünemez insan özü yoktur. Tabii bilimciler için insan kusursuz bir hayvandır. İnsanı sadece biyolojik olarak incelemek ruhu yok saymak şüphesiz yanlıştır. İnsan onlar için doğanın kucagında yetişen ve ondan ayrılmayan doğanın çocuğu konumundadır. Bunun aksine din ve sanat insanın yaratılışından bir süreç değil ilahi bir dokunuş olan sürmeyen akmayan tersine anlık acı verici bir dönüm noktası olarak bahseder. Bilimin mantıksal keskin analizlerinde nihai ve tam bir gerçeği açıklayamama acizliği ve yetersizliği görülmektedir. İslâm dışında dinlerde ise yalnızca uhrevi şeyler bulunmakta ve bir süre sonra bunlar yetersiz gelmekte ve doyurmamaktadır. Bu bakış açısıyla bilimin son noktayı koyamayacağı gibi dinin ve sanatın öznelliği dolayısıyla yetersiz kaldığını anlayabiliriz.

Kitapta din ve sanatın bir arada kullanılmasının

sebebi esasında aralarında bir birlik olmasıdır.

“İlim keşfeder, sanat yaratır. İlimin keşfettiği uzak bir yıldızın ışığı, bundan evvel de vardı. Sanatın bizi aniden aydınlatan ışığı ise sanatın kendisi tarafından o anda yaratılmış oluyor. Sanat olmadan o ışık asla meydana gelemez. İlim mevcut olanla uğraşmaktadır; sanat vücuda gelmenin kendisidir. İlim doğruyu ifade eder, sanat ise hakikate uygun olanı.”

Doğal olanın dışında başka bir dünya daha olduğu her dinin ve sanatın öncülüdür. Şayet tek bir dünya olsaydı sanat imkânsız olurdu. Her sanat eseri, ait olmadığı, içinden türemediğimiz içine atıldığımız bir dünya hakkındaki bir beyan, bir izlenimdir. Sanat

Darwin'e karşı tabii bir muhaliftir. Din sanat ve ahlak ise yaratılış eylemi ile zuhur eden aynı soy ağacından gelmektedir. Sanat rasyonel ve mantıksal yollarla açıklanamaz onu bu ölçülerle açıklama çabaları sonuçsuz kalacaktır. Ahlak ise yasaktan doğmuştur ve bugüne dek yasak olarak kalmıştır. Yasak ise dindir. Hem mahiyeti hem menşei itibarıyla ona aittir. Ahlak daima insan tabiatını hayvani güçlerine karşı sınırlandıran men eden prensiptir. Ahlaki fedakarlığın temelinde Allah'a karşı olan sorumluluk duygumuz yer alır. Bu eylemin kendisinde değil kişinin kendi kurtuluşu için yaptığı mücadeledir. Ahlak ile din aynı şey olmamakla birlikte din ahlaksız olmaz.

İslâm ikiye ayrılır: İslamiyet'ten önce ve İslamiyet'ten sonra. Birincisi ve onun bilhassa Yahudilik ve Hristiyanlığı ele alan son kısmı dikkate alınmadan ikincisini tamamen anlamak zordur. Bu üç dinin tarihi rolü büyüktür. Onlar sayesinde insan iç ve dış ilerlemesinin büyüklüğünü onların karşılıklı münasebetini ve sınırlarını öğrenmiştir.

Yahudi materyalizmi insan şuurunu dünyaya, Hristiyanlık ise kendi kendine yöneltmiştir. İslam ise

bu iki ucun orta yoludur. İnsanın en büyük umutlarını bağladığı ahireti bile dünyevi renklerle tasvir etmekten çekinmemiştir Kur'an.

Kur'an hazır bilimsel gerçekleri ihtiva etmez etmesi de gerekmez, bunun yerine Kur'an önemli bir bakış getirir. Bu, din için alışılmışın dışında dış dünyayla bir ilişkidir. Kur'an doğadaki sayısızca gerçeğe dikkat çekmekte ve insanı cevaplar aramaya davet etmektedir. Bilim talebi bu defa Tanrı'ya karşı değil Tanrı adınadır. Burada insan kendi kendini yaratan doğayı değil, Allah'ın şaheseri olan Dünya'yı gözlemlemekte ve araştırmaktadır. O nedenle bu gözlem objektif, tarafsız ve istekten mahrum değildir. O bilimsel merakın ve dinî hayranlığın bir karışımıdır. Kuran'ın bazı ifadeleri entelektüel bir merak uyandırmakta ve araştırmacı ruhu tetiklemektedir. "Hayatı olan her şeyi sudan yaratık" veya "Hepsi bir tek su ile sulanır." Halbuki meyvelerin de birini öbürüne üstün kılıyor. Aklı eren bir kavim için bunda muhakkak ibretler vardır. Özellikle son ayet entelektüel olarak tahrik edicidir. Tüm kimya biliminin temelindeki soruyu sormaktadır.

Sonuç: Hristiyanlığın uğraştığı esas sorularla ilgili sonsuz tartışmaları Müslümanlar sona erdirmekte ve kimyaya dönmektedir. Bu mistik

İslam, adını kanunlarından emir ve yasaklarından talep ettiği bedensel ve ruhsal çabadan değil, tüm bunları kapsayan ve aynı zamanda aşan bir marifet anından, ruhun zaman ile yarışma kuvvetinden, bir mevcudiyetin sunabileceği her şeye tahammül etme dirayetinden, tek kelime ile teslimiyet hakikatinden almıştır.

felsefeden rasyonel bilime geçiş demektir.

"Kur'an'ın yegâne hakiki tefsiri hayat olabilir ve bildiğimiz gibi Hz. Muhammed'in hayatı tam buydu." İslâm'a hayatın içinden bakar bu, insan ile Allah arasında ve dolayısıyla insan ile insan arasında yeni bir münasebet teşkil etmektedir. Onun için kaderi kabul etmek, kendini en büyük ölçüde hür hissetmektir. Bu öyle bir hürriyettir ki kaderi yerine getirmekle, onunla ahenk içinde olmakla kazanılır. Bu teslimiyettir. Teslimiyet, hayatı olduğu gibi idrak etmektir. Her şeye katlanmak ve dayanmak ile ilgili bilinçli bir karardır. Teslimiyetin olmadığı yerde samimiyet olmaz.

Dünya hayatını çözüp kavramaya çalışmak gerekir ama kader olarak adlandırılan Allah'ın takdirini unutmamak gerekir. Sözlerimi kitabın son cümleleri ile bitirmek isterim.

İslam, adını kanunlarından emir ve yasaklarından talep ettiği bedensel ve ruhsal çabadan değil, tüm bunları kapsayan ve

aynı zamanda aşan bir marifet anından, ruhun zaman ile yarışma kuvvetinden, bir mevcudiyetin sunabileceği her şeye tahammül etme dirayetinden, tek kelime ile teslimiyet hakikatinden almıştır.

Ey teslimiyet, senin adın İslam'dır!

Bedelini ömrünün büyük çoğunluğunu hapishanelerde geçirerek ödediği, görüşlerinin anlatıldığı bu kitap, diğer İslâmi kitaplardan farklı bir dil ile kuranın mesajlarını daha anlaşılır hale getirerek her ne kadar kendisi sevmese de ona neden bilge kral denildiğinin ispatıdır.

Aliya İzzetbegoviç, iyi bir çağdaş Müslüman örneğidir.

Bu kitap sayesinde İslam'ın sadece geçmişle sınırlı kalmayıp bugüne de hitap ettiğini ve İslâm'ın ideal birey ve toplum inşa etmekte hala söyleyecek çok sözü olduğunu anlamış oldum. Bilim ve dini kuşatıp bir ortak yol oluşturan İslam ile umudum odur ki kendi asıl saadetimizi inşa edebiliriz.

Kitapla kalın!

Kitapların dilinden

ZEYNEP YETGİN

HACI AHMET AKINCI ANADOLU LİSESİ, 10-B

A slında amacımız hayatımızın en büyük rolünü oynayan, hatta gelecekteki bize karar vermemizi sağlayan, dönüm noktalarımızı oluşturan kitaplardır.

“Ne gibi dönüm noktaları?” dersiniz eğer size bir hikaye anlatabayım.

Bir kız çocuğu tanıdım, babasını her konuda kendisine örnek alan bir kız çocuğu.

Bütün yaşamını babasına göre

şekillendirmeye bayılıyordu. Bakmayın geçmiş zamanla anlattığıma hala bayılıyor. Mesleğine de yine babasını örnek alarak karar veriyor. Ama daha üst rütbelerde tabii. Tutturuyor ben asker olacağım diye. Askeri bilgisi az çok

var, zaten çoğu şeyle de iç içe tam bana göre bir meslek diyor.

Ama o zamana kadar kendini hala keşfetmemiş.

Kitap okumayı çok seviyor. Babasından kalma alışkanlıkla küçük küçük şiirler yazıyor.

Zaman ya hızla akıp gidiyor. Bu kız büyüyor, liseye geçiyor. Ve hayatı bir anda değişiyor. Bir öğretmenle karşılaşiyor. Siyah dünyanın içindeki renkler bir anda parlıyor. Farklı tonlarla tanışıyor. Ama siyah yine siyah.

Yavaş yavaş okuduklarına yenilerini ekliyor. Her geçen gün farklı pencereler açıyor minik evine. Kalem ve kağıdın büyüüne kapılıyor. “İşte yaşam budur!” diyor.

Huzuru onlarla tadıyor. Minik bir adacığı oluyor sonra. Bir umut adacığı.

Diyor ki ben yazacağım. Daha çok okuyacağım.

Babasının sözleri geliyor aklına “Kızım mutlaka dil öğrenin, bir dil, bir candır.” Dile merak salıyor bu defa. Hem yazıyor, hem okuyor, bir yandan öğreniyor. Daha çok öğrenmek ve öğretmek istiyor.

Yaşamının on altıncı yılında yoğun bir programın ortasına düşüyor. Bazen çok fazla yorulsa da çok mutlu. Yaşamından memnun.

Ve o kız çocuğı şimdi karşınızda. Gelecek bize neler vaat eder, ileride ne olur bilinmez ancak kısmen planlarımı öğrendiniz.

Kitapların oluşturabileceğı en basit dönüm noktalarından birisi de buydu. Bizlerin bilmediğı, duymadığı kim bilir belki yüzlerce dönüm noktası daha vardır.

Hepimizin de bildiğı gibi bir projemiz var Oku-Yorum Yazı-Yorum projesi. Aslında okulumuz Yazarlık Atölyesi olarak geçen yıldan beri okuyup yorumluyor, yazıp paylaşıyor ve tartışıyoruz.

Fakat İl Milli Eğitim

Müdürlüğümüzün desteği ile farklı okullarla etkileşimde bulunuyor hatta sizlerle birlikte olma şansına kavuşuyoruz. Bunun için Milli Eğitim Müdürlüğümüze teşekkür ediyorum.

Sizlere önce şunu sormak istiyorum; hiç pazara gittiniz mi?

Upuzun bir Pazar. Gittiyerseniz eğer orada ki hengameye kapıldınız mı?

Her renkten gözler de farklı hayatları aradınız mı veya da yanından geçtiğiniz tezgahın sahibinin o akşam neler yaşayabileceğinizi düşündünüz mü?

Birisi düşünmüş hatta öyle bir düşünmüş ki olmayan pazara gidesi geliyor insanın. *Rüzgarlı Pazar*'a.

Anadolu halkının tatlı ve sade olan bazı harfleri yuttuğu bir dil kullanılmış *Rüzgarlı Pazar*'da. Sanki Anadolu'nun bağrından kopup gelmiş bir amca anlatıyor bazen bize en hırçın ve en sakin Rüzgarlı Pazar'ı.

Öylesine samimi bir dil ki durup dururken gülebiliyor veya hüznün okyanusunda boğulabiliyorsunuz.

Hani insanın canı sıkılır ama bir şey yapmak istemez ya o aneline bir kitap alır. İçti ferahlasın diye düşünmek istemez ama. Hah! İşte o kitap bu kitaptır.

Ortalama üç saatte bitiyor. Oldukça akıcı ve sade. Her kesimden

okuyucunun anlayabileceği bir kitap. Bu kesimi lütfen statü olarak algılamayınız. Bu kesim biz kitap okurların oluşturduğu bir kesimdir.

Bildiğiniz üzere okulumuz Hacı Ahmet Akıncı Anadolu Lisesi'nin oldukça canlı ve girişimci bir Yazarlık Atölyesi bulunmakta. Ekibimiz bir çok proje de etkin olarak rol alıyor. Yaklaşık bir ay önce bizlere bir haber geldi. Ortak konu olarak umudu, şiir ve öykü halinde hayata bağlayıp sekçiye gönderecektik. Ve gönderdikte.

Şimdi bu kız bunları neden anlatıyor diyeceksiniz.

Anlatıyorum çünkü umut; *Rüzgarlı Pazar*'ın sakin satırlarına saklanmıştı. Umudu içten içe lodoslarda yaşıyordu *Rüzgarlı Pazar*'ın yoksul ama gönlü zengin sakinleri. Onlar umudu yaşama-ya çalışarak yakalama-ya çabalamışlardı.

Sevgi onları hayata bağlamıştı. Birkaç kırıntı sevgi...

Mustafa Kutlu'nun diğer hikayeleri gibi *Rüzgarlı Pazar* hikayesi de muhteşem daha önce söylediğim gibi tam bir dinlenme kitabı.

Bu kitabı okurken derinden ve hazırlıksın bir nefese ihtiyacınız olmayacak. Çünkü oldukça huzur dolu ve naif bir kitap.

Ve sizlere bir önerim var. İğdeler sarı-beyaz gelinlik giydiğinde mutlaka Mustafa Kutlu okuyun.

Okuyun umutlanın,

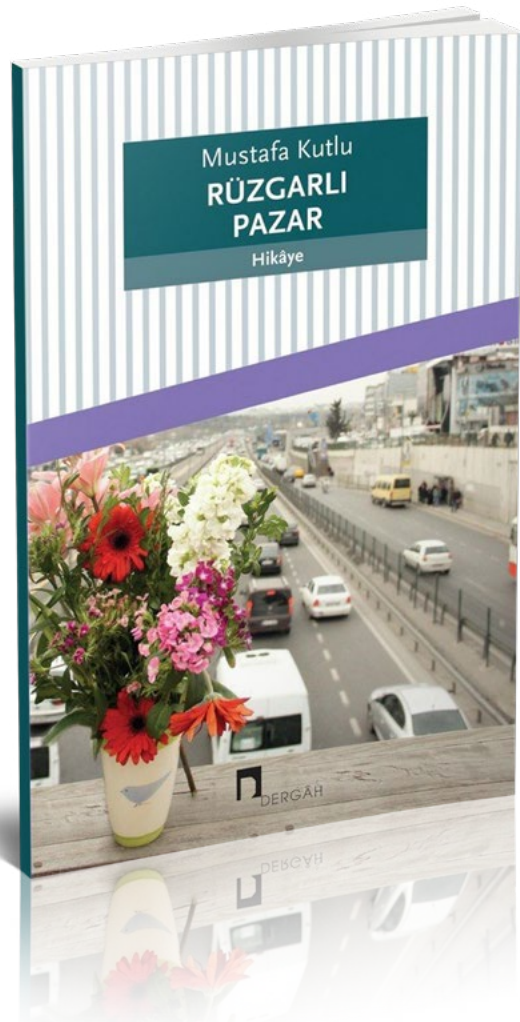
Okuyun şaşırın.

Her zaman okuyun ve yazın.

Satırlarınızı huzurla doldurup taşıyın.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın en huzursuz karakteri olan Suat'ı bile huzura kavuşturabilecek cümleleriniz olsun.

Karakter-

lerini camdan bir ev gibi gözler önüne seren Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* romanı da Mümtaz ve Nuran'ın aşk hikayesine hakim bir bakış açısıyla yaklaşarak, onlar üzerinden geniş kadrolu ve yoğun olaylar zinciri olan ancak durağan bir anlatıma sahip romanını Cumhuriyet Dönemi'ne ve sonrasına damgasını vuracak bir şekilde oluşturmuştur.

Romanın temelinde Mümtaz ve Nuran'ın aşkı anlatılsa da arka planda ki karakterlerin psikolojik durumlarının incelenmesi, en ince ayrıntısına kadar tahlil edilmesi ve dönemin siyasi oluşumlarının karakterlerdeki yansıması oldukça iyi bir biçimde dile getirilmiştir.

Belli başlı yerlerde siyasi görüşlerin yansıtılması, halkın durumu, İstanbul'un tarihi yerlerini musiki eşliğiyle bizlere sunması dünyadan tamamen kopmayan bir roman olduğunu açıkça gözler önüne serer.

Karakterlerin düşünce yapıları oldukça ilginç. Kitabı okurken şöyle bir düşünce oluştu aklımda "Tanpınar kendinden neler katıyordu karakterlerine?" çünkü karakterler çok farklı bir düşünme tarzına sahipti. Ve şöyle bir sonuca ulaştım; kendi fikirlerini iç sesi ile tartışmak yerine karakterleri arasında bir istişareye dönüştürüyor. Ve bu sayede fikirleri soyut kalmıyor, hayatları

yalnızca sayfalarda olan karakterlerinde somutlaşıyor olabilir.

Kendileri anlattıkları olayın içinde ki kısacık bir cümleden yine bir olay çıkartıyor ve okuyucuyu sonsuz denebilecek bir döngüye sokuyor.

Buna şöyle bir örnek verebiliriz;

Dikiş ipini bilir misiniz?

Birçok kez düğümlemiş bir dikiş ipi düşünün. Bu ipler düğüm olduğu zaman çok zor açılırlar.

Tanpınar'ın *Huzur*'u da düğüm gibidir. Kördüğüm gibi.

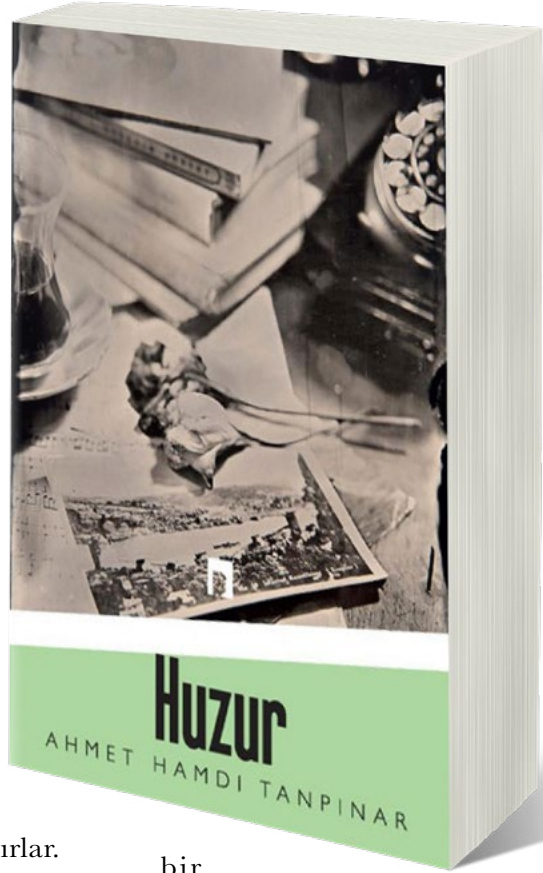
Her açtığınız düğümde ip uzar ama asla asıl formuna dönmez.

"Oh, sonunda bitti!" dediğiniz anda siz bittiğini sanırsınız ama minicik bir düğüm kalır oralarda bir yerlerde ve bu sefer onu açmak için çabalarsınız.

Düğümler çözüldükçe *Huzur* da daha anlamlı ve bütün bir hal alıyor.

Yalnızca çok iyi bir terzi olmak gerekli Tanpınar'ın eserlerini okurken...

Ahmet Hamdi Tanpınar'ı okurken çoğu zaman duraklıyor ve

bir yerlere dalıyorsunuz.

Çünkü beyniniz Tanpınar'ın çetrefilli satırlarında, dik paragraflarındaki yolculuğunda yorgun düşmüştür.

"...süreyi, toprağa düşen gölgemizle ölçtüğümüz için, ölüm ve hayatı birbirinden ayırıyor ve kendi yarattığımız bu iki kutbun arasında düşüncemiz bir saat rakkası gibi gidip geliyordu. İnsanoglu, zamanın bu mahpusu, onun dışına fırlamağa çalışan bir biçare idi..."

Diyen Ahmet Hamdi

Tanpınar, bazen o kadar muazzam betimlemelere yer veriyor ki *Huzur*'da bütün algılarım kapanıyor. Okuma sürecimde okumayacağım desem de her seferinde bir takım zorluklar yaşasam da ben okurken Mümtaz hala yolun üstünde olsa da insanın ömrü boyunca kesinlikle okuması gereken bir kitap olduğuna karar verdim.

Rüzgarlı Pazar'da umudu tattık, *Huzur*'da ise umutsuzluğu.

Tanpınar, karda yeşermiş ruhları resmediyordu ama uzaklarda bir yerde aynı vatan toprağı üzerinde biri daha vardı.

O, gökyüzü ne kadar kapalı olursa olsun göğe bakıyordu, *Bu Ülke*'si için.

Tanpınar'ın daha öznel daha soyut ve içsel bir dünyadaki huzur arayışı Meriç'in *Bu Ülke*'sinde daha gerçekçi ve somut ifadeler ile dile geliyor, geleceğin Ülke'sinin kendi zihnindeki şeklini oluşturan büyük fikir işçisi Meriç "etimin eti, kemiğimin kemiği" dediği *Bu Ülke*'sinde her nefesi hayat kokan cümleler karşılıyor bizi.

Tanpınar yerin altındaki üzeri masmavi camlarla kapanmış fildişi kulesinden, Ülke'nin en mavi yanlarını görüp soyutlaşıp toplumdand; Cemil Meriç'in bazı yerleri yıkık, zor koşullarda inşa ettiği şeffaf camları olan, içinde sert rüzgarların estiği fildişi kulesinde karanlık ama rengarenk bir

Ülke göreceksiniz.

Yıkık kulede her kesimi yaşayacak, üst katlara çıktıkça yorgun bedeniniz karışık aklınızla bütünleşecek ve sizi düşündürmeye sevk edecek *Bu Ülke*.

Ufuklardan görünen bir ışığı yazıyordu Cemil Meriç *Bu Ülke*'sinde, aynada kendisine baktığında bozulmamış fikirler görürdü seyrelemiş alnında.

Yazıyordu, çünkü yazıyordu.

Bakıyordu hayata, elli beşten sonraki umut dolu göz bebekleriyle.

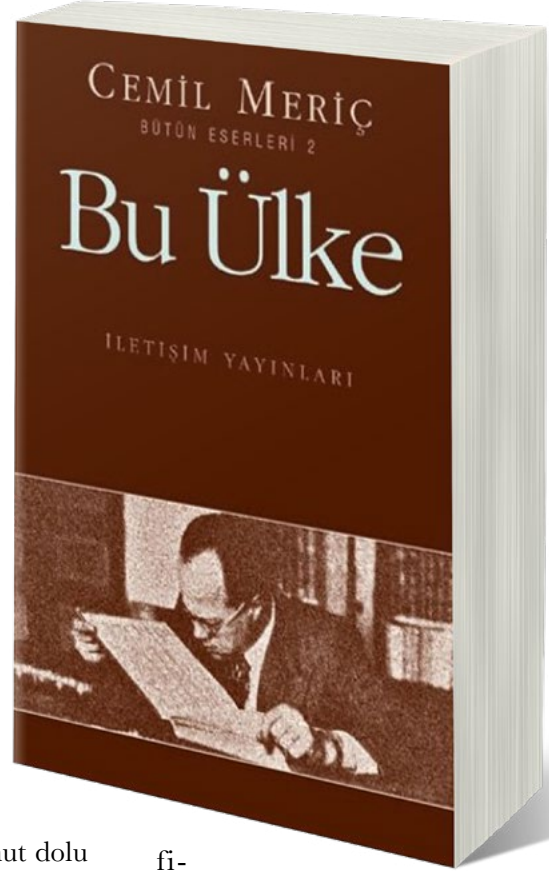
Biliyordu ki, kara perdelerin ardında dünya elli beşten sonra da pek farklı değildi.

Biliyordu, okuyordu ve şifa bulmaya çalışıyordu kalıplaşmış insanlara.

Seviyordu o, *Bu Ülke* için gildilmesi gereken yolun, çekilmesi gereken her bir derdin derman oluşunu.

Yazıyordu o, çünkü *Bu Ülke*'nin asma yaprakları vardı.

Bu Ülke kitabı Cemil Meriç'in hayatının her bir adımın kendine öğrettiği cefalara nasıl merhem bulacağını tecrübeleri ile anlattığı

fikir destanıdır.

Kitabın girişinde hayatı ve jurnallerinden alıntılar, yazarın fikri görüşünü almamızda önemli katkıda bulunuyor ve bizim ana konuya yaklaşırken ön izlenimler elde etmemizi sağlıyor.

Cemil Meriç *Bu Ülke* kitabında topladığı denemeleri belki de hayallerimizdeki ütopyaların, kurulu düzenin, aslında geçmişimizde olduğunu bizim yeni ufuklara yelken açmamızın, Batı'nın ölü leşleri ile beslenmek olduğunu kanıtlarıyla gözler önüne seriyor.

Cemil Meriç bir fikrin benim-senebilmesi için önce okumanın, sonra okumanın, hep okumanın gerektiğini gerek yazarlar, gerek din adamları, gerek felsefeciler üzerinden okurlarına bildiriyor.

Üzerinde yaşadığımız ülkenin nasıl yeni, özgün ve geleneğinden kopmayan nesiller filizlendirebilmesi için doğunun, batının, geçmiş medeniyetlerin yorumlarını nakşediyor kağıda. *Bu Ülke* kitabının görüşüme göre diğer kitaplardan en ayırıcı özelliklerinden biri de kusursuz kanaviçesi idi. Şimdiye dek okuduğum kitaplar, ki bunlar dönemin getirisi olan yeni basım kitaplardır. Onlarda bilinmeyen kelimeler sayfanın alt kısmında belirtiliyor ve açıklanıyor. Ancak *Bu Ülke* adeta bir ders kitabıymışçasına bilinmeyen kelimeleri kitabın sonunda bir sözlük oluştururcasına birleştirilmiş bir şekilde bizlere Meriç tarafından sunuluyor.

Ayrıca bu kusursuz kanaviçe de bir çok yazarın, gazetecinin, filozofun fikirlerinin, yönetim şekillerinin hatta efsanelerin okuyucuya akıcı bir şekilde açıklaması yapıyor.

Bu Ülke kitabı Cemil Meriç'in baş yapıtlarından biri, yazarın; hayatını ve fikirlerini tanımak, dünyaya onun gözünden bakmak isteyenler ya da bu toprağın bağrından kopup bizimle dertdaş

olan bir kişiliğin yaşam kokan kalemını tatmak isteyenler için bulunmaz bir nimettir.

Bu proje kapsamında *Bu Ülke*, *Huzur* ve *Rüzgarlı Pazar* dışında bir çok kitap okudum. Ancak bu üç kitabı okumak benim için hayatım boyunca geriye dönüp baktığımda yaptığım en iyi eylemlerden birisi olacak diye düşünüyorum. Üçü de birbirinden değerli yazarların kaleminden günahsız sayfalara akan en güzel harflerdi.

Aslında kitap okumak her insana çok çok değerli şeyler katar. Ve bana da bir çok şey kattığını düşünüyorum. Örneğin düşünme ve tahlil bakımından oldukça yol kat ettim. Okurken farklı karakterlere büründüm. Ve artık tek bir kişi yok benliğimde, onlarca yazarın her bir karakterinden birer parça barınıyor.

Bazen herhangi bir işi yaparken "O olsaydı nasıl yapardı?" diye düşünmekten kendimi alıkoymadığım zamanlar oluyor. Ve bu sayede çok yönlü karar verebilme konusunda da kendimi ilerlettim.

Kitap okumak, insanı бүтünüyle değiştirebilir. Oturup kalkma şekliniz bile zamanla emin olun değişecektir okudukça. Bunları anlatırken bu kadar emin olmamın sebebi şu ki birebir yaşadım hepsini.

Bunlar yalnızca aklıma

gelenlerdi oysa ki benim bile bilmediğim ancak değişimimi dışarıdan gözlemleyenlerin elbette diyebileceği bir çok şey vardır.

Küçük hayal dünyalarında yalandan okurken çok okunanları, hayaller kurup asıl renklere varmayı unutmayınız.

Asıl renkler siyah ve beyaz olsa bile siz mutlaka gerçekleri okuyunuz.

Okumak ruhun gıdası yaraya merhem ama doğru yaraya merhem olmayınca zehre dönüşen bir ölüm habercisi.

Okumalıyız diyorum ama bizi hayattan koparmaya çalışan kitapları değil, hayatla bağı olan, insanları gerçeğe yönlendiren kitaplardan bahsediyorum.

Okumamız gerek bu ucuz fikirler pazarından kurtulmak için, okumamız gerek Meriç gibi *Bu Ülke*'nin her bir ferdinin ufkunu genişletmek için, okumamız gerek çünkü havalar yağmurlu.

Okumak gerçekten de oldukça önemlidir. Okumak, gerçek kitapları okumaktan bahsediyorum elbette ki.

En büyük dileğim daha çok okuyan, daha çok öğrenen ve öğrenmeye çabalayan nesillerle dolup taşmasıdır biricik ülkemizin her bir karışımın. Çok fazla okuyun dedim ancak lütfen okuyun..

Koşma

As beni zülfünden kara gözlü yar
Felek senden evvel öldürmeden gel
Sâd-hazer derdime derman sende var
Yad eller elinden buldurmadan gel

Şu kara bahtıma doğ bir mah gibi
Seheri bitmeyen bir sabah gibi
Derbeder ömrümü simsiyah gibi
Keder bulutları doldurmadan gel

Bir baktın aklımı eyledin talan
Senden gayri iman istemem kalan
İster gerçek olsun isterse yalan
Dinimi davamı çaldırmadan gel

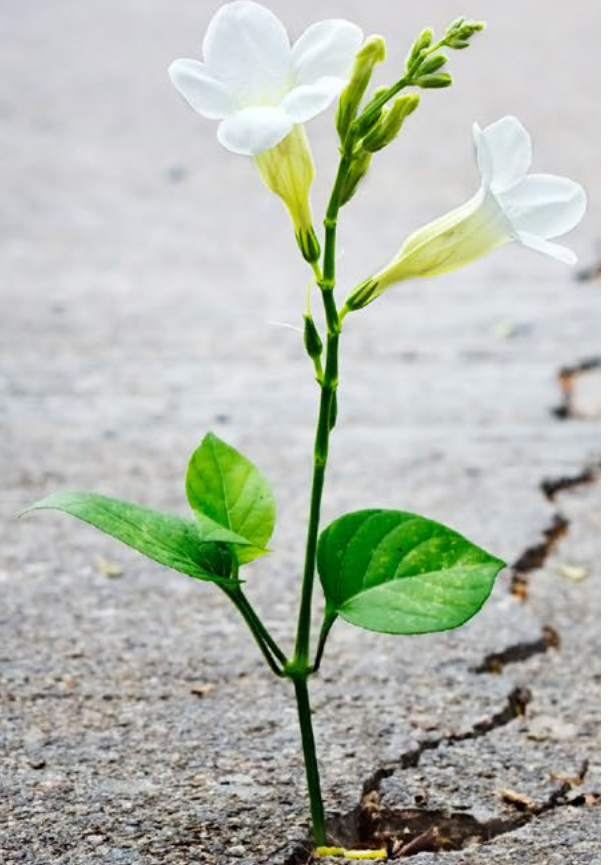
Sen talihsizlerin imdâd elisin
Dil-i mecruhların söyler dilisin
Mustafa bağının *Gonca* gülüsün
Muhelif bir rüzgar soldurmadan gel

GONCA ÇİFTÇİ

Pamuk ipliđi

Ben kimsesiz bir sokak çocuğu bu řhrin
Ben âmâ çocuğu bu dñzenin ve ben lâl
Ben şımarık zengin, ben hercai çılgın
Ve ben âşık, leylam; Rabbim
Ve ben vurgun, aslım; efendim
Ve ben dertli, çarem; dinim
Ben kim miyim?
Ben gençliğim
Ben senim,
Ben varoluş, ben dirilişim
Ben kayboluşun önünde set
Yok oluştaki pamuk ipliđi
Zirvedeki kar yığmı
Gökkuşaağının sonundaki ümit
Ve ben:
Yağmurdan sonraki toprak kokusuyum.

BERNA KESKİN

Karantina günlerinde müzik

FERDA ÇELİK

G eçen haftalarda, Türkiye'deki ilk koronavirüs vakasının açıklanmasıyla beraber ilk önlem olarak okullar tatil edildi. Ardından vaka sayısına bağlı olarak spor salonları, kafeler, sinemalar, vb alanlara gidilmemesi yasakları geldi.

Peki, koronavirüs salgınından korunma nedeniyle çoğunlukla evlere kapanıp şehir hayatından soyutlandığımız şu günlerde, bu duruma alışkın olmayan ahali evde nasıl zaman geçirecek?

Aynı anda 152 ülkede görülen bu salgının görüldüğü ülkelerden birisi olan İtalya'da da sokaklar bomboş ve karantina birçok alışkanlığı durdurdu. Fakat müzik bunların arasında gibi görünmüyor. İtalya'da evlerinde endişeyle salgının sona ermesini bekleyen insanlar, virüse şarkılarla direniyor, müzikle moral bulmaya çalışıyor.

Evlerinden çıkamayan insanlar, pencerelerinde ya da balkonlarında şarkılar söylemeye başlıyor ve sonra ona komşuları eşlik ediyor. Zaman zaman da bazıları şarkılara ya müzik aletleriyle ya da tencere ve tavalarla eşlik ediyor.

Müziğin, bu zor günlerdeki işlevselliği ise yine gözler önüne seriliyor.

İnsanoğlu yüzyıllardır, özellikle Roma, Çin ve Mısır gibi çok eski uygarlıklar, müziği hastalıkların

tedavisinde kullanmıştır. İslam felsefecilerinden Farabi (870-950) ise bir çalışmada makamların ruha etkisini şöyle sınıflandırmıştır:

- Rast makamı: İnsana sefa (neşe, huzur) verir.
- Rehavi makamı: İnsana beka (sonsuzluk fikri) verir.
- Küçek makamı: İnsana hassasiyet (duyarlılık) verir.
- Büzürk makamı: İnsana havf (çekinme, sakınma duygusu) verir.
- İsfahan makamı: İnsana hareket kabiliyeti ve güven hissi verir.

- Neva makamı: İnsana lezzet ve ferahlık verir.
- Uşşak makamı: İnsana gülme “dilhek” verir.
- Zırgüle makamı: İnsana uyku “nevm” verir.
- Saba makamı: İnsana şecaat (cesaret, kuvvet) verir.
- Buselik makamı: İnsana kuvvet verir.
- Hüseyini makamı: İnsana sulh (sükunet, rahatlık) verir.
- Hicaz makamı: İnsana tevazu (alçak gönüllülük) verir.

Yapılan araştırmalarda, müziğin ruhsal hastalıkların oluşumunda etkisi olan ve insanın duygusal durumunu düzenleyen serotonin,

dopamin, adrenalin, testosteron gibi hormonları olumlu etkilediği; kan basıncı, solunum ritmi gibi fizyolojik işlevleri düzenlediği ve beyindeki oksijen ve kanlanmanın dengesini sağladığı gözlenmiştir.

Müzikle devamlı iç içe olan kişiler ile müzisyenlerin hemisferleri arasındaki bağlantı ve bilgi alış-verişini sağlayan korpus kallosum adı verilen yapının diğer insanlara göre daha sağlam ve daha geniş olduğu da saptanmıştır.

Ünlü kalp doktoru Mehmet Öz, ölüm korkusu nedeniyle kalp ameliyatlarında ölümlerin fazla olduğunu ancak, hastalara terapötik etkisi olan müziklerin

dinletilmesiyle ölümlerin azaldığını ve tedavide başarılı sonuçlar aldıklarını ifade etmektedir.

Müzik, ilham gücüne sahiptir ve aynı zamanda sağlığını, refahınızı arttırabilecek güçlü psikolojik etkileri vardır. Müziği yalnızca karantinanın etkilerini yaşadığımız bu günlerde değil, her zaman, eğlence aracı olarak düşünmek yerine, günlük yaşamınıza müzik katmanın bazı zihinsel faydalarını düşünmelisiniz. Moral dediğimiz ruhsal inanç ve gücün artmasını sağlayan en önemli dış unsurlardan biri de müziktir. Sonuç olarak daha motive, mutlu ve rahat hissettiğinizi göreceksiniz.

Bana masal anlat öğretmenim

GÜNSELİ ULUTAŞ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENİ

Günlerden bir gün diye başladı yolculuk. Yola düştüğümde heybemde heyecan, merak ve umut vardı. Yıllardır anlattığım derslerden farklı olarak masalla seslenecektim öğrencilerime. Bakın, duyun, hayal edin köklerimizde tam da biz olan şeyler var diyecektim. Ve en zor olanı da çocukluklarını saklayıp gençliğe adım atan grupla yapacaktım bunları. Bize masal anlatma diyen bir dünyayı, Kafdağı'na Zümrüdüanka'ya bindirerek, konarak göçerek, yiyerek içerek götürecektim...

Masal, ruhumu bütün yaz bir şiire dönüştürürken ben de çevremi bir çembere dönüştürdüm, talih kuşlarıyla kanat çırparak hayalin sesi oldum. Göz göze geldiğim yüreklerle yenilendim bir başka dünyaya yol aldık kimi zaman sevinçle kimi zaman hüznle...

Yolumuza çıkan bir dudağı yerde bir dudağı gökte devleri alt ettik el birliğiyle, ben anlattıkça çoğaldık yeni soluklarla.

Eylül kapımızı çaldığında uçan bir seccadeye binerek öğrencilerimle yeniden buluştum. Bütün yaz, anlatan bir "Masal anası" olup çıkmıştım karşlarına. Yeni okulumda yeni öğrencilerimle tanışma heyecanını her seneden farklı olarak bir masalla deneyimledim. İlk kez sınav puanlarını sormadan, gelin dedim şu Zümrüdüanka'nın sırtında gezelim mi? Şaşkın gözlerin, kafası karışmış bir ifadenin yönettiği beden dilleriyle çemberde bağdaş kurdular. İçlerinden dokuzuncu sınıf edebiyat

dersi böyleyse yaşadık dediklerini benimle birlikte Zümrüdüanka da duydu, gülümsedik.

Derelerden sel gibi tepelerden yel gibi geçen bir dersten sonra dokuzuncu sınıflarım çoktan uyum sağlamıştı. Masal bizi bağlamıştı ve çözülmemiz zor olacaktı. Haftada bir gün dersimizin son on beş dakikasını masala ayırmaya karar verdik. Anlattık, dinledik, hayal ettik, resimledik, şarkı söyledik... Hevesle okula gelen, kapıda yolumu gözleyen masal sevdahlarına dönüştüler.

Küçük sınıflardan büyük sınıflara, hepsini sardı gökyüzü gibi. Ayın on dördü güzel kızlar gökten düşen elmalardan nasibini alırken şehzade delikanlılar, empati yapabildiler, sevindiler, gönendiler.

Beni saran bu havayı

Masal çemberimizi yeni masalcılarla çoğalttık. Öğrencilerine masal anlatan öğretmenler o kadar sevinçliydi ki hep beraber ve birer birer masmavi hayallerin renk olduğu ipekli bir halıya dönüştük.

meslektaşlarımla bölüşmeye başladığımda geniş bir ailenin mensubu oluverdim. Masal çemberimizi yeni masalcılarla çoğalttık. Öğrencilerine masal anlatan öğretmenler o kadar sevinçliydi ki hep beraber ve birer birer masmavi hayallerin renk olduğu ipekli bir halıya dönüştük.

Bireyin yalnızlaştığı dünyamızda; hiçbir materyal, hiçbir

teknolojik alet kullanmadan ses ve beden etkileşimiyle buluşmak ne güzelmiş! Ve göz göze gelip sohbet etmek yeniden. Yere serdiğimiz kilimin renkleriyle burnumuza çalınan soba kokusu, güğümde kaynayan su sesi çocukların, gençlerin, büyüklerin yüreğine değdi. Geçmişin kapısından bize bakan sözlü geleneğimiz, modern dünyada yeniden çarpan bir yürek

oluverdi de şaşırıp kaldık hepimiz.

Yol uzun olsa da yola düşen yorulur mu? Bizi bize anlatan masallarımız yaşadıkça hayaller kim bilir nerede yeniden soluklanır? Tarihe tanıklık eden evlerimizden, sırt sırta veren masallar dilimizden dökülürken hiçbir kuzuyu kurda kaptırmadım. Masallar, masum köy çocukları benim için anlattıkça büyüyen ve güzelleşen.

Sezai Karakoç'un şiiir dili üzerine...

HİKMET GÜNBATTI

*"Senin kalbinden sürgün oldum ilkin
Bütün sürgünlüklerim bir bakıma bu
sürgünün bir süreği
Bütün törenlerin şöenlerin ayınların
yortuların dışında
Sana geldim ayaklarına kapanmaya
geldim
Af dilemeye geldim affa layık
olmasam da
Uzatma dünya sürgünüümü benim."*

Sezai Karakoç

Bir şairin yazın dünyasındaki başarısı neyle ölçülür? Tabii ki neyi anlattığından çok nasıl anlattığıyla... Sanatsal anlatı, hiç kuşku yok ki dil olanaklarından en üst düzeyde sanatlı bir biçimde yararlanmayı gerekli kılmaktadır. Çünkü sanatçının malzemesi dildir, amacı sanat yapmaktır. Dil servetinin geniş olanaklarından yararlanıp özgün bir biçim eldesi yetkin sanatçıların

harcıdır. Her sanatçıyım diyen kişi bunu başaramaz. Sanatsal anlatım ustalığı herkesin üstesinden geleceği bir şey değildir. Biçimde belli bir derinliği yakalayamamış sanatçılar, okurlar tarafından tutulmazlar. Böyleleri zaman sınavından başarıyla çıkıp yarınlara da kalamazlar.

Sezai Karakoç, 21. yüzyıl Türk yazın dünyasının en önde gelen şairlerinden biridir. Kendine özgü eşsiz biçimiyle üstün nitelikli şiirler yazmış bir sanatçıdır.

Sezai Karakoç'un yazınsal yaratıcılığının gizi, ana dile, ana dilin değerlerine egemen olmasıdır.

Sezai Karakoç'un şiir dili, günlük dilden ayrılır. Bu, biraz da şiir sanatının bir gereği gibidir. Onun şiir dilinde iki şey ön plana çıkar: Yaşam gerçekliklerini kurmaca gerçekliklere dönüştürme becerisi, özgün imgeler üreterek kelimelere sınırsız anlam derinliği kazandırma

yetkinliği. Bundan dolayıdır ki Sezai Karakoç'un imge derinliği olan şiirlerini anlayabilmek pek de kolay değildir; çünkü sanatçı, şiirlerinde çoğunlukla kelimelerin kuytulara yatmış öteki yüzleriyle okurları karşılaştırmakta ve imgelerin uçsuz bucaksız evreninde yolculuk yapmaya zorlamaktadır. Şiir evreninde böyle bir yolculuğa çıkmak pek de kolay olmayacaktır; çünkü yazarın anlatmak istedikleriyle okurun anladıkları farklı farklı şeyler olacaktır. Bu da güzel sanat olan şiir türü için doğal karşılanmalıdır.

Sezai Karakoç, şiirlerinde yaşamın fotoğrafını çekmez, resmini yapar. Bu nedenledir ki şiirleri ilk bakışta anlaşılabilir. İmgelere odaklanıp şiirin anlam dolambaçlarında yol aldıkça ve şiiri anladıkça şair hakkındaki düşüncemiz yavaş yavaş değişmeye başlar. Başlangıçtaki şaşkınlığınız yerini giderek hayranlığa bırakır. Yetkin bir sanatçının yapıtıyla karşı karşıya olduğunuzu anlatırsınız. Şiir dizelerindeki sözcük

katmanlarında gezindikçe şairin dehası ile karşılaşır kendisine hayran kalmadan edemezsiniz. İmgeler, uçsuz bucaksız sahille- re sizleri çağırır. Şiir dizelerine ustaca serpiştirilen alışılmadık bağdaştırmalar, kelimelerin anlam katmanlarında okuru zorlu bir yolculuğa çıkarırken onlara üstün bir sanat hazzı da yaşatır.

Sezai Karakoç'un şiirlerinde her şey imgeye dönüşebilir. Tüm bu deneyimler, birikimler, duygulanımlar sonucunda bir okur olarak bakarsınız ki dizelerdeki imgelerle el sıkışır tanış olmuşsunuz. Hatta şiir dilindeki özgün imgeleri

Sezai Karakoç'un şiirlerinde her şey imgeye dönüşebilir. Tüm bu deneyimler, birikimler, duygulanımlar sonucunda bir okur olarak bakarsınız ki dizelerdeki imgelerle el sıkışır tanış olmuşsunuz. Hatta şiir dilindeki özgün imgeleri yaşayıp onların iç evrenine doğru yolculuğa çıkmaktan kendinizi alı koyamamışsınız...

yaşayıp onların iç evrenine doğru yolculuğa çıkmaktan kendinizi alı koyamamışsınız...

Sezai Karakoç'un şiirlerine yansıttığı eşsiz imgelerin melodisi, tınısı, yoğun anlam katmanlarıyla büyük bir lezzet sunar düşünce evreninizde size. Bir okur olarak

sizin kattığınız duyguyla da bambaşka bir lezzet kazanır imgeler. Sezai Karakoç'un şiir dilindeki imgeler arasında nelerle karşılaşmazsınız ki?

“Kar içinde yanan kar, bakire su, yağmur savaşı, saçların eski zaman leylaklarına başlangıcı, tüyü

Sezai Karakoç'un şiirlerini anlamak kolay değildir; çaba ister, belli bir sanatsal birikim ister, akademik okuma becerisi ister, bunlar doğrudur. Ama şunu da kabul etmeliyiz ki değerli mücevherler yeraltının derinliklerinde olur.

onurdan horoz, mirasın mirası çocuk sesleri, toz içinde kırılan güvercin, mor bir suda eriyen ışık, duvarları yazan gecenin anayasası, yalnız kadınları buruşturan akrep, şurada burada türeyen rüzgâr yamyamları, İncil sesli keçiler, kulaklara giren rüzgâr beyazlığı, ses sezer yeni heykel dilekleri, bir çocuğun ardına düşen heykel, eşyaya vurmuş miraç gecesi ay'ı, beyaz kentin bulanıklığı, elin şifalı ışıkları, vahşi çiçek gururu, ölü bir şehrin öfkesi, yağmuru şarap yapan bir gece yarısı, sulara yalvaran ay, kıyıda balık avlayan deve fırtınası, şiir seçen cins kulaklar, kara incirlerin sütünden sütunlar, ölümle sağ tutmak sağ olanı, bir site kuran sabah yeli, tüylenen mezar taşları, kerpice katılan gül duası, eleğimsağma damlaları, omuzlarda taşınan cüzzam çarmıhı, horozun çamaşır çarşambaları, ayın çekimine uğrayan Dicle'nin kuruyan dudağı, gönlün ay ışığında yıkanan heykel, dört bir yana akan kalbin köpükleri, kara kaderlerin çerçesi, kader meşaleli şiir, gölge ve görüntü savından tepi

ve dürtü yönsemesi..."

Burada şöyle bir soru hatıra gelebilir: Sezai Karakoç neden kapalı, imgeli bir anlatımı tercih ediyor şiirlerinde? Niçin yalın, basit, anlaşılır bir dil kullanmıyor?

Hiç kuşku yok ki anlatısında imgeli bir biçemi seçmiş olması Sezai Karakoç'un şiir anlayışıyla çok yakından ilgilidir. Nasıl ki usta bir ressam boyaları kararak yeni yeni renk tonları elde edip dış dünya gerçekliğini yeniden sanatsal gerçekliğe dönüştürerek bunları sanat yaratisına yansıtıyorsa Sezai Karakoç'un da düşüncelerini dize peteğine dökerken yoğun olarak imgelerden yararlandığını ve bunları şiir sanatında başarıyla kullandığını söyleyebiliriz. Sezai Karakoç'un şiir kozası imgelerle örülüdür. Kapalı anlatımın ön planda olduğu kimi şiirlerini herkes anlamasa da böylesi şiirlerden hoşlanan hatırı sayılır bir okur kitlesinin bulunduğu da göz ardı edilmez.

19. yüzyılın en büyük ressam-ları arasında gösterilen Vincent Van Gogh'un tablolarında yaşam

gerçekliğine dair ne görüyorsunuz? Hiçbir şey... Vincent Van Gogh'un tabloları neden şu kadar milyon dolara alıcı buluyor? Vincent Van Gogh'un tabloları anlamsızdır, bunların hiçbir sanat değeri yoktur diyebiliyor muyuz? Sanatçının amacı gerçeği yansıtmak değil, onu bilinçaltı dünyasında yeniden şekillendirip ortaya bir sanat ürünü çıkarmaktır. Sanat gerçekliği kurmaca bir gerçekliktir, yaşam gerçekliğini birebir yansıtmak fotoğrafçıların işidir.

Şairleri, anlaşılır yazarlar ve imgeli yazarlar diye ikiye ayırabiliriz. Beğenileri açısından okurları da bu şekilde gruplamak olasıdır. İmgeli, kapalı şiirleri sevmeyen, onları okumak için uğraş vermeyen okurlar yetkin değildir demiyorum; böylelerinin bazı büyük sanatsal yapıtları bir çırpıda okuyup yorumladıklarını söyleseler ona da inanırım. Ama bu tarz okurlar benim ilgimi pek çekmiyor...

Evet, Sezai Karakoç'un şiirlerini anlamak kolay değildir; çaba ister, belli bir sanatsal birikim ister, akademik okuma becerisi ister, bunlar doğrudur. Ama şunu da kabul etmeliyiz ki değerli mücevherler yeraltının derinliklerinde olur, onları elde etmek için büyük uğraşlar vermek gerekir. Sezai Karakoç'un imgelerle örülü şiir dilini anlayabilmek de böyledir...

Çocuklara

MAVİNİN GECESESİ

Yaşam, bazen anlamlı bir yol bazen ise derinliği bilinmeyen bir su birikintisi.

Su birikintisi deyip geçmeyin niceleri bu belirsiz derinlikte boğularak kayboldu ve her gün bu kayboluşlara yenisi ekleniyor.

Ne acı değil mi? Bir belirsizlik bütün bilinenleri boş ve anlamsız kılıyor. Birini gördüm çok yakın bir geçmişte, yaşamak için mücadele eden birini. Canı yanıyor, bağıyor, ağlıyor ve acı çekiyordu karşımda.

Bense sadece satırlarda parmaklarımınla ona dokunmaya çalışıyor, onunla kaderini paylaşmak istiyordum.

Ama benimki sadece okyanusun ortasında nereye gideceğini bilmeyen bir kayıkçının boşa kürek çekiydi. Üzülüyordum onun için ama yapacak bir şey yoktu, olan olmuştu bir kere, geriye dönüş olmazdı bu saatten sonra.

Sözcüklerimi keşkelere sığdırıyor ve yüreğimdeki ateşi harlıyordum, bu ateşi söndürecek bir şey yoktu bu dünyada. Varsın olmasın o dayanıyor sırtındaki bıçaklarla, kalbindeki çatlaklarla ben mi dayanamayacağım bu yürek yangınına?

Keşke dünyada gerçekten de adalet olsaydı belki o zaman çocukların çocukluğu ölmez, kulağımdaki çığlık sesleri dinler, kalbimdeki yangın sönerdi. Dedim ya her keşkede yüreğimdeki ateşi harlıyordum, benim sözlerim de havayı yumruklayan birinin davranışıyla aynı anlamsızlık.

“Okumak, Yazmak ve Yaşamak Üzerine”

KÜBRA KÜÇÜK

MEHMET EMİN ILICAK FEN LİSESİ

S chopenhonuer’in “Okumak, Yazmak ve Yaşamak Üzerine” adlı kitabı hem öğretici hem de çok sıkıcı bir kitap genelde bilgi vermek üzerine düştüğü için ufkunu epeyce genişletiyor. İnsanların can sıkıntısını ve ıstırapını neden çıktıklarını, doğru kitap okumanın önemini, her yazarın kitabının aslında okunmaması gerektiğini ve nasıl yaşarsak gerçekten yaşamış olacağımızı anlatıyor. İçinde bazı düşünürlerin sözlerini barındırmasının yanı sıra o sözlerin yabancı dille yazılmış olması ve açıklamasını kitabın alt satırlarında vermesi daha güzel ayrıntı olmuş.

Daha öncede belirttiğim gibi kitap pek akıcı değil. Özellikle kitabı çabuk bitirmekten hoşlanan insanlar için biraz sorun da yaratabilir. İçerik bakımından -okumayı ve yazmayı sevenler için- zengin. Bazı insanlar için yol gösterici olabilecek bir kitap. Örneğin bir bölümünde mutluluk düşmanlarının ıstırap ve can sıkıntısı

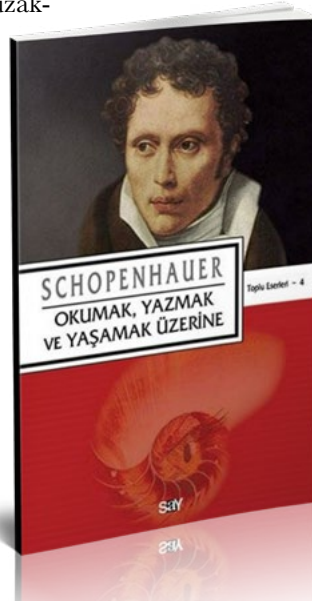
olduğunu, genelde yoksulların ıstırap; zenginlerin can sıkıntısı çektiğini, can sıkıntısını zihinsel kör -hiçbir şey için acı çekmeyen, endişe duymayan- insanların ruhlarının boş olmasıyla ve can sıkıntılarını geçirmek için pek de özel şeyler yapmadıklarıyla ilişkilendirirken bunun aksine ıstırap; zihin düzeyi yüksek - büyük düşünen, duygusal davranan, hislerini ön planda tutan- insanlarla ilişkilendiriyor. Hatta kitap, toplumdan soyutlanan, başkalarına ihtiyaç duymayan insanların yüksek zihin düzeyine sahip olduğunu söylüyor. Ayrıca akıllı bir insanın her şeyden uzak-

laşarak sakin -hatta yalnız- hayatı seçen insan olduğunu da belirtiyor. Kitabın bir başka özelliği de bölümlerin birbirleriyle aşırı bağlantılı olması. Bu da bir bölümü anlamadan öbür bölümü

anlayamayacağımız gerçeğini göz önüne seriyor. Yani kafayı boşaltmak için okunabilecek bir kitap değil; okuyup da anlayamayınca stresi ve yorgunluğu daha da arttıracak bir kitap.

Bu kitap için ne çok olumlu ne de çok olumsuz bir yorum yapılabileceğini düşünmüyorum... Yol göstericilik bakımından bir hayli iyi fakat sürükleyicilik ve akıcılık bakımından yeterli olmayan bu kitabın okuyucusuna katabileceği güzel şeyler var. Okuyanın pişman olmayacağından ve hatta “İyi ki okumuşum.” diyeceğinden de eminim. Okurken yorulacak, sıkılacaksınız. Bitirince anlayacaksınız kitabın size neler kattığını aslında. İçinde bulunan mutluluğunuzun formüllerini vere-

cek olan bu kitap, size ve kendinize gerçekten mutlu olduğunuzu öğreteceksiniz. Tıpkı çok sevgili yazarımızın da belirttiği gibi mutluluğun temel kaynağının insanın içinde olduğunu öğrenecek ve onu uzaklarda aramayacaksınız...

Hayat

SON RÜZGAR

Hayat bazen bulutları doldurur gibi doldurur bizi, tek fark bulutlara dolan su buharı gayet masum damlalar veya taneler halinde düşer yeryüzüne ve döngü böyle devam eder.

Bizde bu o kadar da basit değildir. Hayat yükler her şeyi, farkına varmadan taşırsınız birçoğunu. Yükü üzerimizden atmaya kalktığımızda ise bittik çünkü hayat koca bir oyun ve oyunun tek kaptanı.

Daha fazla oynayamayacak oyuncuyu sahasında barındırmaz. Döngü yok. İkinci şans yok. Yanlış anlamayın beni saçmalamıyorum çünkü hayatın şansları birbirimize verdiğimiz şanslara benzemez.

Hayat oyununun kuralına göre bir şansın var yani bir hayatın bir de küçük yön okları; bizim yarattığımız küçük şanslar. Başka kural yok. Sadece ne kadar uğraşırsan uğraş, bitişinden kaçamazsın asla. O da sizi sadece bekler. Sessizce...

Kimi zaman bitti, dersiniz, bitmez. Bazen de daha çok şey vardı yaşanacak dersiniz, biter. Oyunun size ayrılan süresi sona ermiştir.

Nokta.

Sonra başka bir oyuncu geçer yerinize. Bütün bunlar olurken bizler sadece olmaması için umutlanırız.

Ama.

Hayat kısa.

Bir ölüm için çok erken, bir yaşam için çok geç.

Renklerden kurulu bir dünya

SEVİM ARALP
RESİM ÖĞRETMENİ

Renkler, doğanın alfabe-sidir... Geçmişten günümüze, kültürden kültüre birçok renge değişik anlamlar verilmiştir. Bazı renkler diğerlerine göre daha fark edilir, bazı renkler ise fizyoloji ve psikolojimizi olumsuz yönde etkileyebilir. Yaşadığımız ortamlarda doğru renk tercihlerimiz ile üretkenliği artırabilir, motivasyonu sağlayabilir, iç ve dış mekânların daha ergonomik ve sevimli olmasını sağlayabiliriz. Evet, hayatımızda

kullandığımız renkler ne anlatıyor bizlere ve çevremize? Psikolojimiz ve kimliğimiz üzerine renklerin nasıl etkileri vardır? İşte renklerin bize anlattıkları:

Kırmızı; sıcak, kan, , aşk, samimiyet, güç, heyecan, agresiflik gibi kavramları simgeler. Kırmızı dikkat çeken bir renktir. Dekorasyonda kullanıldığında hemen dikkati çeker. Duygusal yoğunluğu artırır, coşturur. Kıyafette özgür enerjik bir moda sokabilir. Kan rengidir. Asırlardır tehlikenin ve tahribatın simgesi olmuştur. İşte

trafik ışıklarında dur simgesi olarak kullanılmasının sebebi de budur. Kırmızı rengi tercih edenlerin güç ve iktidara düşkün oldukları görülür. Liderlik ve önderlik özellikleri toplumda hemen fark edilir.

Mavi; yalnızlık, üzüntü, depresyon, bilgelik, güven, sadakat gibi kavramları simgeler. Mavi iştah kapatıcı bir renktir. Kilo problemi olanlar evlerini yemek odalarını mavi renge boyayabilirler. Tabi bu restoranlar için iyi bir fikir olmaz. Mavi rengi tercih edenlerin kişilik analizlerin de hoşgörülü, anlaşma yanlısı oldukları ve huzuru aradıkları, ayrıca fedakâr oldukları görülmüştür.

Sarı; metabolizmayı hızlandırır. Beynimizi ve gözümüzü yorar. Fazla baktığımız alanlarda telefon ekranı gibi sarı rengi tercih etmek pek doğru olmaz. Kişilik analizlerinde ise bu kişilerin özgür ve bağımsız olmayı sevdikleri görülmüştür. Günü birlik dolu dolu yaşamaya bayılırlar. Çevrelerine enerji saçarlar. İkna kabiliyetleri yüksektir. Entelektüel olma, yöneticilik, hırs ve iddia onun temel öğeleridir.

Yeşil; yaşamı gençliği, yenilenmeyi, ümitleri ve dinçliği simgeler. Hastanelerde tercih edilir çünkü hastaların rahatlamasını sağlar. Yeşil, Amerikan kültüründe parayı simgeler. Kişilik analizlerine bakıldığında kendilerine değer verme duygularının çok fazla olduğu, doğru bildiklerinde ısrarcı oldukları görülür. Fikrinden ödün vermez, kovalayıcı ve takipçidir.

Siyah; tartışmalı bir renk. Bir

yan-
dan ma-
tem, suç, kötülük, acı düşünülürken diğer yandan yönetim, bilgelik, güvenilirlik gibi anlamlara gelebilir. Kişilik analizlerinde, özgüveni yüksek kararlı ve azimli kişilerdir. Kendi kararlarını kendileri vermek isterler. Fazla siyah tercih eden insanların ruhsal sorunlarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Beyaz; sağlık, temizlik, masumiyeti simgeler. Gelinlerin beyaz giymesi, doktorların beyaz giymesi temizliği saflığı temsil ettiğinden-
dir. Serin ve canlandıran bir his verir. Beyaz rengi seven insanlar temizliği, aydınlığı ve düşünmeyi seven hayal dünyası geniş insanlardır.

Mor; asaletin rengi, lüks hayat zenginlik ve zarafeti simgeler. Aynı zamanda romantizm. Duygusalılık ve tutkunun rengi. Ruhsal dünyası ön planda olan insanlar mor rengi tercih ederler.

Pembe; romantik ve narin bir renk. Aynı zamanda sakinleştirici. Bir hapisanede kapı ve pencere demirleri pembeye boyandığında mahkumların agresif davranışlarının yok olduğu görülmüştür.

Turuncu; kırmızıdan sonra en sıcak renk. Mutluluk, heyecan verici, dinamik, dikkat çekici, çarpıcı, iç açıcı bir renktir. Neşeli, hareketli, dışa dönük insanlar turuncuyu sever. Sosyal ilişkileri kuvvetlidir.

Gri; alçak gönüllülüğü ifade eden uzlaştırıcı, denge unsuru olan bir renktir. Bunaltıcı bir havaya neden olduğu için çok tercih edilmez. Karamsarlık ve içe kapanıklığa neden olabilir.

Aslında bir sürü renk var sevdiğimiz; ama bunlar en belirgin olanlarından bazılarıdır ve en çok görünenleridir. . Unutmayın; sevdiğiniz renk sizi; yani kişiliğinizi, anlam ve duygu dünyanızı yansıtır...

Mutluluk

BEYZA YAPICI

MEHMET EMİN ILICAK FEN LİSESİ

Mutluluk neydi, gülümseten neydi bizi hep zorduk
Ah neler umduk, neler bulduk?

Neydi şu mutluluk...

Dinlediğim şarkıda geçen bu sözler ilk başta çok basit görünüyor ama üzerine düşününce mutluluğun ne olduğunu unuttuğumu fark ettim. Sahiden mutluluk neydi, benim için neyi ifade ediyordu.

Bunlar üzerine düşününce aklımıza neler geliyor: Şan, şöhret, para... Peki, neden bunlar geliyor? Çünkü insanlar arkadaşı ile ettiği sohbeti, muhabbeti bir kenara bırakıp kendisinin para ile mutlu olduğunu sanarak parayı tercih ediyor. Oysa bilmiyor ki arkadaşı ile edeceği sohbetin kendisini ne kadar mutlu edeceğini... İnsanlar gerçek mutluluğu unuttu. Sahip olduğu paranın, şanın, şöhretin gerçek mutluluğunun önüne geçmesine izin verdi. Şimdi

bu sorunun üzerine tekrar düşünelim. Aklınıza neler geliyor? Mesela aklına çocukluğu gelen sadece ben değilimdir. Evet, çocukluğum... Ben çocukluğumu çok özleyorum. Çünkü annemin elini tutarak yürümeyi, elini tutarken yüreğine sarılmayı, babamla geçirdiğim hafta sonlarını, kardeşimle oynadığım oyunları ve hiç kırılmayacak sandığım oyuncaklarımı... Dümdüz yol varken yaptığımız futbol maçlarını özledim. Herkesin oynadığı fakat kimsenin kaybetmediği oyunları...

Körebe oynarken
o an orada

bulunan herkese güvenmeyi özledim ben. Şimdilerde gözlerim açıkken bile güvenemiyorum insanlara. Bayram sabahı yaşadığım heyecanı özledim, menfaat gözetmeden düşünmeyi... Kötülük namına hiçbir şey bilmeyecek kadar cahil olduğum günleri özledim. Büyümek isteyecek kadar saf olduğum günleri...

O zamanlar yaşadığım bu mutluluğun sadece o yaşlarımda kalacağını nerden bilebilirdim ki... Yaşadığımız teknoloji çağının getirdiği gelişmeler neden hayatımızı kolaylaştırmanın yanı sıra bizleri içine kapanık bireyler haline getirdi? Bunu sorgulayan kaç kişiyiz? Bir, iki, üç, beş... on, yüz. Biz bu hale nasıl geldik. Hadi en başa dönelim. Annem bazen anlatır: Küçükken biz hiç kavga etmezdik, sizin paylaşmadığınız nedir? Sonra babam ekler, neden paylaşmayı bilmiyorsunuz? Der ve devam eder 'kızım neden dışarı çıkıp arkadaşınla oynamıyorsunuz?'... Çünkü babam bilmiyor ki kendisinin yaşadığı mutluluğu yaşayamayacağını, kendisinin arkadaş kavramına yüklediği anlam ile benim yüklediğim anlamın aynı olmadığını... Ama çok isterdim babamın yaşadığı mutluluğu yaşayamayacağını...

Ölüm...

ZEYNEP YETGİN

HACI AHMET AKINCI ANADOLU LİSESİ

Çok basit görünse de kendinizi feda etseniz de varamayacağınız en büyük zordur. Ölmek istedikçe yaşarsınız ve yaşadıkça ölürsünüz. Hayat sadece kanınızın akışı, kalbinizin panikle atışı veya vücut ısınız değildir. Hayat, yaşam bu kadar kolay değildir. Mevlana'nın bir sözü vardır ya "En zoru da budur ya öldüm der durur yine de yaşarsın.". Bazen güvensizlik öldürür insanı, bazen ölmüş ama ölmemişler. Gidemecek öldürür. Dönememek belki de. Her nefesiniz ciğerinize batar. Gözleriniz acıdan sızlar ama asla bir damla yaş düşmez. Fizyolojik bir acı değildir bu. İnsan psikolojisinin en derin okyanuslarıdır. Yazamazsınız. Okuyamazsınız. Ölüyorsunuz. Ölmüşsünüz. Huzurlu bir uyku yok artık gündüze dönen gecelerinizde. Nefesleriniz yaşam belirtisi değil ölümünüzün kutlaması. Size bir şey söyleyeyim mi?

Kanınızın son damlasına kadar öleceksiniz!

Başı karlı dağa tırmanırken ayağınız kayacak en derine, en aşağılara, en başa yeniden döneceksiniz. Kalbiniz kırıldığında, güveniniz, yağmur yağmış asfaltta düşen kar taneleri eridiğinde, ihanetin ayak sesleri kulağınıza dolduğunda öleceksiniz. Tırmandığınız dağın sonu görünmez. Yolları taşlıdır. Göremezsiniz ileride ayağınıza takılacak ağaç köklerini. Bu yolda siz bir hiç olacaksınız. Ve öleceksiniz. Ama bedeniniz her seferinde yeniden ayağa kalkacak ve yeniden dağa tırmanacaksınız. Bırakın soluklarınız ölümünüze karışsın. Bırakın ölü, öldürün, sizde ölsünler.

"Dağınık masalarda yaşam vardır" der. Sizin masalarınız çok toplu. Neden dağittiklerinizi topluyorsunuz? Neden yaşamınızı bitiriyorsunuz? "Neden, neden?" Bu soru ile de hayatınız bitireceksiniz. "Neden ben, neden biz?" İsyanınız ölümünüze davetyedir.

Ben ölümü severim... Yaşarken ölmek zordur ama ölürken yaşamak daha da zor. Satırlarım

sadistçe mi? Bırakın böyle kalsın satırlarım yaksın canınızı. Yaksın ki ölümle ön tanışma yaşayabilesiniz.

Ölüm her yerdir, her şeydir. Çok sevdiğim bir replik var; "Ölümü arama, ölüm seni bulur!". Sıcacık yatağınızda, uykunuzun en huzurlu yerinde veya kışın habercisi sarı yaprakları okşayan sıcak ama üşüten yağmur tanelerinin arasında ölüm sizi bulur. Bulacak.

Umarım ki beyazlar giymiş ölüm sizi bulsun. Siyahların ölümü sizi öldürüp acı ile ruhunuza yoğurup, bedeninizi yeniden canlandırıp, acı ile bütünleşmiş, hüznle süslenmiş, biraz hayal kırıklığı serpilmiş yeni ruhunuzu bedeninize üfler. Ve siz siyahtan nefret edersiniz. Ama onun kanatları altında yeniden ölmeye razı gelerek saklanırsınız.

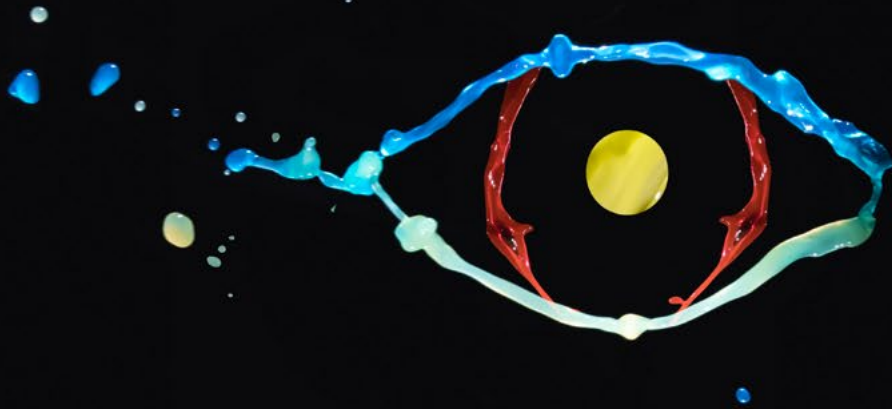
Ölümü severim demiştim ya, ben de ölümüm. Griler giymiş ölüm. Hepimiz ölümüz. Yalnızca görünen kanatlarımız yok. Ruhumuz acı ile yoğruldukça siyaha dönen bedenimiz ölümdür. Dünyanın gerçek yüzü yaşamdır. Belki de ölüm... En suskun duadır o. En çaresiz anınızda edebileceğiniz tek dua. Yüreğinizin derinlerine varamadan kabul olacak tek dua.

Ölüm kurtuluştur.

Bir kelebek ölümdür.

Ben bir ölüyüm.

Ölüm..

Gözden gönüle

gecenin teninde solarken gözlerim
çiçekler açar ıslak gamzelerde
kirpiklerimin altı başka bir dünya
kapattıkça yürüdüğüm
ayakkabısız
yolsuz
Işıksız...
nilüferlerin taç yaprakları
gelinlik olur üşüyen ruhuma
öyle kolay ki orda yol almak
saatsiz
dakikasız
zamansız...
oradaki ülkelerde gri de yok
toz pembeler var

mavinin her tonu
gökdelensiz
kulesiz..
gecesinde bile yok siyah!
aydan hareli yıldızdan işlemeli
korku yok sokaklarında
billur avize her bakış
gam yok kin yok kırmızının adı ise çiçekler
güller karanfiller
kirpiklerimin altı başka bir dünya
açmak istemesem de ben
zorla açıyor bu dünya kirpikleri
zorla açıyor kandırıyor hep
göz altı dedikleri bu olsa gerek
gönül altına kaçamaklığında

NİLÜFER ZONTUL AKTAŞ

Şehrin kokusunu çalmak

Şehrin
kokusunu çalmışlar
zifiri karanlık kokuyor
gözlerde tütsülenen
şehla bakışlar
şehir
sen kokuyordu oysa
bende kalan son sözle
ellerinden tutulup prangaya vurmuşlar
şehrin kollarını
gözlerine mil çekmişler
görmesin diye gül dudakları
hazla yağurmuşlar
bedenlere değen eller
gecenin karanlığı örterken gözleri
şehir
nefesini tutuyor karayel eserken
kalbin yangısı dinsin diye
şehrin öznesi
hayal perdesinde bir masaldı artık

gün yüzüne değmiş mısralarda
yürüyemiyor
koşamıyordu artık
lakin
bedenine değmisti gözleri
kirlenmisti bütün bedeni
terli kokular yayılırken ayaklarından
şehrin çılgığı yükselirken göklere
Afroditin bakışları dolduruyor şehri
şehrin gözlerinde
acı bir tebessüm kalıyor rüzgarlarda
şehir
donan zamanın gözleri oluyor
şürlere düştüğünde
şehrin insanı
sus pus oluyor
sanal alemlerde
bir ironi düşüyor yüzüne
insan ve şehir
sen kokuyor limanlarda

SEYDİ TÜRKERİ

Satranç yalnızca bir oyun değildir

MELİSA AKGÜL

CUMHURİYET ANADOLU LİSESİ

Satranç romanı, Stefan Zweig'ın 1942 yılında Hitler döneminde sürgün edildiği Buenos Aires'te yazıldı.

Öncelikle okuma sürecimden bahsetmek istiyorum. İlk başlarda fazla benimsemeyip, akıcı bulmamıştım fakat sonrasında yanlışlığımı anladım. Bu da kitabın psikolojik kısmını keşfetmem ile oldu. Bu yönü keşfedince ve bunun bilincinde olarak okuyunca kitabın altında yatan psikolojik birikimini fazlasıyla anlama, hissetme ve yorumlama fırsatım oldu ve bence böylesi bu kitabı daha özel kıldı.

Sizi bilmem ama ben bir kitabı anlama açısından yazara da önem veriyorum. Çünkü bir eserin ne zaman yazıldığıнын, nerede yazıldığıнын, hangi şartlar altında yazıldığıнын eser üstünde etkisi oldukça fazla.

Bu kitapta da yazarın hayatından, hayatının son döneminde

hissettiklerinden yaşadıklarından bir şeyler bulmak fazlasıyla mümkün. Sanki savaş, yazarın ruhunda derin bir yara açmış ve kan izlerini neredeyse her eserinde özellikle de satranç kitabında görmek mümkün hale gelmiş. Çünkü yazarın ölmeden önce tamamladığı son eserlerindendir. Şimdi, yazarı size anladığım kadarıyla anlatmak istiyorum:

Stefan Zweig 1881 yılında Avusturya'da doğmuştur. Ve Hitler zamanında yaşamış bir Yahudidir. Size şöyle anlatayım: Filmlerden dizilerden ya da duyduğumuz, okuduğumuz kadarıyla, Yahudilerin o zaman maruz kaldıkları işkenceleri, gördükleri muameleleri biliyoruz. Sadece Yahudilerin değil kitaplarının da bir alanda toplatılıp yakıldığını biliyoruz. İşte o yanan kitaplar arasında Stefan Zweig'ın kitapları da vardı. Stefan Zweig savaş karşıtıydı, her fırsatta umuttan, yaşama sevincinden

bahsetti. Zweig 60 yıllık ömrüne öyküler, romanlar, biyografiler, şiirler ve çok daha fazla eserler sığdırdı.

Bence o zamanda –ki bana göre hala devam ediyor– insanlar diğer insanların düşüncelerini öldüremedikleri için düşünenleri öldürdü..

Şimdi size Zweig'ın bir sözünü söylemek istiyorum fakat bu sözü unutmayınız. Çünkü size az sonra bu sözü hatırlatacağım.

“Tüm acılar korkaktır, kendinden daha güçlü olan yaşama isteği karşısında geri çekilir; çünkü bedenimizin her hücresinde yerleşmiş olan yaşama isteği, ruhumuzdaki ölüm tutkusundan çok daha güçlüdür.”

Yazar bu sözünde yaşama isteğinin her daim ölüme karşı galip geleceğinden söz etmiş. Fakat Zweig savaşın ve zamanın getirmiş olduğu şartlar, duygular sebebiyle eşi ile beraber intihar etmiştir. Mektubunda da “Artık güneşin doğmasını bekleyecek gücüm kalmadı ama siz yeni doğacak güneşi

mutlaka bekleyiniz” yazmış.

Düşünün ki biri var. Bu öyle biri ki eserlerinde daima umuttan, güneşli günlerden, yaşama sevincinden bahsetmiş biri. Bardağın sürekli dolu tarafını gören ve bunun için yaşayan, sonrasında da bardağın boş olduğunu varsayarak intihar eden biri. Bunu şuna benzettim sigara içen birinin size başlamamanız gerektiğini söylemesi gibi ya da hayatında hiç kitap okumamış bir insanın size kitap okumanızı öğütmesi gibi. Buna farklı iki açıyla bakabiliriz sanırım. Birincisi, sigaraya başlamış olan kişinin sonrasında bırakamaması, maddi-manevi zarar görmesi ve bunca şeyden çıkardığı dersi bize öğütmesi. İkincisi ise bunu bir tutarsızlık olarak görmek, ve ciddiye almamaktır. Bana kalırsa bu duruma ve de kişiye göre değişir. Kitabımızda 4 ana karakter var:

1- Mirko Czentovic

2- Dr.B

3- McConnor

4- Hayalet Karakter

Aslına bakarsanız son olarak söylemiş olduğum karakter kitabımızda benim yazmış olduğum gibi “Hayalet Karakter” olarak geçmiyor. Bahsettiğim karakter bize kitaptaki bütün hikayeyi anlatan kişi olmasına rağmen kitapta ismine bile yer verilmemiş. Ben bunun üzerine de düşündüm açıkçası ve şöyle bir kaniya vardım: Muhtemelen yazar bütün olayları gözlemci bakış açısıyla değerlendirmek ve yazmak yerine daha samimi bir dil yakalayabilmek adına, kahraman bakış açısını seçmiş ve böyle bir karakter yaratmış. Çünkü dediğim gibi kitapta onun hakkında tek bildiğimiz şey onun sıradan bir satranç oyuncusu olduğu.

Kitabın tümü yer olarak Buenos Aires’e giden bir gemide hayalet karakterimizin arkadaşı ile konuşmasıyla başlıyor. Hayalet karakterimiz gemide gazetecileri

görünce bunun sebebini merak ediyor ve arkadaşına o gazetecilerin neden orada olduğunu, gemide önemli ya da ünlü birinin mi olduğunu soruyor. Arkadaşı ise bunu onaylayarak gemide Dünya Satranç Şampiyonu Mirko Czentovic’in bulunduğunu söylüyor. Bu, sıradan satranç oyuncusu olan hayalet karakterimizin ilgisini çekiyor ve arkadaşına Czentovic hakkında sorular soruyor.

Kitabımızda Mirko Czentovic, 12 yaşında ailesinin vefatı yüzünden o köyün rahibinin acıyarak yanına aldığı, kimseyle doğru düzgün konuşmayan, en basit matematik problemini dahi belirli bir yaşa gelmesine rağmen elleriye yapan, basit bir cümleyi kurarken bile zorlanan, özellikle bir iş verilmediği sürece hiçbir şey yapmayan, fakat verildiğinde de layığıyla yerine getiren, tek vasfı rahiple satranç oynayan insanları izlemek olan biri olarak tanımlanmış ve rahibin

onun bu yeteğini keşfetmesi ve onu geliştirmesi, karakterimizin kendisini dünyanın merkezine koymasına sebep olmuş. Bunun sebebiyse şu: Karakterimiz kendince taşları ileri geri oynatarak bütün köyün bir ayda kazandığını birkaç saatte kazanıyordu ve bu, böyle bir insanın kendisini, kendi dünyasının merkezine koyması için gayet yeterli bir sebepti.

Czentovic en ucuz otellerde kalıyordu, ayırt etmeden her yerde oynuyordu. Hatta sırf para için bir kitabın yazılışında kendi ismini bile kullanırmıştı. Bana göreyse bu karakterimiz yaşamıyor, bitkisel hayatta gibi hiçbir şeyden zevk alamıyor, kendi egosunun içinde boğulmuş bir balık.

Hayalet karakterimiz ile milyoner olan McConnor adındaki karakterimiz satranç oynarken bu Czentovic'in dikkatini çekiyor ve yanlarına geliyor. Birkaç dakika bakıp gidiyor. Bunun üzerine hayalet karakterimiz az önce onların yanında olan kişinin Czentovic olduğunu söylüyor. Bu McConnor'un fazlasıyla ilgisini çekiyor ve Czentovic ile bir parti oynamak isteğini söylüyor. Fakat Czentovic ile tek parti oynamanın bedeli 250 dolar. Milyoner karakterimiz bunu kabul ediyor ve oynuyorlar. Fakat kaybediyor, rövanş istiyor, kaybediyor ve bu böyle devam ediyor. McConnor sadece bir kere "Mat"

diye bilmek için bütün servetini ortaya koymaya hazırdu. Yani bu karakterimiz aslında, paranın her kapıyı açabileceğini düşünüyordu fakat henüz bir kapıya sahip değildi.

Bu olaylar böyle devam ederken yani McConnor yenilirken, ona bir hamle gözüktü. Eğer o hamleyi yaparsa kazanabilecekti. Tam o hamleyi yaparken oyunu izleyen 40-45 yaşlarında gizemli bir adam "Dur" dedi. Eğer o hamleyi yaparsa Czentovic'in onu tuzağa düşüreceğini ve oyunu muhtemel bir şekilde kaybedeceğini söyledi. McConnor şaşırdu fakat bu gizemli adamdan yardım istedi ve bu yardım sonucunda Czentovic ile berabere kaldılar.

McConnor bu gizemli adamdan bir daha oynamasını istedi fakat adam 20-25 yıldır satranç oynamadığını ve oyunlarına karışmaması gerektiğini söyledi ve özür dileyerek gitti.

McConnor Hayalet karakterimizden bu gizemli adamı bulmasını ve bir oyun oynamaya ikna etmesini istedi. Hayalet karakterimiz için 40-45 yaşlarında bu gizemli adamı bulmak pek de zor olmadı, onu bir köşede otururken buldu. Ona oyun için teklifte bulundu. İlk seferde reddeden bu adam, sonrasında anlatmaya başladı. İsminin Dr.B olduğunu, Babasının, amcalarının genel olarak ailesinin

o zamanki monarşideki yöneticilerle yakınlığından dolayı dikkat çekmiş, tutuklanmış ve işkence görmüş.

İşkence deyince aklınıza fiziksel işkenceler, aç, susuz bırakılmak, fiziksel şiddet ve dahası gelebilir fakat Dr.B'nin maruz kaldığı işkence farklı.

Bir otel odasına kapatılıyor. Temel ihtiyaçları gideriliyor, sadece ara sıra sorguya götürülüyor. Kulağa gayet hoş geliyor öyle değil mi? Fakat hiç kimseyle konuşamıyordu. Hiçbir şey yapamıyordu. Yani "Hiçliğe" maruz bırakıldı. Kitapta bu durum şöyle anlatılıyor:

"Bize hiçbir şey yapılmadı, yalnızca tam bir hiçliğin içine koyulduk, çünkü bilindiği gibi dünyada hiçbir şey insan ruhunu hiçlik kadar baskı altına alamaz"

"Elimden her şey alınmıştı, zamanı bilmeyeyim diye saat, bir şey yazmayayım diye kurşunkalem bileklerimi kesemeyeyim diye bıçak alınmıştı."

Ben psikolojik acının fiziksel acıdan daha güçlü olduğunu düşünüyorum. Ne yazık ki bu işkenceyi seçenler de sanırım benimle hemfikirdi..

Dediğim gibi sadece arada sorguya götürülen karakterimizin düşündüğü şeyler hep aynıydı "Bugün ne söyledim, yarın ne söyleyeceğim"

Bir gün sorguya

götürüldüğünde asılı olan palto-
lardan birinin cebinin şişik oldu-
ğunu fark etti ve o durumdaki her
insanın yapacağı gibi o paltonun
cebini araladı ve bir kitap gördü
ve onu çaldı.

Düşünün, zaman kavramınızın
bile olmadığı yani ne kadar tutul-
duğunuzdan bihaber olduğunuz,
sadece geçen zamanın uzun ve
berbat olduğunu bildiğiniz bir
yerde bir kitaba rastlıyorsunuz.

Karakterimiz kitabı sakladı
ve sorgudan sonra odasına geçti.
Kitabın kapağına baktı ve hayal
kırıklığına uğradı. Bu kitap satranç
şampiyonlarının oyunlarından
derlenen bir dergiydi. Kendisini
kaybetmiş biri olarak mecburen
kendini satrancın sihirli dünyasın-
da aradı. Fakat oynayacak kimsesi
olmadığı için ve satranç oyunu
kitapta belirtildiği gibi

“Satranç için, tıpkı aşkta oldu-
ğu gibi bir partnerin varlığı şarttır”

Fakat Dr.B yazarın bu cümle-
sinin sırrını bozarak kendisinin
zihnini ikiye ayırdı, yani iki kişi
oldu. Kendini “Siyah ben ve
beyaz ben” olarak ikiye ayırdı
ve kendi ile satranç oynamaya
başladı. Orada tabii ki de bir
satranç tahtası, taşları olmadığın-
dan, çarşafından satranç tahtası,
biriktirdiği ekmek kırıntlarına
şekil vererek satranç taşları yaptı.
İlk başta her şey çok güzel ilerledi.
Artık kendini iyi hissediyordu ve

kendini ikiye ayırdığından, kendini
yalnız hissetmiyordu.

Fakat sonrasında –dört ay gibi
süre geçtikten sonra– işler kötü-
leşmeye başladı. Artık kendiyile
kavga etmeye, hatta kendine küfür
etmeye başladı. Satranç oynarken
sıra siyah benindeyken beyaz beni
ona “Hadi acele et” gibi şeyler
söyledi ve bunlar ileri gitti.

Bir gün karakterimiz gözlerini
bir hastanede açtı. Karşısında bir
doktor vardı ve ona olayları anlattı.
Gardiyana saldırmış, sonrasında
onun elinden kaçarak pencereyi
kırmış ve o cam ile de elini kes-
mişti. Sonrasında komaya girmişti
ve komaya girdiğinde satranç te-
rimlerini söylemiş ve biriyle kavga
etmişti. Evet tahmin edebileceğiniz
gibi kavga ettiği kişi kendisiydi..

Dr.B’nin kendisini aradığı
satranç, kendisini kaybetmesine
sebepe olmuştu..

Doktor ona psikolojik rahatsız-
lık geçirdiğini ve bir daha satranç

oynamaması gerektiğini ve bu
rahatsızlığı da “Satranç zehirlen-
mesi” olarak tanımladığını söyledi.
Bu hastane Dr.B’nin kurtuluşu
oldu ve o günden sonra bir daha
satranç oynamadı.

O gün Czentovic ile McCon-
nor’ın oyunu görünce aklında
defalarca oynadığı 2 şampiyonun
bir oyunu geldi ve oradaki oyuna
müdahale edişi ise uçurumdan
düşen bir çocuğun elini tutarca-
sındı. Sanki bir reflekti..

Dr.B oynamayı kabul etti fakat
bir şart ile tek bir parti oynaya-
caktı. Sonrasında Czentovic ile
oynamaya başladılar. Dr.B ilk
defa gerçek bir satranç tahtası
ve satranç taşları ile oynuyordu
ve karşısındaki rakibi bir dünya
şampiyonuydu

Dr.B açık ara Czentovic’ten
bağlantıları daha hızlı ve man-
tıklı kuruyordu. Oyun çok uzun
sürdü. Czentovic oyundan önce
belirlemiş oldukları 10 dakika
hamle kuralını sonuna kadar
kullanıyordu ve gerilmiş olduğu
her halinden belliydi. İlk oyun
sonlandı fakat sizce kim kazandı
? Cevap vereyim Dr.B ilk oyunu
kazandı. Bunun üzerinde Czen-
tovic rövanş teklif etti. Burada
hayalet karakterimiz onu uyardı
ve bu şekilde oynamaması ge-
rektiğini söyledi fakat Dr.B bir
şey olmayacağını söyledi ve bu
rövanşı kabul etti.

Oyun yine aynı seyrinde ilerlerken birden Dr.B gerginleştii ve “Şah” dedi ancak oyunu sadece temel yani kuralları ile bilen birinin bile görebileceğı gibi ortada şahlık bir durum yoktu. Bunu ona açıkladılar fakat o “Şah” demeye devam etti. Sonra birden durdu ve benden çok şey beklememeniz gerektiğini size söylemiştim dedi ve özürlü dileyerek oyunu bıraktı..

Kilit noktalardan biri bu, Dr.B istese devam edebilir, hatta oyunu kazanabilirdi çünkü az önce bahsettiğim gibi Dr.B Czentovic’e göre hamleleri açık ara daha hızlı ve mantıklı kuruyordu. Fakat o bıraktı. Tıpkı yazar Stefan Zweig’in intiharı gibi. Zweig istese hayatına devam edebilirdi. Yani yaşam oyununda devam edebilirdi ve kazanamasa bile devamını –aydınlık günleri- görebilirdi. Fakat karanlık günlerin varlığı onu korkutmuş olacak ki o aydınlık günleri hiçe saydı ve kendini karanlığa teslim etti.

Düşünün Stefan Zweig bir sürü eser vermiş bir psikolog yani “Mesleğı insanların ruhunu tedavi etmek olan bir adam kendi ruhunu tedavi edemeyip ölümü seçiyor.”

Bana göreyse Zweig’in intiharı “Terzinin kendi söküğünü dikemesi” değildi. Bana göre “Kendi diktiğini sökmesiydi.”

Şimdi size insanların duvarlarından söz edeceğim. İnsanların

duvarları vardır bana göre. Her duvarın arkasında gerçekler vardır ve insanın her o gerçekleri görmek istemeyişi o duvara bir tuğladır. Korku, umutsuzluk ve daha birçok olumsuz duygu o duvara bir tuğla ekler, sonrasında duvar büyüyünce o duvardan korkarız ve öyle de tuğlalar eklemeye devam ederiz.

Bize derler ya hep duvarlanızı yıkın, aslında yıkmanıza gerek yok. Azıcık sağa ya da sola çekilmeniz yetecektir. Fakat insan beyni bir şeyleri yapmamak için bahaneler üretmek üzerine ve kolayı seçmek için programlanmıştır. Biz de bize kolay olanı seçip o duvardan kurtulamayacağımızı varsayıp pes etmişizdir çoğu zaman.

Peki ne olacak bu duvarlar? Bunun 3 tane seçeneğı var bana göre:

1- Duvarların tam ortasında ki insanları dinlemek bunlar sizi seven, sizi önemseyen insanlar, yakınlarınız. Onları dinleyip gerçeklerin farkına zamanında varırsanız eğer duvarlarınızdan kurtulursunuz.

2- Duvarlarımızın farkında olup harekete geçmeme durumu, biz zaten insanlar olarak bunu çok yapıyoruz. Bir şey istiyoruz fakat onun için çabalamıyoruz. Sonrasında o işimiz olmayınca bunu kadere bağlayıp üzüliyoruz. İşte bu bizim karakterimiz Czentovic’i anımsattı bana. Duvarları

var aslında fakat o duvarları umursamıyor ve duvarlar yokmuş gibi yapıyor, fakat üzülmeye duygusunu kaybetse bile bunun yanında mutluluğunu da kaybediyor.

3- En kötü ihtimaldir duvarlarımızın üstünüze yıkılması. Gerçeğı görürsünüz fakat her şey için çok geçtir. En kötüsünü sona sakladım açıkçası. Şimdi sorabilirsiniz peki ne yapmalıyız ve sen hangisini tercih ederdin?

Bana kalsa ben o gerçekleri görmemenizden değil görmenizden yani o gerçeklerin farkında olarak ama kendinize duvarlar örmeden o gerçeklerle yaşamayı öğrenmenizi tercih ederdim. Çünkü belki duvarlar işinize yarayacak zaman zaman o gerçekleri görmeyeceksiniz ve bu yüzden acı çekmediğinizi düşünüp örmeye devam edeceksiniz. Fakat bir gün bu mutsuzluğunuzu kaybettiğiniz gibi mutluluğunuzu da kaybettiğinizde anlayacaksınız bunun değerini.

İnsanların sürekli mutlu olma isteklerini anlamıyorum. Biz insanız ve böyle bir şey mümkün değildir. Şöyle düşünün, siyah olmadan beyazın ne anlamı kalırdı? Ya da tam tersi beyaz olmadan siyahın? Bunlar birbirini tamamlayan şeylerdir.

Duvarlarımız sizden kurtulmadan, sizin duvarlarınızdan kurtulmanız dileğıyle...

Yağmurdan rüzgâra

HALİME AYKAÇ

H. AHMET AKICI AND. LİSESİ EDEBİYAT ÖĞRETMENİ

Merhaba Sevgili Ben;
Ruhumun açmazlarından
sesleniyorum, bende ki erişilmez
uzaklığına...

Yapbozun bir türlü tamamlanamayan, tam şimdi yerini buldu dediğimde durduğu yerde iğreti kalan parça misali ruhum..

Saksıdaki duruşu yaban bir menekşe; ha soldu, ha solacak.. Ne pencere önleri kar ediyor ne şu yalancı güneşler..

Kar bastırmış sonsuz bir beyazlıkta, kaybolmuş izler...

Bir şey eksik.

Hayır, bu sürüp giden hengamede çok şey eksik..

Umarsızca kanat çırpıyor kuşlar, kayboldukları gökyüzünde. Eşini yitirmiş turnalar, koşulsuzca süzülüyor ölüme..

Bir yanda inatla kapıya dayanmış bahar, kandırmıyor ışığa küs yüreğimi.. Kanatları kırık ruhumun, unutmış uçmayı..

Sahi, en son ne zamana bir sevinç selinin akıntısına kapılmıştı, ne zaman ılık rüzgar saçlarını savurmuştu boşlukta?..

Hatırlamıyorum...

O kadar uzak ki sırtıma yüklenen dağların olmadığı zamanlar.. Bir elmalı şeker tadı, bir mavi balonun gökyüzüne kaçışının ardından ,gözlerine isyan eden çocukça gözyaşları..

O kadar uzak.

Bir film karesi. Bölük pörçük. Sisler ardında. Gülümsemişim, şimdi hatırlayamadığım bir nedenle.

Sanki ta yürekten... Yine de esrik bir gülümseyiş, yine de eksik..

“Tamamlanmamış bir cümle”

gibi. Kimi öznesi kayıp, kimi nesnesi. Ama her halü karda eksik....

Yıllar eksikleri kapatmaya çalışmakla yorulsa da kendine bir açıklık bulup dalıyor oradan içeri hüznün..

Hüznün suları derin, hüznün kelimeleri bol, hüznün yankısı uzun.. Siyah hakim hüznün kıyılarında..

Diğer renkler kaybolmuş karanlığın aynalarında..

Sevgili Ben;

Tutunmak için dal lazım,

iyileşmek için zaman, yaşamak için neden...

Oysa ruhum, yorgun akıntılarda savrulmakta uzunca bir süredir.. Nefesimi soluksuz bırakan kelimelerle savaşmakta.. Bütün çıkmaz sokaklarını keşfetmekte kalbimin, çaresizlik dört yanımı kuşatmakta..

Sevgili Ben;

Bırak artık baharı kırık dal uçlarında, kayıpların üstünü, kazançların altını çizmeyi bırak. Yaşamak denilen döngüde, her şeyi sonsuz bir uzaklığa savuran bekleyişleri bırak.. İslanamadığın yağmurları, bağrına esmeyen rüzgarları kendi suskunluğunda bırak..

Varsın açmasın gün. Umutsuz ruhunu, yorgun, ıslak taşların üzerine usulca bırak.. Gök gürültüsüz sağanak yağışlara teslim et gözlerini.. Durulu belki bir gün içindeki fırtına.. Kanaya kanaya tükenir damarlarındaki kan.. Zamanın ilaç olmadığını bile bile zamana bırak..

İncinmişliklerini, kaybedişlerini, bekleyişlerini, yolun yarısında yarım bırakılmışlıklarını zamanın da ötesine bırak...

Hoş kal.

Hoşça kal...

İz bırakan öğretmen

ARZU ATEŞ

“Eğer arkada iyi bir iz bırakırsan, sen dursan bile o iz yürümeye devam edecektir!”

Öğretmenlik mesleğinin hepimizin hayatında iz bırakan bir tarafı olmuştur. Hangi meslek grubunda olursak olalım yolumuz mutlaka öğretmenlerle kesişmiştir. Öğretmenlerimizi; bilgi, sevgi, ilgi ve rehberlikle anarız. Hayatımıza her dokunuşları, kendimizi keşfetmemizde, önemli dönemeçler almamızda büyük katkılar sağlamaktadır.

Öğretmen ve eğitim kavramları arasında sıkı bir ilişki vardır. Eğitim; en genel tanımıyla bireyde istendik yönde davranışlar oluşturma veya istendik olmayan davranışları istendik yönde değiştirme sürecidir. Davranışlardaki bu değişikliğin, gözlemlenebilir ve sürekliliğinin olması gerekir.

Davranış, bir insanın kişiliğini, tutumunu yansıtır. Bireyin hayat yolculuğunda öğretmen öncelikle bir rehber olarak görev yapar. Kendimizi keşfetmemizde ve olumlu davranış geliştirmede önemli bir rol oynar.

Çocuk ilk eğitimini ailesinden alır. Kişilik gelişiminin %65’inin 0-6 yaş aralığında gerçekleştiği bilgisi, kişilik gelişiminde ailenin önemini vurgular. Bu kritik dönemde ailenin olumlu tutumlar içerisinde olması ve çocuğu bilinçli yetiştirmesinin onun okul hayatına ciddi katkıları olacaktır.

Okul çağına gelen çocuk, kendisini geleceğe hazırlayacak ve öğrenme yolculuğuna rehberlik edecek olan öğretmenleriyle sırasıyla tanışır. Anne ve babasından sonra en çok gördüğü, hayatla ilgili en çok şey öğrendiği, büyüyünce ben de onun gibi olacağım, dediği öğretmenlerimiz... Kimisi onu

sadece akademik olarak besler. Kimisi ise akademik olarak beslemenin yanında sorar sorgulatar, hayata çok yönlü bakar, baktırır, hayallerine yürür, hayallerine yürüme cesareti verir. Pozitif yaklaşımıyla çocuğun minik kalbine dokunur, dokunduğu yerden de yeni gelecekler inşa eder. Böyle öğretmenler, hayatta iz bırakan

**İnsanlığa bırakabileceğin
en iyi hediye, insanları
akla, bilime ve barışa
çağırın arkada
bıraktığın güzel izdir!
Bu iz, her birimizin
ışığı, yol göstericisi
olmaya devam ediyor.**

● ● ● ● ● ● ● ●

öğretmenlerdir. Ne kadar yaş alırsak alalım hayatımıza dokunan, izini bırakan öğretmenlerimizi unutmayız.

Hayat yolculuğumuzda, çeşitli insanlarla yolumuz kesişir. Bu yolculukta karar verirken, tercihte bulunurken onların fikirlerine başvurur, bakış açılarıyla bakarız. Öğretmenler, bu fikirlerini bizimle

önceden paylaşmış olup yolumuzu aydınlatmış olanlardır.

İnsanlığa bırakabileceğin en iyi hediye, insanları akla, bilime ve barışa çağırın arkada bıraktığın güzel izdir! Bu iz, her birimizin ışığı, yol göstericisi olmaya devam ediyor.

Hayatımızda iz bırakan öğretmenlerimiz, iyi ki varsınız...

Halil Cibran'ın kaleminden sevgi

DR. GÜLCAN YALÇIN DURMUŞ

*“Sevgi zincirlerini parçalamış bir
gençliktir*

*Ve dünyanın cefasından azat olmuş
bir yigittik,*

*Sevgi ruhun derinliklerinde var olan
kocaman bir güllüştür*

*Ve seni uyanıklığına götüren güçlü
bir hamle.*

Sevgi yeni bir şafaktır yeryüzünde...”

Dinginleştiren, huzur veren, hayatı anlamaya, görmediklerimizi göstermeye yardımcı kitapların yazarıdır Halil Cibran... “Sadece aşk ve ölüm her şeyi değiştirir” derken; aslında hasretin, sevginin ve aşkın en katran renkli dehlizlerinde bir başına kalmış, en koyusundan hepsinin acılarını ilahi bir şekilde çekmiş kişidir. Ve acılarla bezediği renklerini biz geride kalanlara o kadar güzel aktarmış ki; filizlenen sevgilerimizde ve aşklarımızda O’nun satırlarının melodisi yansır ister istemez.

Cibran’ın sevgi anlayışının anlaşılabilirliği açısından kısa da olsa hayatının bilinmesi gerekir. Yine bu sevgi anlayışının oluşmasında ciddi katkıları olduğunu düşündüğüm kadınlardan bahsetmek gerekir. Bu nedenle akışta bu başlıklara yer verip, şiirlerinden örneklerle sevgi anlayışını anlatmaya çalışacağım.

Halil Cibran henüz on iki yaşında iken ailesiyle birlikte Lübnan’dan Amerika’ya göç etmiştir. İlk, orta ve lise öğrenimini Boston’da tamamlamıştır. Ailesinin ısrarı üzerine Lübnan’a dönmüş, yüksek öğrenimini Beyrut’ta tamamlayarak bir daha hiç dönmek üzere buradan ayrılmıştır. Doğduğu Lübnan topraklarından göç ederken Amerika’ya doğru, bu kadim coğrafyanın insanların özünü var eden en sahik duyguyu “sevgi”yi heybesine alıp çıkmıştır yola... Cibran, yakın, orta ve uzak doğunun geleneksel

öğretileriyle batı düşüncesini karşılaştırmış, bireysel ve toplumsal olgulara yeni sentezler getirmiştir. Batının şekilci, maddeci, kuralcı dünyasının aksine; doğunun esnek, manevi ve duygusal ruh haliyle yazdıkça; bazıları eserlerindeki sevgiyi İncil’in anlatımlarına benzetmiştir. Aslında bir yönden haksız da sayılmazlar. Çünkü O; beşeri sevgiyi evrensel sevginin bir parçası olarak görmüştür. Cibran’a göre sevgi; insanı bu dünyada mutlak gerçeğe ulaştıracak olan aydınlık yollardan biri olup kökleri derinde olan engin bir kavramdır.

“Sevgi aydınlık bir elin, aydınlık bir sayfaya yazdığı aydınlık bir sözcüktür.”

Cibran’ın hayatında kadınların sevgi, merhamet ve şefkat dolu ruhları önemli yer tutar. Çocukluk yıllarında anne sevgisi ile başlar bu serüven her çocuk gibi... Cibran için annesi kutsal bir azizedir ve kutsal sevgiyi ilk onunla yaşamıştır. Kız kardeşleri de hayatının her aşamasında onu desteklemiştir. Karşılıksız sevgiyi ile böylelikle daha küçük yaşlarından itibaren

ailesinde tanışmıştır.

Bu masum sevgi anlayışı yıllar sonra hayatının anlamını kavramasına neden olan; kendi hayatının Havva'sı olarak gördüğü Selma Karame'ye olan aşkı ile devam eder. Cibran'a göre Selma Karame; tatlılığı ve sevgisiyle onu aşkın ve saflığın cennetine sokmuştur. Gel gör ki ailesinin ve kendisinin yoksulluğu bu ilişkinin devamına engel olmuştur. Selma'nın ailesi bu yoksulluğu bahane ederek evlenmelerine izin vermemiştir. Belki de Cibran'ın Selma'ya duyduğu bu sevgi ve sevgiliye ulaşamama hali O'nu aşk hakkında derin düşüncelere sevk etmiştir. Nitekim Cibran bu durumu şöyle açıklar;

“Güzelliğin ağızdan çıkan kelimelere tepeden bakan yüce bir dili vardır. Güzellik ancak ruhlarımızın idrak edebileceği, kendisiyle sevinebileceği ve etkileriyle gelişebileceği bir sırdır. Gerçek güzellik bir kadınla erkek arasında bir anda ortaya çıkan ruhsal bir uyumdur. İşte aşk; bu ruhsal uyumluluk halidir.”

Cibran bu ruhsal uyumun sonradan yakalanamayacağını, seven ve sevilenin bir elmanın iki yarısı olduğunu ve ruhsal uyumun kaynağının yaratılış anı olduğunu söyler.

Selma'dan hüznü ayrıılışının ardından bu serüven yıllar yılı süren Mey Ziyade ile birbirlerini hiç görmeden yazıştığı mektuplarla

devam eder. Son olarak neredeyse tüm ailesini tüberküloz hastalığından kaybettiğinde Mary Haskel Cibran'ı himayesine almış ve uzun süreli bir dostluk kurmuşlardır. Tüm bu kadınlar Cibran'ın sevgi anlayışının oluşmasında ayrı ayrı ve büyük etkilere sahiptir.

“Evim bana der ki: Beni bırakıp gitme. Geçmişin var burada.

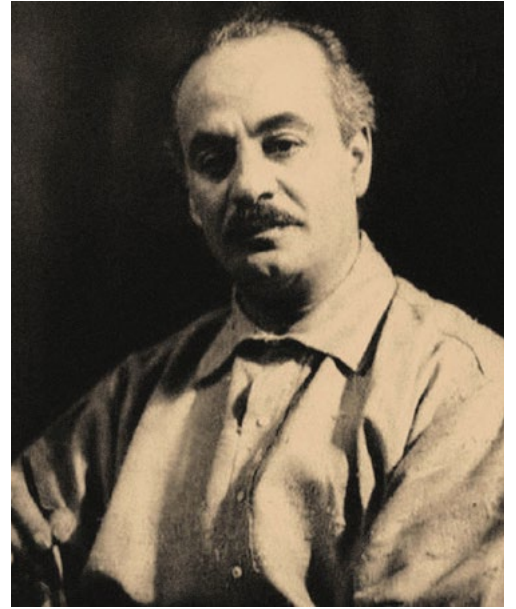
Ve yol der ki: Hadi benim peşimden gel, ben senin geleceğimim.

Ben evime ve yola derim ki; benim ne geçmişim var ne geleceğim. Eğer burada kalırsam kalışında bir ayrılık vardır. Ve gidersem ayrılışında bir kalış vardır.

Talnızca sevgi ve ölüm her şeyi değiştirir.”

Cibran'a göre sevgi; “hayatın bütün alanlarına yayılan sınırlandırılmaz bir enerji, bir güç kaynağıdır”. En ünlü eseri olan “Ermiş” in temel konusu evrensel sevgidir. Sevgi sadece belirli bir alanla sınırlı değildir. Sevgi sadece somut ve maddeci yaklaşımlarla açıklanamaz. Manevi değerler sevgiyi besler ve böylelikle insan ruhuna hükmeder.

Cibran sevgiyi kendini tanımanın ve Tanrı'ya yaklaşmanın bir vesilesi olarak görmüştür. Aynı zamanda ressam olan Cibran eserlerinde insanoğlunu ve onun insanlığını en yüce doğa olayı olarak ele alır. Cibran sevgiyi tabiatla bulmuştur. Doğaya ve evrimlere yürekten inanır. İnsanlara

ve doğaya eziyet edenleri şiddetle kınar. Doğanın kendisinden başka giz olmadığına inanır. Evrensel sevgi anlayışının oluşmasında bu düşüncesinin etkisi büyüktür. Doğa ve insan hayatının iç içe olduğunu ve bir bütün halinde senkronize hareket etmelerinin önemini vurgular. Tabiatın büyüleyici, ruh dinginliğinin verdiği mutluluğun ve hayatın gizlerindeki derinliğin altında yatan sevgidir. Gerçek sevgiyi tanıyan kişi kendinden geçer ve alemle bütünleşir. Cibran'a göre sevgi Tanrı'yı kalpte hissetmek değil, Tanrı'nın kalbinde kendine yer bulabilmektir. Tanrı insana sevgiyi karşılıksız, sonsuz ve en üst düzeyde vermiştir. Sevgi insana ilahi cömertliğin yansımasıdır.

Son sözü yine Halil Cibran'a bırakıyorum:

“Sevgi kutsal bir sırdır. Gerçekten sevenler sevgilerini açıklamak için asla sözcükler bulamayacaktır. Sevmeyenlere gelince onların inançlarında sevgi acımasız bir alay konusudur.”

Kenan'ın gözlüğü

ORHAN YÜCE

RECAİ KUTAN ORTAOKULU DİN KÜLTÜR AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENİ

Eski okul şarkılarını hatırlar gibiyim; “Daha dün annemizin, kollarında yaşarken/ Çiçekli bahçemizin, yollarında koşarken...” Zaman, su misali akıp giderken şarkılar, hatıraları canlı tutar; bunu biliyorum.

Dediğimiz günler çok mu gerilerde kaldı? O günlerden bugünlere neler değişti? Hatırlamaya çalışıyorum. Unuttuğumu sandığım geçmişim, zihnimin her köşesinden bana haykırıyor; siyah önlüğüm, beyaz yakam, okula başladığım günün ilk heyecanı, öğretmenlerimiz... Tek tek zihnimin karanlıklarından bir yıldız gibi parlayıp kayboluyor. Bunlarla öylesine kaynaşmışım ki, benliğimin bir parçası olmuşlar. Hayal dünyam aniden öğretmenliğimin ilk yıllarındaki çok canlı bir hatıra ile doldu.

Mayıs başlarıydı. Bahar sarıhoşluğu içindeki tabiatın seyri- ne doyum olmadığı o günlerde, “çiçeği burnunda” bir öğretmen olarak mesleğimin inceliklerini

kavramaya çalışıyordum. Öğrencilerimle hemen hemen uyumlu bir bütünlük içindeydim. Meslekte yeni olmamdan yararlanmaya çalışan birkaç kişi hariç, bütün öğrencilerimi severdim, hele de Kenan'ı...

Bugday sarısı saçları, süt mavisi gözleri, sevgi denizi yüreği ve gül açımı gülüşü ile Kenan diğerlerinden bir başkaydı benim için. Yaşıtlarına göre cılız ve boyu kısa olsa da, başarılı bir öğrenciydi. Ders aralarında saygı ile selamlar, bir büyük adam vakarı ile benimle sohbet etmek isterdi. “Kalp kalbe karşıdır” denir ya ben de sınıfın kapısını açıp içeriye ilk adım attığımda önce onu arardım.

Kısa bir müddet sonra onu kemikten yapılma, kalın çerçeveli bir gözlükle gördüm.

- Ne oldu Kenan, bu gözlükler de ne böyle? diye sordum.

- Hocam yazıları okumakta zorlanıyorum, doktor tavsiye etti, dedi.

Daha ilk bakışta yüz hatlarına uymayan ve kalitesiz olduğu

anlaşılan bu gözlüğe baktıkça zihnim ailesiyle ilgili sorularla doldu. Onun iç dünyasının derinliklerine hapsettiği acı anılarını uyandıracığımdan habersiz, şefkat ve merhamet dolu bir sesle sordum:

-Kenan babanla tanışmak istiyorum, nerede çalışıyor? Süt mavisi gözlerinin aniden donup kaldığını, gül açımı yüzünün kara bulutlarla kapandığını gördüm. Sorduğum sorunun pişmanlığı ile irkildim. Tarifi imkânsız duygularla birbirimizden ayrıldık. Bir arkadaşını rehberlik odasına çağırdım, düşüncelerimden emin olmak için babasına ne olduğunu sordum. Kenan yetimdi. Geride kalan annesini ve kız kardeşini el âleme muhtaç etmemek için geceli gündüzlü çalışıyordu. Köyünün dar imkânları içinde başkalarından yardım görmeden, “hayat şartları” denen o karşı konulmaz güce karşı ayakta durabilme savaşı içindeydiler.

O günden, o konuşmadan sonra, Kenan eski Kenan olmaktan çıkmıştı. Onu geçmişin acı olaylarına götüren, bana karşı umursamaz, küskün tavırlı görmek beni tedirgin ediyor, çaresiz bırakıyordu.

Yine böyle bir gündü, Kenan'ın sınıfına dersim vardı. Genellikle sınıfa ilk adım attığımda önce onun sırasına göz atardım. Yine öyle yaptım “ O da ne?” hemen hemen hiç devamsızlık yapmayan Kenan yerinde yoktu. Kapıdan bir adım içerde öğrencilere;

- oturunuz, iyi dersler.” demeden,

- Kenan nerde, niçin gelmemiş acaba?” diye sordum.

Sınıfta kulakları çınlatan bir

sessizlikten sonra en yakın arkadaşlarından biri olan Ahmet, ağlamaklı bir sesle,

- Hocam, köyden gelen öğrenci dolmuşu bir kamyonla çarpışmış, Kenan sizlere ömür dedi. Ellerimden ders kitaplarının düştüğünü ve,

- “Kenan, Kenan, Oğlum...” diye feryat ettiğimi, sınıfın önünden geçen nöbetçi arkadaşın beni sakinleştirmesinden sonra kendisinden öğrendim.

Kenan, inanıyorum ki, beni şu anda duyuyorsun, yine ilk zamanlardaki gibi tebessüm ediyorsun. Yüreğimde gittikçe genişleyen halkalar halindeki feryatlarımla beraber bilmeni isterim ki, bazen anlayamadığım bir hasret düşünüyor içime, acı bir hüznün... Seni, tanıyamadığım babanı, anneni, kardeşini düşünüyorum. İçim burkuluyor, gözlerim doluyor. Seni hiç unutmadım, buğday renkli saçlarından öperim. Ağabeyin.

Lamekân

MURAT ERCAN

Bir rüyadan uyandım. En kudretli yalnızlıkların elinden kaçarcasına solumsuzdu. Eli kolu bağlanırdı da hareket edemezse insan, hele bir de koşmak isteyip de dizlerinin bağımlı çözemezse rüyasında, hayra delalet değildi anneme göre. Otuz yaşım bitmek üzere, ben hâlâ derdest ediliyorum rüyalarım ve dahi nefese hasret uyanıyorum. Otuz yaşım bitmek üzere ve ben hâlâ annemin fikriyle savaş halindeyim. Bu denli ümitvâr olmasa iklimini değiştirmiş insan? Ayaklandım. Göçtüm. Taştım. Değişmeliydi, değişmeye meyletmış tüm yaşam emareleri. Kahverengi bir coğrafyadan gri bir bilinmezliğe geçiş göze alabilecek kadar güçlü umutları olmalıydı bu ruh hicretinin.

Cenevre'ye bir demiryolunun üzerinde, Alpler'in haşmetli yapısı ve ürkütücü görüntüsü karşısında açtım gözlerimi. Sağlıklı bir biçimde uykulardan uyanmakla oldum olası aram olmadı. Bu ürkütücülük de oradan kalma işte.

Türkiye'deyken 'yuvamdaymışım' hissiyle uyanıyordum hiç olmazsa. Bir trenin sert koltuğunda uyanmak, insanın kendine olan yabancılaşmasını cilalıyor. Etrafimdakilerin çok sert bir Almancayla kurdukları iletişime kulak veriyorum istemsizce ve yolculuğun ağzıma çaldığı bir parmak rehavetle. Hiçbirinin sağlıklı bir iletişimdeki gülümsemesinin öneminden haberi yok. Büyük ve sevimsiz harflerinden de kâfi derecede ürktükten sonra yarı açık gözlerimi kapatarak sarstığım yaşantımın artçılarını hissetmek istedim. Yarı yanık yüzümü cama dayayıp kollarımı bağladıktan sonra tamamen kapalıydim artık gün ışığı görmüş sözcüklere. Küstüm çiçeği gibi oldum derdi annem ben böyle sarınıp kuşandıkça. Yüzümün süt yanıgından kaçtığımı düşünürdü, bana belli etmese de bu yaşanmışlığın müsebbibi olarak görürdü kendisini. Otuz yıldır beraberiz yüzümün sol yanıyla, hatta o kadar beraberiz ki her aynaya baktığımda sağ yanımla kıskançlık nidalarını

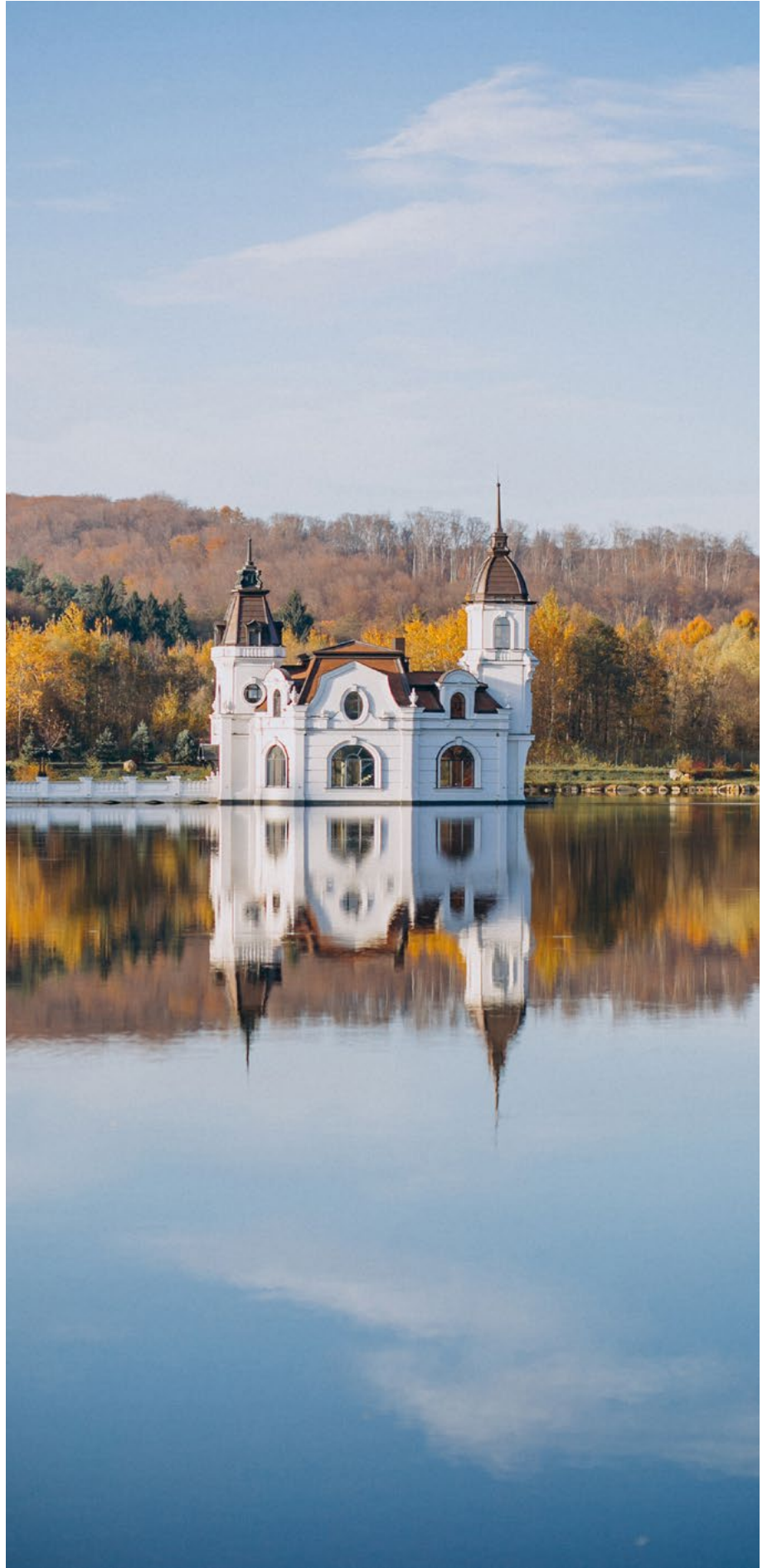
duyar gibi oluyorum. 'Beni gör' demek insanlara mahsus bir çağrı değilmiş demek ki diyorum sağ yanımla avazını duyduğuşa. Onlar uzlaşmasalar da ben uzlaştım zamanla; aynalarla, vesikalık fotoğraflarımla, ilkokul arkadaşlarımla acımasız tanımları ve tabii annemle. Yanık izimin cerahati de barıştı annemle, dayanamadı yıllar yılı çağıldamaya.

Baş etmemiz gerekiyordu bunca sükseli ve gürültülü yalnızlıkla. Ben baş etmenin yolunu göçte buldum. Annemi affetmeyi, yüzümün yarısıyla barışmayı, umudumu diriltmeyi yolda buldum. Yol, benim içimdeydi ve 'insanın kenti'nden 'kentlin insanı'na varmalıydım. Artık ürkmemeliydim büyük harflerle konuşanlardan ve yaşanmışlığım karşısında hayalet görmüşçesine dehşete kapılan iri gözlerden. Olabildiğinden az saklamalıydim ümit yeşerten yanımağı. Zira bu yanımla içimdeki parklara açılmak, kuğular misali nümâyişte bulunmak ve bilhas-sa besleyip boy verdiğim çiçekli bahçelere ulaşmak derdindeydi.

Trenden inip şehre ulaştığımda otuz yıllık sarmaşıklarımın verdiği ağırlığı hafifletecek, güne, güneşe

kavuşturacak o azametli yapıyı buldum karşımda. Alıngan bir soğukluğu vardı. Buzdan bir şato değil midir zaten insanın alışmadığı her mekân? Farelerin gıcırtilarına teslim olmuş bir hücredir; eprimiş, yıkık, bezgin... Bilmediği her şeyden korkar âdemoğlu, derdi annem. Buraya gelene kadar zihnimin dehlizlerinde dolanan bin türlü felaket senaryosu da görmediklerimin yarattığı korkuydu kuvvetle muhtemel. Görmeyi ümit ettiklerim ayakta tutmuş olacak ki şu asık suratlı sokaklara bakan hastane odasına varana dek herkese ve her şeye kör, sağır, dilsizdim. Semenderler misali ışığa erişmeme yol olacak doktorla görüşmeme yalnızca yirmi dört saat kaldığı söylendi hastane görevlisi tarafından, kırık dökük bir İngilizceyle.

Servisteki hemşire akşam yemeği saatine kadar Cenevre'nin belli başlı yerlerini gezebileceğimi söyleyip nasıl gideceğimi bir bir tarif etti. Şehrin kasveti ruhlara tam anlamıyla sirayet etmiyordu demek. İfadesiz bir suratla söylenmiş olsa da altında yatan iyi niyet metnini okuyacak kadar Anadoluluydum. Teşekkür ettikten sonra hastaneden ayrılp taş döşemeli sokaklarda ilerlemeye başladım. Bir süre sonra yüzümün sürekli yukarılarda gezindiğine boynumdaki ince sızıyla aydım. Karşımda devasa kulesiyle St. Pierre Katedrali duruyordu.

Neredeyse bin yaşında olan bu katedralin kulesinden tüm Cenevre'yi panoramik olarak seyredip bu görüntüyü fotoğraf makineleriyle ölümsüzleştirmek isteyen yerli ve yabancı turistleri gördükçe onların aksine kalem ve kâğıtla aynı işi görmeye başladım. Zamandaki mekânsızlığı, varken yok olmayı, bekleyişle hemhâl olmayı yeğledim. Ait olduğum kilometrelerce ötedeki Anadolu şehrinden, içimdeki 'ben'i gün ışığına çıkarmak uğruna geldiğim bu ciddi şehre alışmama yardımcı olacak tek şey de bu yazma hevesiydi kanımca. Evet, ciddiydi bu şehir. Her sokak başında çocukluğumda izlediğim şirinlik muskası Heidi'nin geçici bir süreyle yanında kaldığı katı mürebbiye Bayan Rottenmeier'i hatırlatacak kadar ciddiydi. Kentlerin vücut ısısı insanlara zuhur ediyordu ve buradaki yabancıları gördükçe farklı kültürler arasında bocaladıklarını, kaçış yolu aradıklarını seziyordum. Onların paylaştıkça aldığı hazzı ben yazarken alıyordum ve yazmakla kurtulacağım düşüncesindeydim zihnimin karıncalanmasından.

İrmak etrafındaki farklı ırklardan kimseleri gördükçe birlikte yaşama ümidinin, bir olma isteğinin, imkânlar dahilinde olduğunu düşünmekten alıkoyamıyorum kendimi. Hintliler, Araplar, Afrika kökenli insanlar ve daha niceleri

İrmak etrafındaki farklı ırklardan kimseleri gördükçe birlikte yaşama ümidinin, bir olma isteğinin, imkânlar dahilinde olduğunu düşünmekten alıkoyamıyorum kendimi.

aynı havadan payeleniyor, makul bir yaşamı sürdürmek umuduyla çabalıyor ve benzer varoluş sancıları çekiyorlarsa umuda sönmüş bir yanardağ muamelesi yapmak oldukça yersizdi.

Düşünmekle geçirdiğim bu küçük şehir turunu bitirmem gerektiğini işaret ediyordu alacası gurubun. Gökteki kızılığın her tonu yansıyor yüzüme. Sağında ve solunda farklı tonlara dönüşse de yüzümün her iki yanı, otuz yıldır ilk kez benzer hisler içindelerdi anlaşılan. Biri diğerini kendisine benzetecekti ve onlar da en az benim kadar korkuyla heyecan arasındaki bekleyişin sırrına ermeyi bekliyorlardı.

Ben ve yaşanmışlığım.

Çocukluğum ve annem.

Uykularım ve kâbuslardan uyanışım.

Mekânsızlık ve var olma çabam.

Kentler ve aidiyetim.

Yollar ve yarınlar...

Ânda yaşıyor olmak paha biçilemez fakat ermem gereken bir sır için yarına uyanmam gerek. Tüm bu asık çehreli sokakları arşınlayıp son bir trene binmeli, siyahtaki beyazı görmek üzere insan yükünden bitap düşmüş odama dönmeliyim. Asılı duran aynaya en afili pozumu verip otuz yıllık maskemdeki harbin ateşkesini imzalatmam gerekiyor. Nefes aldığımız sürece umut hep var diyordu okuduğum bir kitap. İzlediğim bir film de olabilir. Şimdi bunun kritiğini yapamayacak kadar dar bir vakittiyim. İstasyona geldim ve yürüyebileceğim herhangi bir sokak kalmadı. Trenin kapısından canhıraş bir biçimde geçtikten sonra yüzümün sol yanı cama gelecek şekilde muntazam bir oturma planı ayarlıyorum. Belki de bu sondur diyor annem gaipten. Dinliyorum annemi, çünkü uzlaştım; aynalarla, vesikalık fotoğraflarımla, ilkokul arkadaşlarımdan acımasız tanımları ve tabii annemle. Yanık izimin cerahati de barıştı annemle. Tren hareket edip de hastaneye yol alırken montumun cebindeki kulaklığın varlığı düşüyor aklıma. Yarım kalan son şarkıyı devam ettiriyorum büyük harflerle konuşan insanları susturmak adına;

... dünle beraber gitti cancağızım,
şimdi yeni şeyler söylemek lazım,
ne kadar söz varsa düne ait, şimdi
yeni şeyler söylemek lazım!

Anadolu

Mor sümbüllü bağların
Çiğdem kokan dağların
Coşkulu akan ırmakların
Sen hayatsın Anadolu

Gelin kızlar çeyiz dizdi
Analar gözyaşı döktü
Davullar zurnalar çaldı
Sen yuvasın Anadolu

Devletler kondu göçtü
Ne devirler gelip geçti
Ne şairler yetiştirdi
Sen tarihsin Anadolu

MEHMET ŞÜKRÜ ŞENGÜL

Arkadaşlığa açılan yolculuk

AYŞE BOLAT

AY YILDIZ ANAOKULU OKULÖNCESİ ÖĞRETMENİ

Güneşli bir sonbahar sabahıydı. Güneş sanki yazdan kalma son sıcaklığı ile yeryüzünü değil de içimizi ısıtıyor gibiydi. Yapraklar sarı sarı rengiyle, rüzgarın fısıltıyla sanki ninni dinleyerek sallanan kayısıyı andırıyordu. Bir taraftan da güneşin son gücüyle yansıttığı ışınları ile ılık ılık yanağımıza bir bir buse dokundurarak elveda diyor gibiydi.

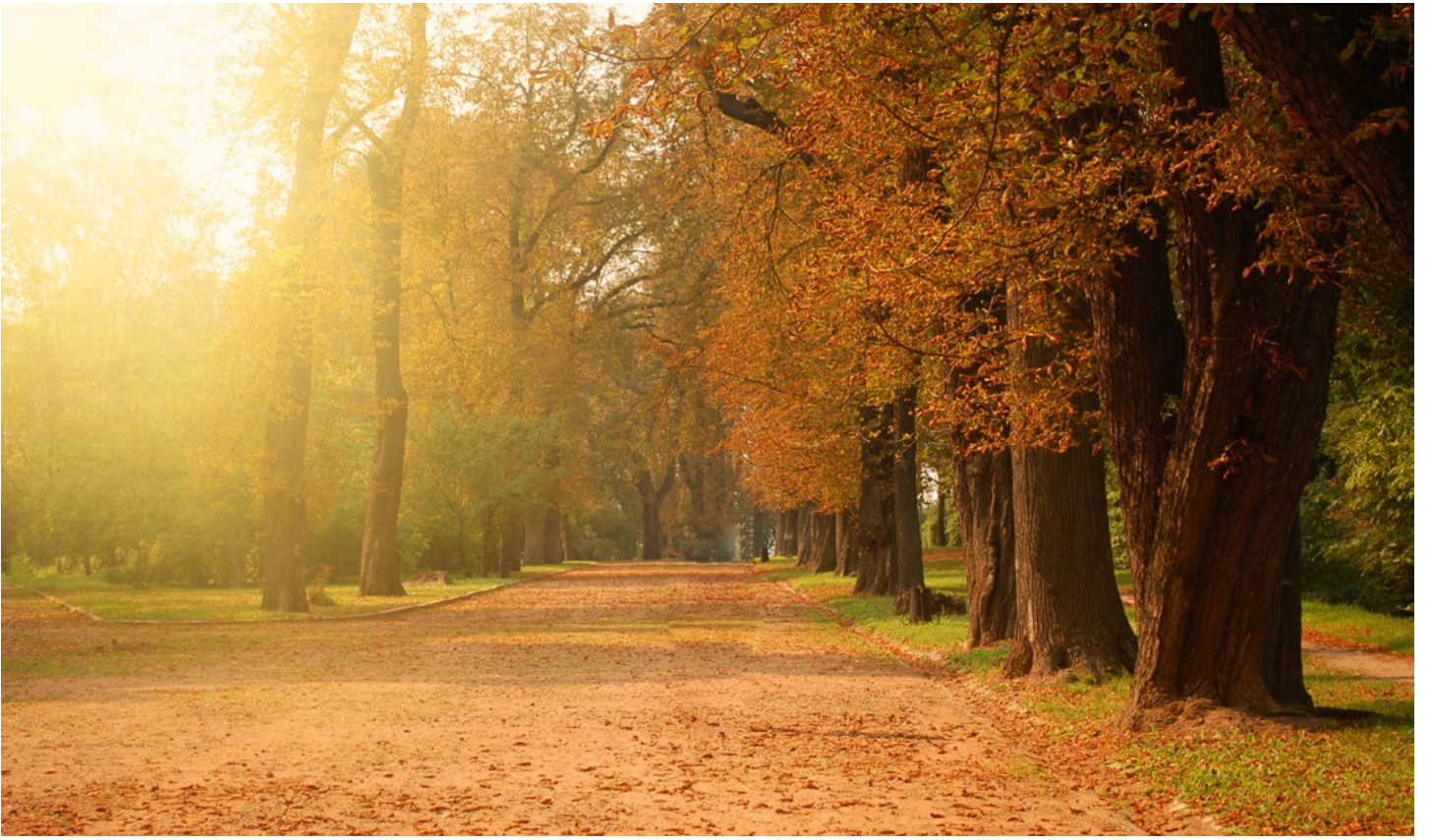
Yazdan kalma böyle bir sonbahar gününde: Biz de yeni evimize gitmek için hazırlıklarımızı tamamlayıp; yakınlarımız, komşularımız, arkadaşlarımız ile vedalaştık, arabamızla yola çıktık. Yeni ev demişken: Yeni evimi, yeni şehir, yeni arkadaşlıklar, yeni dostluklar, yeni maceralara açılan sihirli bir kapıydı.

Arabamızla dağların arasından geçerken gökyüzünde bulutlar

ile deve cüce oynuyor gibiydim. Arabamız dağlara doğru yokuş yukarı çıkarken deve, aşağı inerken cüce oluyordu. Deve cüce deve cüce diye kendi kendime oynarken annem ne yaptığımı sordu, farkında olmadan dalmışım galiba. “Hiç hiçbir şey anne, sadece oynuyordum.” Dedim. Bir süre sonra içimi de garip bir duygu sardı. İçimde yeni bir şehirde yeni bir başlangıç yapmanın heyecanı mı? Yoksa sevdiğilerimden en yakın arkadaşlarımdan ayrılmanın verdiği burukluk muydu?. Ağlamak istiyordum. Can arkadaşımı bir daha göremeyecektim. Ya beni unutursa, adımı bile hatırlamazsa diye düşünüp hüzünleniyordum. Sanki, yarım İstanbul’da kalmıştı. Bir taraftan da ailemle yeni bir şehire taşınmanın sevincini de taşıyordum. Yeni bir şehir, yeni dostluklar, yeni arkadaşlar yeni heyecanlar, hatıralar demektir. Evet

İstanbul’da oturuyorduk ama artık babamın tayini ile Malatya’ya taşınyorduk. İstanbul, yeşili, mavisi ile çok güzel bunun yanı sıra bir de tarihi kokusu vardı. Kızlar Kulesi mi ? Recaizade Mahmut Ekrem’in Araba Sevdasındaki Çamlıca Tepesi mi? Ya da Üsküdar’a gider iken aldı da bir yağmur, diyerek sahilde martılara ekmek mi vermek? Galata kulesi mi? Eminönü’nde ekmek arası balıkla turşu mu ve yahut bebeğe doğru sahilde sabah bir yürüyüş yapıp akşam üzeri veya sabaha karşı yunusların dansları eşliğinde bir olta, bir kova mı desem bilemedim. Hangisini anlatayım? Güzel anılar tatlı gülümsemeye İstanbul’a son bir kez el salladım.

Yeni evimiz Doğu Anadolu Bölgesinde, Malatya şehrindeydi. Malatya kayısıları, kayısı pestilleri, kayısı kurusu, tarihinde Battal Gazi ile dünyaya ün salmış güzel bir şehrimizmiş. Babam böyle anlatmış, anlatmakla da bitirememişti. Hatta Battal Gazi’nin romanını alacakmış bana, şimdiden bu

kitabı çok merak ediyorum. Kitap okumayı çok seviyorum, her kitapla yeni hayallere dalıyorum, çok eğleniyorum. Bakalım bu şehirde bu kitapla neler yaşayacaktım.

Malatya'ya girmek üzereydik şimdiden kayısı bahçeleri çok güzel görünüyordu. Acaba yazın nasıl olurdu diye düşünmekten kendimi alamadım.

Uzun bir yolculuktan sonra babam:

“Evet sayın yolcularımız yolculuğumuz burada bitmiş bulunuyor, biraz sonra yeni evimizin bulunduğu mahalleye giriyoruz.” dedi

Çok güzel kayısı ağaçları ile çevreli etrafında iki tane çocuk parkı olan, bir apartman dairesi idi. Biz ikinci katta oturacaktık. Annemler evi yerleştirirken canım

çok sıkılmıştı. Babam bu durumu fark edip:

“Birisinin canı çok sıkılmış galiba eğer isterse yan taraftaki parka gidebilirsin.” Dedi. Bunu duyunca çok sevinmişim. Annem:

“Çık çık ama arada kendini bize göstermeyi unutma merak ederiz seni.” Dedi. Hemen hazırlanıp dışarı çıktım.

Parkta bir süre oyun oynadım. Ancak kimse olmadığı için çabuk sıkılmışım. Eve doğru yönelip gitmeye başlamışım ki karşımdan iki erkek çocuğu neşe ile gülerek geliyorlardı. Eve gitmekten vazgeçtim. Parka geldiler ellerinde topları vardı. Oyun oynuyorlardı ve çok eğleniyorlardı. Bir süre sonra aralarından siyah saçlı olan topa vurunca top dalların arasında

kaldı. Bir süre taş attılar, sopa attılar ama bir türlü düşüremiyorlardı. Üzüldükleri yüzlerinden belliydi. Sarı saçlı olan top abimindi bir daha oyuncakları ile oynamama izin vermeyecek of yaa, diye söylenmeye başladı. Onlarla konuşmak istiyordum ama çekiniyordum. Ben yardım edebilirim, ağaca çıkabilirim, demek istiyordum ama ya kızarlarsa beni istemezlerse diye düşünüp vazgeçiyordum. Artık sıkılmışım onlar da benimle konuşmuyorlardı. Eve gitmeye karar verdim. O sırada bir ses, hişt arkadaşım bir bakar mısın, dedi. Acaba bana mı diyorlar diye düşündüm. Ben mi dedim Evet sen arkadaşım bize yardım edebilir misin, dedi siyah saçlı olan çocuk. Afedersin tanışmadık,

ben Bora bu da Ayberk dedi. Ben de Aybars, tanıştığımıza memnun oldum, dedim. Ayberk biz burada B blokta oturuyoruz. Top oynuyorduk topum ağaçta kaldı uğraştık ama alamıyoruz acaba sen başarabilir misin dedi. Evet ben de sizi izliyordum. Sizinle oynamak istedim ancak çekindiğim için beni oyununuza almazsınız diye çok çekiniyordum. Ayberk olur mu arkadaşım keşke gelseydin oyun kalabalıkta daha eğlenceli oluyor dedi. Şu topu bir alalım birlikte oyun oynarız dedi. Evet oynarız dedim. Ben ağaca çıkmayı biliyorum. Ama ağacın ilk adımı için bana destek olmanız lazım oraya bacağım kısa geliyor, dedim. Tam o sırada Bora, bir elin nesi var iki elin sesi var, dedi ve güldü. Ayberk:

“Birlikten kuvvet doğar” Dedi.

“Eee ne duruyoruz.” Dedim. “Ağaca çıkıp topu size atarım olur mu?” Dedim. Anlaştık biraz zor oldu ama başardım ağaca çıktım ve topu arkadaşlarıma attım. Birlikte almıştık topu ağaçtan. Bir süre top oynadık gerçekten arkadaşlarla oyun oynamak tek başına oynamaktan daha zevkliydi bunu bir kez daha anlaştım. Ayberk, çok koştuk çok susadım, dedi. Çantasından suyunu çıkarttı. Biz de mola verdik. Ayberk suyunu içtikten sonra pet şişeyi tam fırlatıyordu ki !

“Dur! Yapma diye seslendim.” Ayberk bir anda çok şaşırılmıştı.

“Ne oldu niye durayım. Bir şey mi oldu.” Dedi.

“Elindekini ne yapıyordun?”

“Atıyordum”. Dedi Ayberk

“Arkadaşım bir plastik şişe ama doğa onu ne kadar sürede yok ediyor biliyor musun?” Dedim. Ayberk :

“Yok bilmiyorum.” Dedi.

“En az yüzyıl geçmesi gerekiyor arkadaşım. Düşünsene herkes suyu içip böyle doğaya fırlatsa pet şişeleri, plastik olan her şeyi çevre kirliliğini düşün, toprağın onu yüz yılda yok etmesi, oluşan çevre kirliliği ile yavaş yavaş doğayı yok ederiz. Ama bak yanı başımızda geri dönüşüm kutularına atsak, geri dönüşüm fabrikalarında bu plastik başka bir ürün olarak karşımıza çıkabilir. Başka bir ihtiyacımızı karşılayabilir. Hem ülkemiz için tasarruf yapmaya yardımcı, ülkemizin ekonomisine de destek olmuş oluruz. Doğaya plastik atan bir kişiyi uyarıp bilinçlendirsek, kardeşlerimize örnek olsak doğamızı koruyup gelecek nesillere temiz bir dünya bırakmış olmaz mıyız?” Dedim.

“A bunları hiç bilmiyordum, çok teşekkür ederim arkadaşım.” Dedi Ayberk. Tam bu sırada Bora:

“Yeni arkadaş, yeni dostluk, yeni bilgiler, yeni zenginlikler aramıza hoş geldin.” Dedi. Biz

gülmeye başladık. Biz gülerken arkadan bir ses geldi.

“Hey! Neye gülüyorsunuz böyle çok komik olmalı.” Dedi.

Arkamızı döndüğümüzde Ayberk:

“Hiç öyle gülüyoruz abi.” Dedi.

“Ben de topumu almaya gelmişim arkadaşlarımla maç yapacaktım.” deyince biz tekrar gülmeye başladık. Ayberk’in abisi:

“Ne oldu çok mu komik?” Dedi. “Yok.” Dedik.

İlk maceramızı böylece yaşamış olmuştuk. Şimdiden çok güzel dostlukların maceraların beni beklediği belliydi. Uzaktan bir ses gelmişti. Aybars Aybars diye annem sesleniyordu. Galiba uzun süre aileme görünmemiştim. Ayberk ve Bora’ya C /blok 2. Kat daire 4’ teyim diye arkadaşlarıma evimi tarif ettim. Yarın görüşmek üzere plan yaptıktan sonra koşarak evin yolunu tuttum. Bu macera ile ben de bir şey öğrenmişim. Bekleyerek dostluklar arkadaşlıklar oluşmuyormuş. Bundan sonra yeni bir arkadaş gördüğümde zamanı iyi değerlendirip beklemeyecek utanmayacaktım. İki sihirli kelime: “Ben de oynayabilir miyim?” Arkadaşlığa açılan kapı imiş. Siz de utanmadan kullanın olur mu?

Yeni şehir, yeni arkadaşlıklar, yeni dostluklar, yeni bilgiler... Yaşasın!

Uzar Gece

Uzar gece, kısa şiiirlere sığmayacak kadar...

Geceye gri düşler yağar.
Yağmurla karışık eski bir plaktan.
Sen, sokağımın lambası.
Hüznüm.
Çocukluğumdan ayrılığım.
Uzun gecenin kederli uzun şarkısı.

Gözlerimi kapadım.
Buğusunu şiiire döktüm.
İnceliğın kıyısında, büyük adımlara sığınıyor gece.
Kahve kokusu nöbeti benimkisi.
Mahmur bir sabah öncesi.
Yorgun bir şehrin akşam sonrası

Haberlere takılıyor kelimeler.
Ölüm sayısı parmak uçlarında.
Karantina geceleri ekranlar.
Parmak uçlarında gecenin tortusu.
Çayın demi,
Bardağın yalnızlığı.
Karantinayla reklamlar arasına sığınan zaman.

Herkes kendi nöbetinde bu gece.
Unuttuğumuz şarkıları hatırlıyoruz önce.

Yağmur yağıyor sesimize.
Birlikte söylüyoruz eski acıları.
Hüzün ne çok yakışıyor bize...

Gözleri ve yağmurdu Şark,
Gözleri ve şehirdi yalnızlık;
Gözleri ve sonsuz ezgilerdi zaman.

Nuh tufanından kalma bakışlarıyla
Bir geminin dünyayı yüzdüğü an.
Bir damla gözyaşı belki.
Yalnızlığına Dünyanın.

Geceye gri düşler yağar.
Bir gül ağacına, bir şarkı saçlarını bağlar.

Duyuyor musun yağmurun sesini.
Dünyaya sesimizden yağar...

FERMAN SALMIŞ

Deniz kabuğu

HAYRİYE ZEHRA CANLI

OSMAN HULUSİ ATEŞ İMAM HATİP AND. LİSESİ

Bardaktan boşanırcasına yağan yağmura rağmen caddeler hala kalabalıktı. İnsanlar evlerine, sıcak yuvalarına dönmek için adeta savaş içindeydi. Ben ise kadife kaplı koltuğumda, battaniyenin altında düşünüyordum. İnsan ne düşünür? Niçin düşünür? Ne zamanı düşünür? Hafızam iyi değil ama galiba iki yıl önceyi düşünüyordum. Küçük bir nefes'i düşünüyordum galiba. Aynen bugün gibi yağmurlu bir günde başlamıştı hayatım, doğduğum gün değil. Yaşadığımı fark ettiğim gün yağmur yağıyordu, yaşamam gerektiğini fark ettiğim günkü gibi. Ne olmuştu o gün? Sis perdesinin ardından hayal meyal hatırlıyorum o günü ve sisi dağıtan o yüzü.

Bardaktan boşanırcasına yağan yağmur dinmiş, yerini insanın içini ısıtan güneşe bırakmıştı. Sokaklarda huzur, insanların yüzlerinde

ise mutluluk vardı. Ben ise aynı somurtkan yüzümle uyanmış, aynı somurtkan yüzümle hazırlanıyordum. Amacım dışarı çıkıp bir kitap alıp sessizce okumaktı, istediğim ise sadece yalnız kalmak. Dışarı çıktım, galiba apartmanımıza yeni biri taşınıyordu, tam üst katıma ol- sa gerek. Dış kapıda bekleyen genç bir kadın, uzun boylu bir adam ve iki tane erkek çocuğu vardı. Kadın bana gülümsedi ama görmezden geldim, tek düşünebildiğim geceleri uyumanın yolunu bulmaktı. O sırada fark ettim, yaklaşık on yıldır bu apartmanda oturuyordum ama hiçbir komşumun adını bile bilmiyordum. Çocuklar benden korkup kaçıyorlardı. Bu düşünceleri bir tarafa bırakıp sokağın köşesindeki o eski kitapçıya girdim, yine kendimi kaptıracağım bir kitap bulamadım. Rastgele bir kitap alıp parkın karşısındaki o eski banka oturdum. Genelde sessiz

olurdu burası, ama bugün ayrı bir gürültü vardı. Kafamı kaldırıp baktığımda beş bilemedin on tane çocuğun oynadığını gördüm, kafamı tekrar kitaba gömdüm ve okumaya devam ettim. Yaklaşık on beş dakika sonra burnumun dibinde yıpranmış ve yaprakları dökülmüş bir papatya vardı, irkil- dim ne olduğunu anlayamadan kafamı kaldırdığımda karşımda cılız, yanakları içe çökmüş, yak- laşık beş yaşlarında bir kız çocuğu duruyordu. Bana bir şey demedi, sadece çiçeği uzatıyordu. Elime

alıp boş gözlerle kıza baktım, okyanus mavisi gözleri, açık kestane rengi, omuzlarına dökülen dalgalı saçları vardı. Çok zayıftı, ölü gibi bembeyazdı. Ama insanın içini ısıtan kocaman gülümsemesi, huzur veriyordu.

- Neden yalnızsın, dedi küçük kız.

Şaşırdım. Çocuklar benimle konuşmaz, beni görünce yollarını değiştirirlerdi. Ama şimdi, biri benimle konuşmaya çalışıyordu.

-Anlamadım?

-Neden yalnızsın dedim.

Hala aklım ermiyordu, bir çocuk neden tanımadığı ve ürkütücü görünen biri ile konuşmaya çalışır?

-Tamam, cevap vermeyebilirsin, o zaman neden mutsuzsun? Gerçi bu da aynı soru!

-Neden aynı soru?

-Annem, insanı yalnızlaştıran mutsuz olmaktır, demişti. Sen yalnızsın ve mutsuzsun, aynı şey değil mi? Hiç arkadaşın yok mu?

‘Yok mu?’ Kulaklarıma çarpıp tekrar tekrar yankılandı bu soru. Acaba arkadaşım var mıydı? Galiba en son ilkokul ikinci

sınıftayken arkadaşım olmuştu, peki ben bunca zamandır yalnız mıydım? Galiba evet.

-Evet.

Hafızamın iyi olmadığını söylemiştim, sonra ne konuştuğumuzu pek hatırlamıyorum. Sadece onunla arkadaş olmuştuk, galiba birkaç saat oyun oynamıştık, sonra babası gelmişti. Gitmeden önce gözlerine baktım, sanki “GİT-ME!” dermişçesine. Yarın tekrar geleceğini söyleyip gitti. Bir söz duymuştum, “küçük insanların kocaman kalpleri vardır.” Galiba

doğruydu, yıllar sonra benimle konuşacak biri vardı karşımda. Eve geldiğimde aynanın karşısına geçip kendime baktım. Üzerimde beyaz, buruşuk bir gömlek vardı. Uzun, düz siyah saçlarım ve altları morarmış gözlerimle korku filmlerinden çıkmış gibiydim. Gülümsememem gözüme batmaya başlamıştı, gülümsemeyi denedim ama başaramadım. Ne zamandır mutsuzdum? İnsanlar niçin mutsuz olur? Parasızlık? Şiddet? Başarısızlık? Sevgisizlik? Bazen de kaybetmek, hep bir bahane bulup yakınırsız etrafımızdakilere. Peki, benim derdim neydi? Bir avukattım, galiba param vardı. Anne ve babam ben sekiz yaşımıdayken ölmüşlerdi sanırım, o zamandan bu yana gülümsediğimi hatırlamıyorum. Zamanla kimseyle konuşmamaya, ilgilenmemeye başlamıştım. Hikayem bu kadar gibi görünüyor, bunları unutmaya çalışıp uyudum. Uyandığımda aynanın karşısına tekrar geçtim, saçlarımı taradım, gömleğimi ütiledim ve doğruca parka gittim. On dakika kadar bekledikten sonra o geldi, akşama kadar oyun oynadık. Sonra babası geldi, yarın tekrar geleceğimiz için sözleşip evlerimize gittik. Bu birkaç hafta boyunca devam etti, bu süre zarfında gülümsemeyi öğrendim denebilir. Sonra bir şey oldu, gelmemeye başladı. Belki

benden sıkılmıştır, diye düşünmeye başladım. Öyle ya ben bile dayanamıyordum kendime, bir başkası neden dayansın?

İnsanlar neden birbirinden sıkılır? Sevmedikleri için mi? İstemedikleri için mi yoksa? Belki bir sıkıntısı vardır, dedim sonra kendi kendime. İnsanların ne sıkıntısı olur? Küçük çocukların ne sıkıntısı olur? Neyse, uzun bir süre gelmedi. Ama ben bekledim, yağmurda, soğukta, her gün o eski bankta bekledim. İnsan sevince bekliyordur belki. Ne kadar bekledim bilmiyorum, ama bir gün geldi. Çok bitkin görünüyordu, kilo vermişti sanki. Üfürsem düşecek gibiydi ama gözlerinin içi gülüyordu, yanıma oturdu:

-Hala mutsuz musun?

Mutsuz muydum? Değildim sanırım. En azından şimdi, şu an, tüm o mutsuzluk senfonisi yerini bu küçük çocuğun sesine bırakmıştı..

-Hayır.

-Peki, ben gitsem mutsuz olur musun?

Şaşırdım, gidiyor muydu? İnsan neden giderdi? Zorunda olduğu için mi? Kaçar mıydı yoksa? Konuya dönünce fark ettim, gözleri dolmuştu. Sesi titreyerek tekrar sordu:

-Ben gidersem üzülür müsün?

Elbette üzülürdüm, ama bunu söyleyemedim, daha fazla ağlasın

istemiyordum, bir kez daha sordu.

-Ben gitsem üzülür müsün?

-Evet,dedim sessizce.

Arkasında sakladığı bir şey vardı, yavaşça çıkartıp bana uzattı. Dünyanın en değerli hazinesi olduğunu sonradan fark ettiğim bir hediyeydi bu, bir “DENİZ KABUĞUYDU”.

Artık tam anlamıyla ağlıyordu, ne olduğunu anlayamamıştım.

-Bu kabuğu annem gitmeden önce bana vermişti, kulağımı bu kabuğa tutunca onun sesini duyabileceğimi söylemişti, şimdi ben de sana vereceğim. Eğer gelemezsem sakın beni unutma, tamam mı?

-Ama bu çok değerli, neden bana veriyorsun?

Yutkundum, sonra bir adım geri çekildi.

-Merak etme, ben yakında annemi göreceğim. Artık buna ihtiyacım kalmadı.

-Yarın gelecek misin?

Cevap vermedi, koşarak uzaklaşırken arkasından bağırdım.

-Ben yarın geleceğim!

Bir açıklama bekledim, geri dönüp anlatır sandım ama gelmedi. Ne kadar beklediğimi hatırlamıyorum, ama eve döndüğümde hava kararmıştı. Tüm akşam düşündüm, acaba neden ağlamıştı? İnsan neden ağlardı?

Deniz kabuğunu elime aldım, sonra kulağıma götürdüm. Deniz sesi bile zor duyuluyordu, peki

ben bu kabukta arkadaşımı nasıl duyacaktım? Sabah olduğunda ilk işim bir oyuncakçıya girip kukak dolusu oyuncak almak oldu. Bekledim. Gelmedi, bir sonraki günler yine geldim. Bekledim ama yine gelmedi. Günlerce bekledim. Evini sormayı unuttuğum için çok söyledim, ama başka çarem yoktu. Bir gün parka, yeni taşınan komşularım geldi. Kadın selam verdi ,yanıma gelip oturdu, neyi beklediğimi sordu. Benim verdiğim cevap basitti:

-Okyanus gözlü bir kızı bekliyorum.

Delirdiğime kanaat getiren biri daha olmuştu sanırım.

Taşındıklarını düşündüm. Hep: “Odam taşınacak az kaldı.” gibi şeyler söylüyordu. Herhalde bir hafta olmuştu, sonra yine bir sabah beklerken bir karartı gördüm. Hemen ayağa fırlayıp yaklaştım. Gelen, kızın babasıydı. Onu gördüğümde ne kadar sevindim anlatamam, babası koşar adım yanıma geldi ve tam karşımda durdu. Bankı işaret etti , geçip oturdum.

Benim yüzümde anlamsız bir gülümseme onun yüzünde ise farklı bir hüznün vardı, yanında küçük kızı yoktu.

-O nerede?

Cevap vermedi, elinde bir kâğıt parçası vardı, sıkı sıkı tutuyordu. Sormadım bir daha, sadece cevap

bekledim. Derin bir nefes aldı ,sonra titreyen elleriyle zar zor açtığı gözlerini ovaladı. O an fark ettim;adam sanki görüşmediğimiz zaman diliminde daha bir çökmüş,daha bir yaşlanmıştı. Bir süre bekledikten sonra inlemeye benzeyen bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

- Kızım daha dört yaşındayken eşimi kaybettim. O ölünce ben de öldüm. İştenden çıktım, çok kötü zamanlar geçirdim. O sırada ben...

Hıçkırıklara boğuldu. Neden anlatıyordu ki bunu bana? Neler oluyordu? Minik kız neredeydi?

Hıçkırıklarının arasından boğuluyor gibi konuştu.

- Ben... Ben... Kızıma bakmadım, o kanser hastasıydı. Bir hafta önce öldü.

Sonrasında söylediklerini hayal meyal hatırlıyorum. Ölmeden yarım saat önce beni görmeye geleceğine dair söz verdiğini söylemiş. Bana çok değer veriyormuş, beni annesine benzetiyormuş...

-Doğrusu komiğime gitti,dedi adam. Saçların uzun diye seni annesi sanmış ilk başta. Sana bu kâğıdı verdi, hoşça kal.

Elime, sıkı sıkıya tuttuğu kâğıdı sıkıştırıp yavaş adımlarla gitti, benim ise dünyam başıma yıkılmıştı. Elimdeki kâğıda baktım, küçük kız kendini ve beni çizmişti.

Yağmur altında ne kadar

beklediğimi bilmiyorum, ama ben eve dönerken güneş batıyordu. Düşününce çok ağladım, kızın annesi yoktu, üstelik kanser hastasıydı. Hayatı, küçük bedeninin kaldıramayacağı zorluklarla doluydu ve buna rağmen son zamanlarında insanların gülümsemesi için çabalamıştı. Evet, doğrudu: “Küçük insanların kocaman kalpleri vardı”.

Bana verdiği deniz kabuğu cebimdeydi, kulağıma tuttum. Deniz sesi vardı, deniz sesi artık benim için okyanus gözlü bir kızın sesiydi. Küçük bir masal gibiydi, inanması güçtü. Bir serap gibiydi, yaklaştıkça uzaklaşan. Bir hayal gibiydi görene görünen. Bir rüya gibiydi, kısa ve öz.

O günden sonra hayatım değişmedi desem yalan olur, ilk hafta odama kapanıp ağladım. Sonra kendimi kasvetli dört duvardan dışarı attım. Artık evimde iki tane kedim var ve bir oda dolusu sakı bitkim,artık bütün komşularımın adını biliyorum. Yemek yapmayı bile öğrendim, masamın üzerinde büyük bir akvaryum var, içinde renkli balıklar ve deniz kabukları... Kitaplığımın en üst rafında, okyanus gözlü bir kız ile olan tek kare, ıslanmış ve hayata tutunmamı sağlayan bir resim ve müzik kutumun yanında içinde bir kızın kahkahasını duyabileceğiniz bir deniz kabuğu...

Umut şehrinde yükselen medeniyet

Umutsuz gecelerde, zifiri karanlıktayım,
Haksızlıklara karşı ayakta durmaktayım,
Bir inanç ki istiyor beni, kararsız kalmaktayım,
O inanç ki uğrunda yeni bir medeniyet kurmaktayım.

Şimdilerde uzaktan bakıyorum, o şehre
Yurdumdan, memleketimden ayrıldım, nafile,
O medeniyet ki hala yaşıyorum, içimde
Bitip tükenmek bilmeyen bir aşk ile.

Bir umut filizleniyor içimde,
Geleceğe dair her şey yüreğimde,
Suçluymuşçasına hapisteyim, ıssız bir şekilde,
Meğer sadece şehir değil, kaderimin hapsinde.

Umut doluyorum, ayağımı her bastığımda yere
O şehre olan inanca, umuda, hayallere
Ve bitmek tükenmek bilmeyen bir huzur içinde,
Karanlıktan sıyrılmaya çalışan o şehirde.

İnanmaktayım hala, yeşerecek bir geleceğe
Medeniyet içinde medeniyet doğuracak o şehre,
Hapisteyim nafile, kalbim cennet bahçesinde,
Umutum var her şeye, o şehre, o geleceğe, o nesle.

ZEHRA İLHAN

Şiirimsin

Bir şiir yazdım,
İçinde sen, ben.
İçinde aşk, özlem...
Dizelerinde dolu dolu sen.
Her sözcüğün manasını,
kalbimdeki yerin kadar derin.

Bir şiir yazdım,
Gözlerin kadar masum;
Ancak sözlerin kadar sahte,
Senin kadar güzel ama...

Bir şiir yazdım,
Her harfinde,
tamamında sen.

Ve ben...
Sana yalvarıyorum,
sana ağlıyorum.

Bir şiir var,
İçinde sen, içinde ben.
Ama biz yok.
Ve kalbim kadar kırık...

Bir şiir yazdım,
Herkes okudu, bir sen okumadın...
Yırtıldı, yakıldı ve çokça eskidi;
Ama hala dilimden düşmüyor .

CEREN ÖGE

Karanlığında aydınlığın

HATİCE SUDE DAL

AKMERCAN ANADOLU LİSESİ

Sokaktayım, ayaklarım ben istemediğim halde beni tekrar eve götürüyor çünkü en önemli eşyamı, bavulumu, evde unutmuşum. Yaşlılığın böyle olmadığını sanırdım ancak çok yanlışmışım. Eve girdim ve eski dostuma şöyle bir baktım. Sanki o da beni fark etti ve “pat” diye zemine düştü. Hemen siyah renkli rugan görünümlü olan bavulumu elime aldım ve artık hazırdım.

Kendime çeki düzen verdim, artık gitme zamanıydı. Uçaktaki yolculuğumu tarif edemem çünkü kalbim heyecandan, beynim merakten taş kesilmişti ve tek gördüğüm şey ellerimin titremesiydi. Uçaktan indiğimde gözlerimi havalimanının havasından çekemedim. Önce alışmaya çalıştım. Derin bir nefes aldım ve verdim. Artık özlem bitmişti, kararsızlık bitmişti çünkü artık emeklilik ve mutluluk zamanı gelmişti. Ben tam

bunları düşünerdayım arkamdan bir el hissettim ve çabucak arkama dönmemle kocaman bir gülümsemeyi yakalamam bir oldu.

– Amcacığım, şuradaki bavul sizin mi acaba?

Genç, kumral saçlı en fazla on yedisinde olan bu kızın işaret ettiği yere baktım. Bir de ne göreyim bavulum orada bana bakıyor.

– Kızım, gösterdiğin için teşekkür ederim. Yaşlılık işte unutup duruyorum.

Kızcağız başını anlayışla salladı ve bavulumu uzattı. Tekrar teşekkür ettim.

– Amcacım, isterseniz sizin bavulunuzu götüreceğiniz yere kadar taşıyayım. Annemle babamı beklemekten sıkıldım.

Ben de ne diyebilirim ki evet dedim ve kızcağız bavulumu eline aldı. Bana sorular sormaya başladı:

– Peki, amcacığım kaç yaşınızdasınız? Merak ettim.

– Yetmiş bir yaşındayım, kızım.

Sormakta hakkın var. Her şeyi unutup durmaktan herhalde yaşımda unutacağımı sandın, dedim ve güldüm.

– Ah! Hayır, öyle şey olur mu? Merak ettim sadece.

– Ama kızım biliyor musun unutmayacağım tek şey var benim: O da işte vatanım.

Kızcağız bir süre sustu ve gözlerine baktı. Sözünden etkilenmiş gibi duruyordu. Sonra devam etti:

– Sahi amcacığım nereden geliyorsunuz siz? Annemle babam seyahatten dönüyorlar. Sizde mi seyahatten dönüyorsunuz? Tek başınıza ne yapıyorsunuz?

– Hayır kızım hayır ben gurbetçiydim ama artık memleketime kavuşuyorum, dememle kızın gözlerinin kocaman açılması bir oldu.

– Ama çok yaşlısınız, yeni mi geliyorsunuz Türkiye’ye?

Bu soru karşısında biraz durakladım çünkü cevabımı ben de tam olarak bilmiyordum. Cevabını bilmememle beraber gözlerim dolmaya başladı. Soru beni ani yakalamıştı. Kızcağız yanlış bir

şey yaptığını sanıp şöyle sordu:

– Özür dilerim, yanlış bir şey mi söyledim? Konuyu değiştireyim, adınız nedir amcacığım?

– Yanlış bir şey söylemedin, kızım. Ben sadece duygulandım o kadar. Adım Kamil, kızım senin adın ne?

– Ben de Ayşe

– Amcacığım gurbetçisiniz ancak hangi ülkeden?

– Almanya kızım. Ben ilk gidenlerdenim, işçi olarak yıllarca çalıştım. Zorlu günler atlattım ama artık mutluyum.

Son anda fark ettim ki bu Ayşe adlı kızağızdan ayrılma vaktim gelmişti. Gitmeden önce bana telefon numarasını verdi. Ben de kabul ettim. Bavulumu aldım, tekrar teşekkür ettim ve yoluma koyuldum. Son bir kez arkama baktığımda Ayşe de bana yemyeşil zeytin gözleriyle, kocaman gülümsemesiyle ve mutlulukla bakıyordu.

Anadolu... İstanbul... Ellerime baktım, titremesi durmuştu. Ayaklarım yere sabitlenmişti. Önümden bir ton insan geçiyordu ama kimse beni fark etmiyordu. Aralarına karışmadan önce sağ gözümünden bir damla yaşın aktığını hissettim. Bu yaş özlemimin sınırı bucağı olmadığını anlamamı sağladı. Yaşlı bedenim delikanlı bir erkek gibi heyecandan yerinde duramıyordu. Birden ağladığımı hissettim. Gözlerimdeki yaşların aktığını...

Yetmiş bir yaşındaki vücudumun çırpınısını hissettim. Artık vakit gelmişti, insan kalabalığına bir adım attım. Arkama baktım ve şöyle dedim:

– Artık her şey geçmişte kaldı. Ben yetmiş bir yaşında değil, yeneden doğan bir insanım.

Evime vardığımda şaşkınlığım sürmeye devam etti çünkü sanki bir boşluk içimi kaplamıştı. Büyük bir boşluk, yalnızlığın tanımlı olan bir boşluk... İçim daraldı ve kendimi dışarı attım. Saat geçti, akşam karanlık ve soğuktu. Yoluma bir lise

çıktı. Karanlıktan okulun ismini pek göremedim ancak yukarıda dalgalanan bayrağımızı çok net görüyordum. Hilal ay ve yıldız bana bakıyordu ve o an içimdeki boşluğun yok oluşuna şahit oldum çünkü kendimi evimde gibi hissediyordum. Uzunca bir süre gözlerimi dalgalanan alacalı bayraktan çekemedim. Saate baktığımda saatin çoktan gece yarısını geçtiğini gördüm ve kendimi zorlayarak evin yoluna düştüm.

Ertesi sabah İstanbul'u gezme zamanı geldi diye düşündüm. En

güzel kıyafetimi giydım, gözlük camlarımı bir güzel sildim. Son kez de elime gül kolonyası döktüm ve ensemeye kadar sürdüm. Artık hazırdım. Dışarıya çıktım ve derin bir nefes aldım. Heyecanımı bastırdım, yürümeye başladığımda nereye gitmem gerektiğini çoktan düşünmüştüm. Önce Ayasofya gibi tarihi bir müzeyi gezmek istediğime karar verdim. Geldiğimde dışarıdan şöyle bir göz attım. Öyle etkileyiciydi ki gözlerimi oynatmaya mecalim kalmamıştı. Yıllar sonra tekrardan buluşmuştuk işte. Görkemli kubbeleri yıllar öncesi gibi sapasağlam duruyordu. İçeriye yavaş adımlar atarak girdim. İnsanların hepsi odaklanmıştı, sadece etrafa bakıyorlardı. Bense kendimi resmen bırakmıştım. İçerinin zarıflığı bende farklı duygular uyandırdı. Yaşanmışlığı hissettim, kudreti hissettim. Evet, sadece orada öylece dururken bunların hepsini ve daha fazlasını... Orada ne kadar kaldım bilmiyorum ancak kendime geldiğimde yabancı kelimeler duymaya başladım ve sonunda anladım ki yabancı insanlar da geziyordu burayı yalnız onlar etrafa benim baktığım gibi değil, keşfedilecekmiş bir yer gibi bakıyordu. Ben ise yurdundan yıllarca ayrı kalmış, büyük bir özlemle yanıp tutuşan gözlerimle etrafa sanki bir aşka bakıyormuşum gibi bakıyordum. Ayrılma vaktim

geldiğinde kendimi boşlukta gibi hissettim ancak gezeceğim ikinci yerin güzelliğini anımsayarak sonraki istikamete doğru yola çıktım. Bir müddet daha gezdikten sonra acıktığımı hissettim. Yol üstünde bir yere uğramak için durduğum bir anda kocaman bir çınar ağacı gördüm. Onun hemen ötesinde de “Tarihi Çınaraltı” adı yazan bir tabelayı fark etmem bir oldu. İnsanlar açık havada masaların yanına oturmuş. Bazıları yemek yiyor, bazıları da sohbet edip küçük cam fincanlarında çay yudumluyordu. Anında midemin guruldama sesiyle irkildim. Evet, mesaj alınmıştı. Yemeği burada yiyecektim. Masalardan birine yerleştiğimde manzara karşısında hayrete düştüm. Benim oturduğum masa denize bakıyordu. Hava açıldı, uzaktan görünen küçük evlerin pencere ışıklarını görebiliyordum. Evimdeymişim gibi hissettim. Hayır, hayır aslında zaten evimdeydim. Benim evim Anadolu’ydü. Bir müddet dalınca masamın üstüne konulmuş olan kahvaltı tepsisini unuttum. Hemen yemeye koyuldum. Yeşil zeytinlere uzunca baktım çünkü birini çağırıştırmıştı... Ayşe’yi. Ayşe’nin yeşil gözlerini... Hemen aklıma bu kızcağızın gelmesiyle şaşırdım çünkü onu unutmuştum. Birden aklıma bir fikir geldi. Ayşe adlı kızcağız bana göz kulak olabilirdi. Telefon

numarasını verdiğini hatırladım ve onu aradım. Konuşmamızın sonunda beni gezdireceğini söyledi, o kadar mutlu olmuştum ki heyecanla yarının gelmesini bekledim. Ayşe’yi anne ve babasının evinde karşıladım. Gerçekten iyi insanlardı. Annesi elimi öptü ve beni içeri aldı. Hep birlikte sanki birbirimizi yıllardır tanıyormuş gibi konuştuk. Annesi Ayşe’nin benden bahsettiğini söyledi. Bu sayede daha çabuk tanışmış olduk. Gerçekten Türk insanı çok farklı oluyordu. Bu kızcağızla sadece bir kere karşılaşmıştım ancak sanki ben onun dedesiymişim gibi benimle çok iyi ilgileniyordu. Tabi ben de onu artık torunum gözüyle görmeye başlamıştım. Birlikte yola koyulduk. Ayşe beni gezdireceği yerlerden bahsetti. Ben de onu zevkle dinledim. Birlikte Topkapı Sarayına uğradık. Hemen sarayın üstünde dalgalanan o şerefli bayrağıma baktım. Bu bayrak beni geçen günlerde uğradığım liseye götürdü. O zamanki gibi yine daldım, uzunca bir süre gözlerimi alamadım. Her defasında aynı etki. Ben nazlıca süzülen bayrağa bakarken Ayşe koluma dokundu. Yüzü neşeliydi. Ben de gülümsedim. Birlikte uzunca müddet gezdik. Belki de yetmiş bir yıllık hayatımın en uzun ve en güzel gününü yaşadım. Almanya’da da gezilecek yerler elbette vardı

ancak burası... Bambaşkaydı. Ayşe'yi evine kadar bıraktım. Bana bakıp el salladı ve sonra eve girdi. Evimin yoluna doğru koyuldum. Ay gökyüzünde sanki bugün başka parlıyordu. Etrafa koruyucu bir edayla yayılan bu ışıık beni rahatlatıyordu. Adımlarımı atarken birdenbire kalbim tekledi, yavaşlamaya başladım. Ellerimi taş duvara sürdüm. Derin bir nefes almaya çalışırken gördüğüm son şey gökyüzünde parlayan Ay'dı.

Gözlerimi açtığımda bir ışıık gördüm, kocaman bir ışıık, sonra sesler...

– Neden onu huzurevine bırakmıyorsunuz? Yalnız başına yaşamakta zorlanabilir...

Bunun gibi sözlerin başta ne anlama geldiğini anlayamadım. Sonradan aklıma geldi. Ben, ben bayılmışım. Zorlanarak etrafa bakmaya çalıştım. İlk gördüğüm şey koluma bağlanmış serum torbası sonra ise Ayşe'nin anne ve babası. Orada öylece durmuş, doktorla tartışıyorlardı. Beni önce Ayşe'nin annesi fark etti. Çok endişelendiğini söyledi ve içeriden Ayşe'yi çağırıdı. Ayşe'nin gözlerinin rengi bulanıklaşmış bir koyu yeşili andırıyordu.

– Kamil amca, sizin için çok üzülüm. Doktorların dediğine göre çok yorgun ve uzun süre aç kaldığınız için bayılmışınız.

Sonra sözü doktor devraldı:

– Evet, Kamil Bey Ayşe doğru

söylüyor. Kötü durumda değilsiniz ancak yine de sizin yaşınızda birinin tek başına yaşamasını doğru bulmuyorum. Buraya sizi getiren kişi araba sürerken sizi fark etmiş ve bayıldığınızı anlayınca da arabasıyla sizi buraya getirme zahmetinde bulunmuş. Tek başınıza kalsaydınız ne olurdu? Sabaha kadar o soğuk zeminde yaşlı halinizle baygın kalırdınız. Yalnızsınız, Kamil Bey...

Bu sözlerin üzerine Ayşe'nin atılması bir oldu:

– Hayır. O yalnız değil. Ben varım, annem var, babam var. Ayrıca onun canından çok sevdiği vatani da onun yanında. Biz Kamil amcayı çok seviyoruz.

Bu sözler beni o kadar mutlu etti ki... Doktorun çoktan uzaklaşıp gittiğini fark etmedim bile. Kendime geldiğimde beni nasıl bulduklarını sordum. Cep telefonumdan yetkililerin Ayşe'nin numarasını bulduklarını ve onlara durumu açıkladığını söylediler. Bütün bunları öğrenmeme rağmen sormaya cesaret edemediğim bir mevzu vardı: Huzurevi derken ne demek istiyorlardı? Anlaşılan o ki gözlerim durumu ele verdi ve Ayşe'nin annesi konuşmaya başladı:

– Kamil amca, biliyorum ki sizi çok kısa süredir tanıyoruz. Hem ben hem de ailem ancak size çok çabuk alıştık. Yalnız kalmanızı istemiyoruz. Doktor Bey bazı

konularda haklıydı. Evet, biz sizin yanınızdayız ancak siz baygınken yanınızda değildik. Öyle değil mi?

Gözlerini gözlerime dikti. Sanki ne diyeceğini bilemiyor-muş gibiydi. Kaçamak bakışlarla Ayşe'ye baktım, bana içindeki ümit pırıltılarıyla bakıyordu. Ayşe'nin annesi devam etti:

– Demem o ki sizi çok sevdi Kamil amca. Bizimle beraber yaşamak ister misiniz? Ailemizin yeni bir üyesi olmak ister misiniz?

Ne diyeceğimi bilemedim. Bu güzel aile bana bakmayı teklif ediyordu. Hem de akrabam bile değillerdi. Vatanıma kavuştuğuma bir kez daha sevindim. Beni huzurevine bırakmayı istemeyen, beni seven bir ailem olacaktı. Hem de bu yaştan sonra, bu muhteşemdi. Yastığımda iyice doğruldum ve şu üç kelimeyi canı gönülden söyledim:

– Evet, elbette isterim.

Anında Ayşe ayaklandı ve bana doğru koştu. Boynuma güçlü kollarıyla sımsıkı sarıldı. Ayşe'nin annesi sevinçle bana bakıyordu ve Ayşe'nin babasıysa ailemize hoş geldin dercesine kollarını açmıştı. Hayatımın en mutlu ikinci gününü yaşadım. Hepsi de vatanımın topraklarında bu aileyle geçirdiğim zamanlara aitti. En son şöyle düşündüm: Benim geçmişim karanlığımdı, geleceğim ise aydınlığım olacaktı...

Ölü şehrin umudu

ZEYNEP YETGİN

H. AHMET AKINCI AND. LİSESİ

On yedi numaralı odaya gelen yüksek sesle birlikte doktorlar kafalarını, baktıkları belgelerden kaldırdı. Birkaç saniyelik bakışmanın ardından hızla on yedi numaralı odaya koştular.

Bir insanın hayatı küçük ihtimallere sıkı sıkıya sarılmak mıydı?

Bütün acıları umut dindirir miydi?

Buna gücü yeter miydi ki umudun?

Belkiler miydi yaşam?

Lacivert gözler son ağlayışa yuva olmak istiyordu. Adını bile bilmedikleri sahiplerine son kez dokunmak istiyordu, utanmazca intihar eden kızıl-şeffaf yaşlar. Genç

kız dayanamadığı acılarla baş etmek istemiyordu artık. Birkaç saat bedenini uyuşturan ancak iyileştirmeyen, geriye yalnızca dayanılmaz acılar bırakan ilaçları istemiyordu. Hiç hekimler umutsuz olur muydu? Kızları yerine koydukları adını bile bilmedikleri Lacivert'e acıyarak bakmak, yakardı çaresiz ellerini, okumuş hekimlerin.

-Yalvarırım, bırakın öleyim..

Umutları ölümdü biz çaresizlerin.

Yalnızca ölüm umuttu bize. Baharlarımızda hiç çiçek açmadı ki yaşam umut olsun bize. Ya acı ya hüznün bürürdü kanlı gözlerimizi.

Günler geçtikçe küçülen beden aldığı kemoterapileri kaldıramaz hale gelmişti. Bütün bedeni iğne delikleri ile kaplanmıştı.

Küçük şehir, Lacivert'in bedeni ile birlikte soluyor ve gittikçe kuraklaşıyordu.

Hastaneye kulakları delecek kadar gür ancak kimsenin duymayacağı kadar sessiz çığlıklar ile yaklaşan ambulans Lacivert'i koparmaya gelmişti şehirden. Oysaki bu kış kiraz çiçekleri açmıştı hastanenin bahçesinde. Şehrin suları yükselmiş kuraklık geçmişti. Neden terk ediyordu ki Lacivert bu acınası ama biricik şehri? Her zaman verdiği vaatler neredeydi? Hani bir gün baştan inşa edecekti bu şehri lacivertin en güzel tonu? Bir şehir çok umutlanmıştı. Hatta öylesine umutlanmıştı ki kışın çiçekleri açmıştı ama şimdi o çiçekleri umursamaz fırtınalar yerle bir ediyordu. Filizlenmiş ağaçları soğuk yakıyordu. Birkaç haftalık bahara kanmıştı bu şehir.

Ey şehir sana demedik mi bizim baharlarımızda çiçek açmaz diye?

Ey şehir bıraksaydın yine dikenli ama sıcak kara kış yuvamız olsaydı! Biz geride kalanlardık şehir.

Bilmez misin?

Sen bir afet-i devranın lodosunda telef oldun.

Kaybetti, şehir sen öldün hem kazandın hem kaybetti.

Kutu (2. BÖLÜM)

HABİBE YARALI

MEHMET EMİN ILICAK FEN LİSESİ

Bu nasıl olabilirdi? Evde kimse yoktu. Annesi ve babası işte, küçük kız kardeşi ise hala okulda olmalıydı. Belki de ona sürpriz yapmışlardı. Hayır, bu imkânsız doğum günüm değildi ki diyordu içinden bu kısa sürede. Yine düşünmeye başlamıştı ki kapı iyice aralandı. O kadar korkuyordu ki dönüp arkasına bile bakamamıştı. Sonra kendisine doğru yavaşça ve emin adımlarla ilerleyen ayak seslerini işitti. Alnından soğuk terler boşanıyordu. Kaçmak istiyordu buradan ama yapamıyordu. Kaskatı kesilmişti adeta. “Ne olur gitsin ne olur uzaklaşsın buradan.” Diye dua ediyordu ki omzuna bir elin değdiğini hissetti.

AAAAA!!

Uyandı. Kan ter içindeydi. Zar zor nefes alıyordu. “Bir rüya bu kadar gerçek olabilir miydi? Bir insanı bu kadar korkutabilir miydi?” Bir anda kutu aklına geldi. Yoksa o da. Hayır, bu gerçektir. Kutu açılmış bir vaziyette başının sol yamacında duruyordu. O kutuyu yanında görmesi canını sıkmamış değildi. Okulda öğretmenleri ve arkadaşları tarafından sevilen

bir öğrenciydi. Derslerinde çok başarılı olmasa da çalışkan ve disiplinliydi. Programsız yapamazdı. Bu takıntısından dolayı elinde hep bir ajanda bulundururdu. Şimdi nereden geldiğini bilmediği bu garip kutu bütün programını alt üst etmişti. En kötüsü de bunu kimin yaptığını bulmaya çalışırken tüm düzeninin bozulacağıydı. Kimin yaptığını bulmaya kalkmasa meraktan çatlayacaktı. O yüzden ortak bir yol bulmalıydı.

-Emirrr! İçeri gelebilir miyim?

“Olamaz annem.” dedi içinden. “Annem bu olayı bilmemeli” diyerek kutuyu bir çırpıda yastığının altına tıktırdı.

-Gelebilirsin annecim.

Annesi Dilek Hanım uzun boylu kahverengi ve düz saçlıydı. Olduğundan daha genç gösteren güzel bir kadındı. Her zaman yardımsever ve etrafa neşe saçardı. Onların üzerine gereğinden fazla titrerdi. Emir bazen çok baskı altında kaldığını hissetse de annesinin onun her zaman iyiliğini istediği için böyle yaptığını bilerek ona asla karşı gelmiyor, annesini her kararını saygıyla karşılardı.

-Tatlım uyuduğun için yemek

yiymedin. Sana yemek hazırladım. Böyle aç aç durma.

-Tamam, annecim birazdan geliyorum.

Dilek hanım odadan çıkar çıkmaz Emir hızlıca kapıyı kapattı. Yastığın altından kutuyu çıkardı ve odasına dikkatlice bir bakış attı. Odası genellikle gri renkleriyle dizayn edilmişti. Odası günün büyük bir bölümünde güneş alıyordu. Odadan içeriye girer girmez geniş bir pencereyle karşılaşıyordunuz. Pencerenin sol tarafında yatağı ve elbise dolabı karşı duvarında ise çalışma masası ve geniş bir kitaplığı vardı. Bu geniş kitaplığı hakkıyla doldurabilmişti. Kitap okumayı çok seviyordu. En çokta polisiye ve tarih kitaplarını çok seviyordu. Arkadaşlar arasında ne zaman bir kitap hakkında konuşulsa konuşulan kitabı yüksek ihtimalle okumuş olduğundan sohbete o da dâhil oluyordu. Tekrardan etrafına iyice bakındı bu kutuyu nereye koyacağını bir kez daha düşündü. Odasında en akla gelmeyecek yer neresiydi acaba. Sonra aklına bir fikir geldi okuduğu kitaplarda en zor bulunan deliller en kolay yerlerde değil miydi? Masanın üstüne ya da dolabına koyacaktı. Annesi fark ettiğinde ise hoşuna gittiği için aldığını söyleyecekti. Annesi biraz şüphelense de çünkü Emir’in kutu biblo gibi eşyaları sevmediğini biliyordu, çok irdelenecekti. Bu yüzden kutuyu masanın üzerine yerleştirdi ve mutfığa indi.

Sessiz beden

HİCRAN AKTAŞ

MALATYA LİSESİ, 11/A

Bir Cumartesi sabahıydı, Mert beş günün verdiği iş yorgunluğuyla kalkmak istemiyordu.

Odanın karanlığı aralanmış perdenin arasından sızan ışık demetleri bozuyordu karanlık ve bir o kadar da soğuk kış sabahını.

Mert yataкта uyumuyor, fakat o yataktan kalkmak da istemiyordu. Yine derin düşüncelere dalmış yaşının getirdiği nedenlerden olacak ki çalışma hayatını, ailesini akşamları küçük çay masasının çevresine oturup konuştukları kolları, arkadaşlarını düşünüyordu. O kadar derin düşünüyordu ki ruhu bedeninden ayrılmış gibi.

Düşüncelerinden ince bir sesle sıyrıldı

-Oğlum kalk artık saat kaç oldu, kahvaltı hazır!

Mert annesinin sesiyle kalktı fakat o yataktan kalkmak bedenine müthiş bir yorgunluk katıyordu, yüzünü yıkamak için doğruldu, aynanın karşısına geldiğinde yüzünü inceledi, konuşmaya başladı mırıldanmışçasına karşısında biri varmış gibi.

Kahvaltı masasına oturdu istemsizce.

Anne: İyi misin oğlum? Dedi.

Her sabah annesinin bu sorusu Mert'i düşündürüyordu. Bedeninin ruhuna verdiği ağırlık ve rahatsızlığa rağmen alışılmış bir cevap olarak "iyiyim" diyordu.

Kahvaltı bitti, Mert odasına geçip üstünü giydi, yıllardır yanında her gün taşıdığı romanını aldı "RUH VE BEDEN"

-Anne akşam geç geleceğim arkadaşlarla biraz sohbet etmeyi düşünüyoruz.

Saatler ilerledi. Mert arkadaşlarıyla buluşup her zaman oturdukları küçük çay masasına oturdu. Konuşma uzuyor, zaman

ilerliyordu. Gecenin ayazında ikili konuşmadan saatler geçmesine rağmen sadece tek ses çıkıyordu. Bu ses evde tek başına yaşayan dedenin dikkatini çekti, oturdu camın başucuna saatlerdir kendisiyle cebelleşen genci dinledi. O sadece bir şizofrendi ya da dışardakiler öyle algıliyordu. Mert aslında hayalini gördüğü arkadaşıyla buluştu ve saatlerce onunla konuştu, kendisinden habersiz bir şekilde, yaşlı dede artık dayanamadı Mert'in yanına usulca yürüdü, adımlarından emin bir şekilde

-Muhabbetinize beni de katar mısın peki?

Mert, başını hızlıca düşünce-lerden kurtulmuşçasına kaldırdı.

-Tabi ki... Dedi.

Dede Mert'in durumunu anlamış olacaktı ki durumu bozmaya çalışmadı. Muhabbet etmeye başladılar uzunca, Mert'in şizofren olduğunu düşünen ve herkesi aynı şekilde bu düşünceye iten düşüncelerden değildi artık.

Bu zamanda

Bu mevsimde hüzne bulanır uykularım

Tam da bu mevsimde matem çöker,

Üşümeye başlar rüyalarım.

Bu mevsimde

Nefretini yollar bütün yıldızlar

Bir çırpıda düşer yıldırımlar

Bu mevsimde

Kalbim sığınacak bir liman arar

Hep de bu zamanda yağar sinsi yağmurlar

Başımda dinmez fırtınalar

Bu mevsimde hayallerim başını alıp gider

Tam da bu mevsimde göçe hazırlanır gönül kuşum

Hasretim kör düğüm olur.

Bu mevsimde

Karanlığa yaslanır bir tarafım,

Çırpına çırpına ölür kalbim

Hep de bu zamanda kaybolur;

Yüreğime sığmayan hayallerim

Gök kuşağında biriktirdiğim dileklerim

M. EMİN YEŞİLKAYA

Ulu zeytin ağacı

HACI ALİ DEMİRÖZ

MALATYA ANADOLU LİSESİ

Patlama sesiyle irkilen Kazım, açmak istemedi gözlerini. Parçalanmış bir sabi bedeni daha görmek, kanlı elbiseleri ile bir masumu kucaklayıp hayatta tutunmasına yardım etmek, edememek; gözlerindeki umuda, umutsuzluğa şahit olmak zor geliyordu artık. En son Ayşe'nin kucagında kapanırken gözleri, tükenirken nefesi ve solarken çöl sıcaklığında bir gül yorulduğunu hissetmişti. Birden Türkiye'de, bir otobüste olduğunu hatırladı. Korkarak da olsa açtı gözlerini. Bir el dokundu omuzuna, bir şey yok ağabey teker...

Muavinler tekeri değiştirirken geçiyordu teker teker gözlerinin önünden ölümler, yiten canlar. Yine Ayşe canlanıverdi gözünde, istemsizce kucak vaziyeti aldı kolları sonra o kollar basıverdi bir camı yüreğine. Bu sefer adı ulu olsa da kendi adındaki kadar büyük olmayan ulu zeytin ağacı canlanıverdi belleğinde. Günlerdir bu ağacın silueti zihninin her

köşesindeydi gözlerinde canlanan iki resimden biri oydu artık. Savaş olmasa biyoloji öğretmeni olacak Kazım, Ayşe'nin son nefesinde bu ağacın ürettiği oksijenin olduğunu düşündü. Oysa dedesi bu ağacın kendilerine can olduğunu söylemişti. Bilmem kaç yüz yıllık bu ağaç hami olmuştu aileye. Sayesinde yeşermişti bu aile. Kuzusunu emziren koyundu ulu zeytin. Bu ağaç, bu topraklara tutunalı beri tutunmuştu ailesi o köye. Gözleri tekrar kapanınca Kazım'ın yine canlandı bir ulu zeytin resmi gözlerinde: Bu kez bir roketin parçalarken ulu zeytini uçuşurken sağa sola gövdesi, dalları ve yaprakları... Bu roketin sadece ulu zeytini değil aileyi de param parça ettiğini düşündü. Şimdi ailesi de savrulmuştu oraya buraya... Koca ailesinden yanında kalan eşi ve iki çocuğuydu sadece. Ailenin diğer fertleri nerdeydi, nasıllardı bilmiyordu. Çocukken ulu zeytinin dallarına kurdukları salıncakta kendini saatlerce sallamış, yeter artık biraz da sen beni salla bile

dememiş, diyememiş can dostu amcaoğlu Seyda'yı düşünürken iki damla yaş düşüyordu gözlerinden dizlerine.

Otobüsün camından dışarı bakan Kazım, kaç yıldır böyle bakımlı bir yolda yolculuk etmediğini düşündü. Zihninde bütün olaylar ve resimler karmakarışık olan, birçok şeyi tam hatırlamayan adamcağız şu an birinin söyleyeceği bir tek yalana: "Hâlâ Suriye'desiniz" yalanına kanmazdı. Yıllardır ülkesindeki bütün şehirler harap olmuş, bütün yollar köstebek yuvasına dönmüştü. Oysa bu yol öyle bakımlıydı ki böyle bir yolun ülkesinde kalma olasılığı nerdeyse imkansızdı. Hele geçtiği son tünel, tünelde aracın radyosuna bağlanan ve tünel hakkında bilgi veren sistem ülkesinde olamazdı herhalde. Otobüsü uzunca bir süre dümdüz arazilerden ilerledikten sonra ülkesinde rastlamadığı kadar yüksek bir dağı aşmıştı. Ülkesindeki zeytinlikler Türkiye'de yerini fıstık bahçelerine bırakmışken aştıkları dağın ardında yerlerini kayısı bahçelerine terk etmişti. Daha önce az da olsa ülkesinde rastladığı bu ağaçlar bu şehirde düzde de bayırda da yer bulmuştu

kendine. Sağda kayısı ağaçları solda kayısı ağaçları...

Bir ara muavin yanaştı yanına: “Ağabey burası Malatya, Malatya’mız öyle bir şehir ki Allah onu öz eliyle yaratmış, buradan kibleye yönelirsen Mekke’yle Medine’yle bir yönelirsin Mevla’ya; hem bu şehir öyle bir şehir ki yıllardır düşman ayağı değmemiş.” Muavinin sözleri Kazım’ın göz pınarlarını kuruturken içinden bir şeyleri yeşertiyordu.

Tekrar kayısı ağaçlarını seyre dalan Kazım, ağaçlardan birini ulu zeytine benzetti. Bu benzetiş günlerce su verilmemiş bir mısır tarlasını capcanlı, dipdiri kılan bir yağmur etkisi yarattı onda. Şimdi nabızı farklı atıyor; umutsuz, kırıl-gan, ürkek bu kişi birden canlanı-veriyordu. Kendi şehrinde kuzeye ilk yüce dağın ardına sığınmak

istemesi boşuna değildi herhalde? Ölüm yoksa ümit vardı ancak bu kadar çabuk ümitvar olacağını kestiremezdi. Yolculuk başlayalı beri yan koltukta oturan perişan eşinin ellerini fark etmeden öyle bir sıkı ki kadıncağız ne var diye gözlerine baktı eşinin. Kazım’ın gözlerinde ne yoktu ki. Işıldayan nemli gözleriyle ulu zeytine benzettiği ağacı gösterdi. İlk görüşte kendine aşık olan bu kadın gözlerinden okudu söyleyeceklerini. Kadının gözleri Kazım’ı ilk gördüğü ankinden daha bir parıldadı.

Bu parıltı aklı başından gitmiş, yılları aya, ayları güne karıştıran Kazım’ın hafızasını da yenilemişti adeta. Bu yolu ikinci kez gittiğini şimdi hatırlıyordu. Öyle ya bu şehir savaştan birkaç yıl önce gelmiş, günlerce iş aramış tam umudu

kesmişken Basri ile tanışmıştı. Basri de günlerce işçi aramış bulduğu işçileri de komşusu kapınca o da en az Kazım kadar çaresiz kalmıştı. İlk görüşte gözü tutmuştu bu delikanlıyı Basri’nin. O yıl bir baba oğul gibi birlikte kaldırmışlardı kayısıyı. Basri hak bilen biriydi, Kazım’ın da hakkını bırakmamıştı üstünde. Dost olmuşlardı kısa sürede. O, baba bilmişti kendinden yaşça fazla büyük olmayan bu adamı. İşte o baba davet etmişti onları bu şehre. Şimdi Basri’nin çiftliğineydi yolculuk.

Bu ara eşi kucağındaki sabiyi gösterdi ve : “Onun için bir kayısı ağacı dikeriz gittiğimiz yerde.” Kazım ekledi: “Kayısı bu zeytine benzemez, üç beş yılda serpilir, on beşinde koca ağaç olur, sığırınız gölgesine....”

Umut Restoranı

İBRAHİM ARSLAN

ŞEHİT SERDAL TOPRAK ÇPAL

Sabahın erken saatlerinde (6.30) ilk işime ulaşmak için Esentepe Mahallesinden Cumhuriyet Caddesinde bulunan Umut Restoranına yol aldım. Yarım saatte ulaştım ilk işime. Restoranın içine girdiğimde girişte kırmızı halı, üç bölümde bulunan masalar, sol taraftaki masalar tahtadan olanlar biraz eski masalardı, sağdaki masalar ise daha moderndi ve duvarda asılı çok güzel tablolar vardı. İçeride sadece bir müşteri bulunmakta idi. Aşçının olduğu bölüme yavaş yavaş ilerledim. Heyecanımı ve tedirginliğimi belli etmek istemiyordum. Aşçıya:

-Ben yeni gelen elemanım, burada çalışacağım artık, dedim.

Yüzündeki tüm gülümse ile bana:

Sen Hüseyin'in mi oğlusun?

-Evet.

Yaşına rağmen aşırı kemalsiz bir şekilde: Babanda aşk, nefret heyecan her şey var ha!

Mecburi bir gülümseme belirdi

suratımda adımı sonradan öğrendiğim İmam usta komiklik yaptığını zannetti. O arada diğer eleman da geldi. On dokuz yaşlarında bir gençti, ismi ise Oruç'tu. İsmi ilk duyduğumda biraz şaşırmıştım ama sonradan alıştım gayet normal gelmeye başladı. Bana: Hüseyin abinin oğlu sen misin, dedi ve birkaç iş verdi. O an içim kıpır kıpır oldu, ilk işimi yapmanın verdiği haz anlatılamazdı. Bana verilen işleri yaptım sonra içeri sarı saçlı, açık tenli, balık etli bir bayan geldi. Giriş kapısının sağında bulunan kasa bölümüne oturdu: Yerleri paspaslayın!

Oruç abi ile yerleri paspasladıktan sonra patronERCÜMENT abi geldi:

-Yemek yediniz mi, çay demlendi mi?

Oruç abi hemen bana dönüp git çabuk yemeğini ye senden sonra da ben yiyeyim, dedi. Sesimi çıkarmadan denilene uydum. Yavaşça tabakları götürdüğümünden daha doğrusu kırmadan götürdüğümünden dolayı kendimle gurur

duymuştum. Masaya oturup getirdiğim gururla taşıdığım yemeklerimi yerken içeri bir teyze girdi. Diğer elemanlardan farklı olarak herkese günaydın dedi. Kendini tanıttı ve benimle de tanıştıktan sonra işini yapmaya yöneldi. Yeni iş yerimde ilk kez biri beni bir birey olarak dikkate alıp tanışmıştı. Diğerleri hiç önemsemiyor gibi davranmıştı. Önemsenmek hoşuma gitmiş, bulaşıkçı teyze içimde bir yer edinmişti.

Saat 12.00 sularında babam Restorana geldi. Babamın benim çalıştığım yere gelmesi beni onure etmiş kendimle gurur duymuştum. Babamın yüzündeki o tebessümden onun da benden gurur duyduğunu anlamıştım. Babam her gün bu vakitlerde gelmeye başladı ve geldi de. Onun geliş saati yaklaştıkça daha mutlu oluyordum. Babamın gözündeki benimle ilgili umut ışığını görebiliyordum. Evet, ben babamın umuduydum; ben ülkenin umuduydum. Yaz tatilinde bu iş yerinde çalışmak bana çok iyi gelmişti. Gelecekle ilgili planlarım daha bir şekillenmişti. Bu iş yeri bana çok şey katacaktı, hissedebiliyordum.

Sabah tam 06.30'u yani iş

vaktini gösterirken uyandım, yeni iş gününe restorandaki çöpleri çöp kutusuna atmakla başladım. O sırada Oruç abi de geldi. Suları tazelemiştim, masaları silip yerleri de paspaslamıştım ama bana yine de kızdı. (Kızması yersizdi bence yeni gelmeme rağmen o kadar işi yapmıştım.) Çayı nasıl unutursun İbo, dedi. Biraz kırılmıştım o gün Oruç abiye. Çünkü ilk işim ve bu işte daha ikinci günüm olduğunu unutmuştu. Sırasıyla diğer elemanlar ve patron geldi. Yine bir tek teyze herkese günaydın deyip işinin başına geçmişti. Kahvaltımı yaptım, birkaç müşteri gelip gittikten sonra aşçının yanına uğradım. Pişman oldum uğradığıma. İbo içinde aşk olan bir şarkı söyle bana, cümlesini duymuştum çünkü. Yine gülmüştüm ama o yine niye

güldüğümü anlamamıştı. Biraz orada durduktan sonra dışarıya siparişleri vermeye çıktım. Normalde bu işi ben yapmam Oruç abi yapar fakat o geç kaldığı için beni yolladılar sanırım. Kasiyer Esra ablanın tarif ettiği adres bir bayinin adresiydi. Gittiğim adresin orası olmadığının şuuruna varır varmaz hızlı adımlarla ve tabakları dökmek için pür dikkatle doğru adrese ulaşip siparişi teslim edip hızlı adımlarla restorana ulaştım. Bu defa da malzeme almam için markete yollandım. Malzemeleri de marketten alıp geldikten sonra öğle maratonu –müşterinin en yoğun olduğu saatler-başladı. Ayaklarım sayısız acı yaşıtıyordu bu öğle maratonları sırasında. Öğle maratonu esnasında halkın “çingene” dediği (neden böyle

dendiğini bilmiyorum) bir kadın geldi. Kırmızı bir şalvar, kırmızı bir kazak, kırmızı bir yelek giymişti. Biraz esmer yüzü ve dişsiz ağzı ile merhaba patron, dedi. Ve yemeğini yemeye başlamıştı ki; Allah senden razı olsun, dedi.

Ercüment abi, kıvrak yönetici zekasını kullanarak çingene kadının videosunu çekerek sosyal medyada paylaştı. Bu durum neden bilmiyorum ama beni rahatsız etmişti oysaki oradaki herkes çok eğlenmişti. Komik zannedilen anlar sonrası saat 16.00 sularında Ercüment abi:

-Hadi İbo yemekleri arabaya yükleyin sen, ben ve Orhan dayı (Olki Tolki dayı lakabı) askeriye yemek götüreceğiz.

Yemekler arabaya yüklendikten sonra Ercüment abi şoför

koltuğuna ben, Olki Tolki dayı (bu isim her zaman yüzümde bir tebessüm oluşturmıştır.) şoför koltuğunun yanındaki koltuğa ben ise su kolileri ile dolu arka koltuğa sıkışıp yola çıktık. Polat, Sürgü ve Erkenek'e yemekleri bıraktık. En son gittiğimiz yerde Ercüment abi bize mısır ismarladı. İçimdeki çocuk sevinçli harekete geçmiş çok mutlu olmuştum. Küçük şeyler bile beni mutlu etmeye yetiyordu. Saat 19.00'da restorana ulaştık, yemek tencerelerini içeri taşıdım. İçeride müşteri olmamasına rağmen Oruç abi bana hiç yardım etmedi. Ve babam geldi. Ercüment abi:

-İbo sen çık hadi. (Sanıyorum ki yaşımın küçüklüğünden öyle demişti.)Ama ben çıkmadım, restoranda kaldım. Sonra babamla birlikte eve gittik.

Günler geçti ve ramazan ayı gelmişti. Babam yine restorana geldi. Ben, babam, Olki Tolki dayı ve patron Ercüment abi ile iftar yaptık. Ben pek iftar yaptım diyemem. Çünkü müşteriler yüzünden iki de bir yemekten kalktım. İftardan sonra pek sevindim. Çünkü babam bana 50 TL verip kontör yükletti.

Ercüment abi babama:

-Hüseyin bekleyin, sahura kalın.

Ercüment abinin sözüne karşılık; babam, Ercüment abi ve Olki Tolki dayı gezmeye çıktılar.

Bendeniz ise restoranda (restoran kapalıydı bu arada) kaldım. Babamgili 02.00'ye kadar bekledim. Canım sıkılınca televizyona baktım. Babamgil ben televizyon izlerken geri geldiler ama Ercüment abi ve babam dışarı yeniden çıktılar. Olki Tolki dayı ve bendeniz ise sahurda hazırlandık. Çok güzel bir sahurda sonra 03.30'da babamla evin yolunu tuttuk. 04.00'te yatmak üzere yatağa girdim.

Sabah çok telaşlı bir şekilde kalktım. Çünkü işime geç kalmıştım.(Saat 07.30'du). Babamı kaldırıp beni restorana bugünlük arabaya bırakmasını söyledim. Babam yatak esvapları ile arabaya bindi. Beni restorana bıraktı. Restorana ulaştığımda Ercüment abi içeride deli divane gibi dönüyordu. Restorana girdiğimde ise Ercüment abinin yüzünde sırf babam dostum diye bir şey demiyorum, bakışlarını karşısında kendimi mahcup hissedip çabucak çalışmaya başladım. Restorana en geç gelen teyze bile gelmişti yine de motivasyonumu düşürmeden çalıştım. Sabahlık yememiştım, açıkçası bunu diyememiştım de. Çünkü deseydim bana bu saatte kadar neredeydin orda yiyip gelseydin diyecekti Ercüment abi. Biraz kırgın ve yüzüm asık bir şekilde müşterileri karşıladım. Ercüment abi aşçı ile konuşuyordu. O sırada ben müşteriye bakıyordum.

Birden Ercüment abi teyzeye bağdırmaya başladı:

- Yarın veya en yakın zamanda çıkartacağım yeni bulaşıkçı bulunca!

Korkuyordum. Çünkü ortam çok gergindi. Ercüment abi 'İbo buraya gel' dedi. Vardığımda bir masayı alıp bulaşıkçının olduğu bölüme giden yolun üzerine yerleştirdi. Amacını Ercüment abiye sordum korktum. Ercüment abi:

-Bulaşıkları bir daha arkaya kadar götürmeyeceksin İbo. Masaya koyun buradan alsın, dedi.

Tamam anlamında başımı saldı Ercüment abiye. Ercüment abi teyzeye söylediklerinden sonra dışarıya hava almaya çıktı. Şaşırmıştım çünkü teyze o kadar hak etmediği kelimeye, kelimelere rağmen yüzündeki tüm gülümseme ve tüm geleceğe umut veren bakışlarla bakıyordu etrafa. Mest etmişti o bakışlarla beni. Restoranda hiç kimse konuşmadı o olaydan sonra. Malzeme almaya giderken teyzenin o yaşında o bakışları ile etrafa bakmasını düşündüm. Hayattan bıkmamış yaşlı bir vücudun o yaşta bile geleceğe umutlu bakması normal değildi. Teyzenin o bakışları teyzeye karşı merak duygumu iyice arttırmıştı. Teyzeyle bir an önce konuşmak istiyordum. Teyzenin bana hayatını anlatmasını istiyordum doğrusu. Bir an bile teyzeyi aklımdan

çıkarmadan Restorana döndüm. Döndüğümde malzemeleri yerleştirir yerleştirmez teyzenin yanına gittim. Teyzenin yanına vardığımda elinde sarma bir sigara gözünde ise aynı bakışlar ile bana baktı biraz bakıştıktan sonra: -Eee... Teyze nasılsın? Diye bir soru sordum. Teyze bana bu soru yüzünden biraz kızar zannetmiştim ama bekledikten sonra yine aynı gözlerle: “İyiym İrbeem oğlum sen nasılsın?” dedi. Yüzümün tüm şaşkınlığı ile iyiym teyze dedim. Teyzenin bana bu cevabı vermesi teyzeyle konuşma cesaretimi iyice artırdı ve sanırım tam zamanydı. Hiç bitmesini istemiyordum bugünün teyzeyle daha çok konuşmak istiyordum. Ama istediğim olmadı gün bitti bendeniz teyzeyi düşünerek şehrin karanlığında evin yolunu tuttum. Eve vardığımda nedenini bilmiyorum ama teyzeyi rüyamda görme isteği ile yattım. Beynimdeki soruların cevapsız kalması beni rahatsız ediyordu.

Yine sabah olmuştu. Hızlı adımlarla şehrin yollarını yeni fark ediyor gibi Restorana yol aldım. Restorana vardığımda yine diğer günler gibi olmasın diyerek işime başladım. Çünkü teyzeyi o geleceğe umutlu gözlerle bakan kadını yakından tanımak, hayat hikayesini dinlemek istiyordum. Restorandaki işlerim bitince Oruç abi geldi ve İbo çöpleri attın mı,

Eve vardığımda nedenini bilmiyorum ama teyzeyi rüyamda görme isteği ile yattım. Beynimdeki soruların cevapsız kalması beni rahatsız ediyordu.

● ● ● ● ● ● ● ●

dedi. Mutlu bir yüz ile evet cevabını verdim. Oruç abi ile yemek yedikten sonra Esra abla geldi ve Oruç abiye:” Oruç yemek yediniz mi?” dedi. Oruç abi; abla bugün müşteri yoktu biz İbo ile erken yaptık kahvaltıyı, cevabını verdikten sonra; acaba ne oldu Esra abla, sormazdın sen kahvaltı yapıp yapmadığımız, sorusunu yöneltince Esra abla tüm bilirkiliği ile yeni elemanlar gelecek ondan der demez Oruç abi bana: “İbo yeni elemanlar gelince sakın benim sözümünden çıkma ha!” dedi. Bendeniz kafamda teyzenin gelmesi hayalini kurarken tamam manasında kafamı salladım. Bir iki müşteri geldikten sonra Ercüment abi geldi. Bugün de hiç müşteri yok İbo, diye güldü bana. İlk başta anlamamıştım Ercüment abinin ne maksatla bu cümleyi kurmasını. Yeni iki eleman gelince anladım. Meğerse diğer iki eleman İstanbul’dan gelmişler Bülent abinin ricası üzerine. Dört kişi oluştuk yeni elemanların gelmesi ile içlerinde yaş olarak en

küçük bendim. Ercüment abi de küçük yaşımı sebep göstererek beni birkaç günlüğüne tatile gönderdi ‘eve’. Daha teyze bile gelmemişti, teyzenin gelmemesine üzülerken paramı alıp çıktım. O anda bütün hayallerim bitmişti. Para biriktirecek, yeni kitaplar alıp sınava daha iyi hazırlanacaktım. Teyze ile yaşadıklarımı –o teyzede beni içine çeken bir şeyler var- gazeteci olduğumda anlatacaktım. Ve bunun gibi pek çok umut... Ama bütün umutlarım bir anda hem de hiç beklemediğim bir anda yok olmuştu. Evin yolunda ilerlerken şehir o kadar çirkin ve kötü görünüyordu ki. Bir saniyelğine kendimi öldürmeyi bile düşündüm. Şehrin kötü ve çirkin görüntüsü içinde üzgün bir şekilde eve ulaştığımda babamın yüzünde kesin kovuldu aptal oğlum. (Hayallerimden biri de babamın benim tek başıma bir şeyleri başarabildiğimi görmesiydi.) Ben biliyordum zaten bakışı vardı. Annem ise ne oldu, neden geldin oğlum demekle yetindi. Üzgün bir şekilde başımdan geçenleri aileme anlattım. Anlattıktan sonra babam ‘kesin bir şeyi yanlış yaptın Ercüment de seni kovdu yalan söyleme, deyip evden çıktı. Annem ise tüm ihlası ve tevazusu ile bir şey olmaz boş ver oğlum, dedi. Sanırım babam haklıydı. Umut Restoranı benim umudum olamamıştı. Söylenenleri beni çok

üzümüştü ama teyze ile ilgili hayatım hala devam ediyordu. Yatağa düşünmek için uzandım. Teyze ile nasıl konuşacağımı daha doğru su teyzeyi nasıl tanıyabileceğimi düşündüm. İşten ayrılmamdan üç gün sonra Ercüment abinin Sürgüdeki tarlasına tütün ekmeye gittik. Tarla Ercüment abinin tütün ise bizimdi. Tarlaya vardktan iki üç saat sonra Ercüment abi geldi. Tarlaya gelir gelmez babama:

Hüseyin, İbo'yu niye lokantaya salmıyorsun? Tütün ekiyon diye mi? Ula sen ne çıkarıcı adamsın, dedi. Babam sessizce bir şey demeden yüzünü toprağa dönüp oturdu. Ercüment abi bana bakıp İbo yarın gel ha! Tamam, manasında kafamı salladım. İçim kıpır kıpır olmuştu yeniden. Sanırım hayallerimi gerçekleştirme fırsatı tekrar verilmişti bana. Akşam vakti eve giderken arabada babama:

-Ben yarın lokantaya gideceğim, dedim. Babamdan tamam cevabını aldıktan sonra geleceğe umutlu gözlerle bakan o kadını, teyzeyi, düşündüm. Mutlu bir şekilde uyandım. Şehrin, kötü vakitlerimde kötü görünen, iyi yollarında restorana doğru yol aldım. Mutlu bir şekilde Restorana girdim. Girdiğimde İmam usta "Her şey vatan için! "İbo geldi, cümlesini kurdu. Gülmüştüm İmam ustaya o da gülüşümün karşılığı olarak; iki gözümün

çiçeği şu çöpleri at da gel, dedi. Tebessümle çöpleri attıktan sonra restoranda Oruç abinin meraklı gözlerle beni beklediğini gördüm. Yanına yaklaştığımda bana :

-İbo yeni gelen iki kişi postalandı lokantadan, dedi. Bir şey demeden suları tazeledim. Oruç abi İbo yemeğini ye, dedi. Denileni yapıp yemeğimi yedikten sonra Esra abla geldi. Hiçbir şey demeden kasa bölümüne geçti. Ebru abladan sonra patron, patrondan sonra ise beklediğim teyze geldi. Yine herkesle günaydın dedikten sonra: 'İbreem oğlum nasılsın? Kaç gündür gelmiyorsun sorularını sordu. Sırasıyla teyzeye; iyiyim teyze tütünle uğraştık, cevabını verdikten sonra müşteriler ile ilgilendim. Öğle maratonu bittikten sonra Ercüment abi Oruç hadi yemekleri arabayı yükle seninle gideceğim bugün, dedi. Oruç abi arabayı yükledikten sonra mutlu bir yüz ile arabaya binip gitti Ercüment abi ile.

Ercüment abiler gittikten sonra müşteriler ile ilgilendim. Müşterilerin bittiği vakit (19:00) Ercüment abiler geldi. Oruç abi arabadan malzemeleri indirdikten sonra çıktı. Ben, İmam usta ve teyze kalmıştı. Vakıt tam teyze konuşma vaktiydi. Teyzenin yanına vardım. Teyzenin yanına vardığımda ağlıyordu.

-Ne oldu?

-Niye ağlıyorsun teyze, diye sordum.

-Yorulduğum...

Benim hayattan hiç bıkmamış dediğim kadın geleceğe o yaşında bile umutla bakan teyze bu kelimeyi söylemişti büyük bir iç çekerek. Teyze ağlama sen hayatımda tanıdığım en güçlü kadınsın cümlesini kurduk sonra teyzenin bir şey söylemesine fırsat vermeden teyze bana hayatını anlat ne olursun diyerek teyzeye söylemek istediğim şeyi sonunda söyledim.

Teyze ne edeceksin İbreem hayatımı. Okumadım geleceği düşünmedim bu hala geldim. Bir kere daha teyzeye daha içten bir şekilde:

-Ne olursun teyze anlat hem içine atmamış bana anlatmış olursun, dedim

"Sekiz yaşında annem bana çamaşır yıkatır, ev temizletir, bulaşıkları yıkattırdı. Babam da kız çocuğuna önem vermezdi. Evin tek kızı da bendim. Yani babam hiç bağrına basmadı beni. Okul yüzü hiç görmedim. On dört yaşında evi ben çevirmeye başladım. Bulaşık yıkadım, çamaşır yıkadım. Küçük iki erkek kardeşimin b... çamaşırlarını yıkadım. On beş yaşına basınca Memet'le evlendirildim babamın zoruyla. On altı yaşında bir çocuğum oldu. Yirmi iki yaşındaki kocam Memet'ten çocuğumu doğurduktan

iki gün sonra mal altı temizledim, kaynanam olacak kadının evini süpürdüm. Daha on altı yaşında bunları yaşadım İbrem oğlum. Şimdiki avratlara sorsan ne yapıyordun o yaşta diye hepsi mektebe gidiyordum, der. Ya ben o yaşında bunları yaptım. On sekiz yaşına bastığımda ikinciye aldım kucağıma. İkinci çocuğuma pekiyi bakamadım. Eve abisinin yanına atıp bağa bahçeye çalışmaya gittim. On dokuz yaşında namussuz Memet şehre çalışmaya gidecem deyip evden gitti. Yıllarca bekledim namussuz Memet'in gelmesini ama gelmedi. Okuma yazmam da yok ki telgraf çekem gittiği şehre. Aylar yıllar geçti Mehmet yok. Kaynanam beni evden kovdu. Çocuklarla babamın yanına beni kovacağını bile bile çaresizlikler içinde gittim. Babam yok ben kız çocuğu evimde istemem deyip kapıyı kapattı. İki üç gün köyde bir kadının yanında yattıktan sonra tekstile girdim çalışmaya şehirde. Çocuklarımı da birkaç aylığına eltime bıraktım. Şehirde bir ev tuttum. Tam bir ay boş evin içinde yattıktan sonra ikinci yevmiyemle eve eşya aldım. Çocuklarımı da yanıma aldım. Şehre yavaş yavaş alıştık çocuklarımla. İkisine de ilerde mutlu huzurlu yarınlar istiyorsanız aman ha aman okuyun ki yarınlarınız umut dolu olsun dedim. Çocuklarımı zorla okuttum.

Kolunu omzuma koyup hadi kendine iyi bak deyip restorandan çıkıp gitti. Arkasından gözümde yaşlar akmaya başladı. Gözlerinde geleceğe hep umutla baktığını gördüğüm Emine teyze de gitti gelecekteki gazetecilik hayatıma bir anı bırakarak şehrin ışık vuran yolları üzerinde...

Tekstilde hangi başıboş erkek varsa bana yanaşmaya çalıştı. Ama izin vermedim. Çocuklarıma namuslu bir ana oldum. Çocuklarımı yarınlarına umutla hazırlamak için çabaladım. İki çocuğum da okudu. Büyük şehirlerde öğretmen oldu. Çocuklarım beni tekstilde çalıştırmak istemedi. Tekstilden çıktım. Her ay para yolladılar geçineceğim kadar. Bir gün iki çocuğumda ana bu ay az salacağız ha, dediler. Şükrettim o para da bana yeter sağ olun ananızı düşündüğünüz için dedim. Her ay para gönderecekleri vakit çocuklarım arayıp ana bu ay geçen aya göre az yollayacağım, dediler. Her ay böyle dediler. Her ay bende ses çıkarmadan tamam dedim. Böyle böyle beni ne aradılar ne de para yolladılar. Oğullarımı, gelecekteki umutlarımı, kaybedince şehrin belediye binasında bulaşıkçı olarak çalışmaya başladım. Oradan da çeşitli nedenlerden dolayı çıktım. Ama hiç pes etmedim. Yarın bir şey bulursun Emine, diye yaşadım. Ondan sonra da bu lokantaya

girdim. İşte şimdi de buradan kovuldum. Yarın buradan çıkarım da inşallah tekstilde iş bulup orada çalışmaya başlarım. “Diyerek bir sarma sigara daha içmeye başladı. Sessizce konuşmadan birbirimize baktık. Biraz vakit geçirdikten sonra Ercüment abi Emine teyze gel hele, dedi.

Emine teyze; Ercüment abinin yanına gittikten sonra yanıma gelip hadi İbrem görüşürüz ben işten çıktım, dedi.

Hiçbir şey demedim diyemedim Emine teyzeye. Hayatın ona sunduklarına mı üzülsem işten çıkarıldığına mı üzülsem bilemedim. Emine teyzeyi dinlemek beni hem çok üzmüş hem de çok mutlu etmişti. Kendimi bir boşlukta hissediyordum. Kolunu omzuma koyup hadi kendine iyi bak deyip restorandan çıkıp gitti. Arkasından gözümde yaşlar akmaya başladı. Gözlerinde geleceğe hep umutla baktığını gördüğüm Emine teyze de gitti gelecekteki gazetecilik hayatıma bir anı bırakarak şehrin ışık vuran yolları üzerinde...

PANEL

Hayatın Satır Aralarını Okumak

Moderatör: Prof. Dr. İlhan Erdem

Konuşmacılar: Proje Öğrencileri

İl Milli Eğitim Müdürlüğünce 12 Şubat 2020 tarihinde Oku-Yorum ve Yazı-Yorum projesi çerçevesinde Ramada Otelde saat 14:00 öğrencilerin katılımcı olduğu "Hayatın Satır Aralarını Okumak, Yazmak, Anlamak" başlığı altında bir panel düzenlendi.

Moderatörlüğünü İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İlhan Erdem'in yaptığı panel lise öğrencilerinin panelist olduğu bir ilk olma özelliği taşıdı. Oturuma İl Milli Eğitim Müdürü Ali TATLI ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticileri, yetkililer, velilerin yanı sıra, proje çerçevesinde merkez ilçelerden 23 liseden yaklaşık 46 idareci ve projeden sorumlu öğretmen hazır bulundu, 450 kadar öğrenci katıldı. Paneli basın mensupları da izledi.

Açılış konuşmalarından sonra panele geçildi. Prof. İlhan Erdem, böyle bir paneli yönetmekten duyduğu memnuniyeti dile getirerek, İl Millî Eğitim Müdürlüğünün kültür, sanat, edebiyat ve eğitim alanlarındaki çalışmalarını keyifle izlediklerini ve çoğu kez katılımcı olduklarını belirtti. "Okumak, bir kültürel çabadır ve belki de

en değerlisidir. Erken yaşlarda bu disiplinin edinilmesi, yazma alışkanlığını da tetikler. Bu panel ilklerden sanırım. Öğrencilerimizin yaptıkları okumaları ve deneyimledikleri birikimi bizimle paylaşmaları çok önemli." dedi.

Panelist Öğrencilerden Eda Nur Nazlı: "Aliya

İzzet Begoviç: Doğu Batı Arasında İslam Üzerine Fikirler" . Zeynep Yetgin: "Rüzgârlı Pazar, Huzur ve Bu Ülke Kitaplarının Değerlendirilmesi ve Toplumsal İzleri" Zilan Bayram: "Okumak, Yazmak ve Yaşamak Üzerine Bir Kritik" Aleyna Taş: Gün Olur Asra Bedel Romanında Karakterler ve Tarihi Doku" temaları üzerine konuşmalar yapıldı.

Kapanış Konuşmasını İl Milli Eğitim Müdürü Ali TATLI gerçekleştirdi. Projenin önemine, okumanın bir bilinç meselesi olduğuna değinerek medeniyetin kelimelerin kanatları üzerinde yükseldiğine vurgu yaptı. Benzer etkinliklerin süreceği mesajını verdi. Panelistlere armağan takdiminden sonra katılımcı liselerin müdür ve sorumlu öğretmenlerine Teşekkür Belgesi verildi.

SEMİNER

Prof. Dr. Sinan Canan'la Bir Beynin İnşası

Konuşmacı: Prof. Dr. Sinan CANAN

İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Türkiye Özel Okullar Derneği(TÖZOK) ortaklığıyla ilimiz psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerine yönelik "Bir Beynin İnşası" adlı seminer gerçekleştirildi.25 Şubat Salı günü Malatya Kültür Merkezi Kemal Sunal Salonu'nda gerçekleşen etkinliğe Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sinan Canan konuşmacı olarak katıldı. İki oturumdan oluşun etkinliğe ilgi büyüktü.

Prof. Dr. Sinan Canan'ın konuşmasının satır aralarında işlediği konular; beynin kullanım alanları, beynin yapısı ve işlevleri, hayatın anlamı, geçmişten günümüze insan, insanı diğer türlerden ayıran farklar, günümüz insanının ihtiyaçları, ebeveyn ve çocuk ilişkileri.

"Beyin hala önemli oranda gizemini korumaktadır. İnsan beynini incelediğimizde hiçbir varlıkta olmayan muhteşem mekanizmanın işlediğini görürüz. Kişinin zihninde anne karnından o ana kadar bildiği her şey beden hareketine kadar beyninde yer alır. Prof. Dr. Sinan Canan: "Eğitimde, özellikle çocukların öğrenmesi, öğrenme alışkanlıkları yeniden gözden geçirilmelidir. Eğitim

sistemi rutin bazı kalıpları değiştirmektedir. Aynı zamanda eğitimin doğayla iç içe olması, öğretmenlerin bu konuda okul dışı eğitim mekânlarını aktif kullanmaları yararlı olacaktır.

Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün çalışmaları eğitim ve değişim temalı olarak

'Eğitim 23'vizyonunu takip etmesi ve bu konuda çokça etkinliğe, panele, seminere imza atması önemlidir." dedi.

Program İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Sayın Ali Demir'in Prof .Dr. Sinan Canan ve TÖZOK Yönetim Kurulu Başkanı Nurullah Dal'a plaket sunumuyla sona erdi.

PROJE

Sınıf öğretmenlerine “Öğretmen Topluluğu” projesi

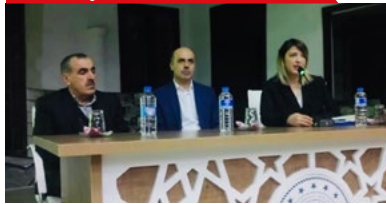
Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve KODA (Köy Okulları Değişim Ağı) işbirliğinde Malatya TED Koleji desteğiyle köy/merkez okullarında çalışan sınıf öğretmenlerine yönelik “Öğretmen Topluluğu” projesi yapılmaktadır. Proje faaliyetleri kapsamında köy öğretmenlerinin hem mesleki hem de kişisel/sosyal anlamda paylaşımında bulunabilmeleri, meslektaşları ile etkileşim halinde olmalarına imkân tanıyarak öğretmenlerin köyde yalnızlık hissiyle azalan motivasyonlarının artması sağlanmıştır. Köyde yaşamın getirdiği zorlukları aşmalarına destek olmak ve farklı deneyimlerin paylaşılmasına fırsatlar tanınarak sorunlara ortak çözüm bulmak çalışmanın genel amaçları arasındadır. Öğretmen Topluluğu programı öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu konular (Sınıfta sanatsal uygulamalar, çocuk hakları, öğretmenin okula aidiyeti, eğitimde oyun, yaratıcı drama, etkili iletişim, kırsal kalkınma, çocuk gelişimi ve öğrenme, öz farkındalık, köyde yaşam becerileri, hikaye anlatıcılığı, alternatif yöntem ve teknikler vb.) etrafında şekillenerek uygulamalı atölye çalışmalarına dönüşmektedir. Projenin uzun vadeli amaçları ise okullarda ihtiyaç duyulan bir ya da birkaç konuda öğretmenlerle

beraber projeler geliştirmek, uygulanan projelerin süreçlerini dokümanite ederek Türkiye’deki diğer köy okullarına örnek olabilecek uygulamaları köy öğretmenleri ile paylaşmak ve sürdürülebilir bir öğretmen topluluğu modelinin geliştirilmesini sağlamaktır. Gönüllü sınıf öğretmenleri ile ayda bir kez “Öğretmen Buluşmaları” düzenleyerek Malatya TED Koleji eğitim kampüsünde bir araya gelmekte ve öğretmenlerle ortak belirlenen konularda eğitimler düzenlenmektedir. Köy öğretmenlerinin bütüncül bir eğitim anlayışıyla öğrencilere yaklaşımları

için önemli gördükleri konularda, eğitim tarafından verilen ve bizzat uygulanan önerilerin sınıflarda uygulanması projenin en önemli ilkelerinden biridir. Öğretmenlerin uygulama sırası/sonrasında sorunlar yaşayıp yaşamadığına, hedeflenen gelişmelerin ne düzeyde olduğuna yönelik fikir alışverişi (izleme-değerlendirme çalışmaları) yapılmaktadır. Farklı eğitim bölgelerinde çalışan öğretmenlerin bir araya gelerek yeni bakış açıları edinmelerine katkıda bulunmak ve sosyalleşmelerine imkan sunmak açısından önemli olan bu çalışma öğretmenlerin okula aidiyetini ve öğrencilere olan bağlılığını arttırdığı gözlenmektedir.

Cahit Külebi’nin Köy Öğretmenleri şiiirindeki “Siz kara göklerin yıldızları,/Işıtın yurdumuzu sabaha kadar!” dizelerinde bahsettiği köy öğretmenlerinin okul-aile-köy ilişkilerine olumlu katkı sunmak, köyün imkanlarıyla daha nitelikli bir öğrenme ortamı oluşturulmasına destek olmak ve temelde öğrencilerin gelişimini güçlendirmek amacıyla yapılan bu çalışmada öğretmenlerimizden aldığımız geri bildirimler yürümekte projeye olan inancımızı daha da arttırmaktadır.

DÜNYA ÇEVRE HAYAT PANELİ

YARIŞMA

Tübitak 51. Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması

Malatya'dan 7 proje bölge birincisi olarak finalde yarışmaya hak kazandı.

Lise öğrenimine devam etmekte olan öğrencileri temel, sosyal ve uygulamalı bilim alanlarında çalışmalar yapmaya teşvik etmek, çalışmalarını yönlendirmek ve bilimsel gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı'nca (BİDEB) düzenlenen "51. Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması", Bölge Sergisi 09-11 Mart Tarihleri arasında İnönü Üniversitesi Turgut Özal Kongre ve Kültür Merkezinde yapıldı. 12 Mart perşembe günü saat 10:00'da, düzenlenen ödül töreniyle dereceye giren projeler açıklandı.

Yarışma Biyoloji, Coğrafya, Değerler Eğitimi, Fizik, Kimya, Matematik, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih, Teknolojik Tasarım, Türk Dili ve Edebiyatı, Yazılım alanlarında yapıldı. Malatya Bölgesinde Adıyaman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Malatya, Mardin, Şanlıurfa ve Tunceli olmak üzere 8 ilden toplam 1450 proje başvurusu yapıldı. Malatya'dan da 277 proje başvurusu yapılmıştı. Değerlendirmeler sonucunda toplam 100 proje bölge sergisine katılmaya hak kazandı. Bu 100 projeden 44'ü ilimizden bölge sergisinde yer aldı.

2019-2020 Eğitim Öğretim yılı TÜBİTAK 51. Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması Bölge Sergisine Malatya'dan 12 branştan davet edilen 44 projeden 7 Proje bölge birincisi, 5 proje Bölge ikincisi, 8 proje Bölge üçüncüsü oldu. Malatya Bölge

birincisi olan projeler, 01-05 Haziran 2020 tarihleri arasında yapılacak Türkiye finaline katılmaya hak kazandı.

Dereceye giren öğrenciler ve danışman öğretmenleri İl Millî Eğitim Müdürlüğü, üniversite ve TÜBİTAK tarafından ödüllendirildi.

Sevdam

Sevdam arkadaş olsun sana,
Bir ıslak asfaltta, bir kuru sevda.

Sevdam şarkı olsun sana,
Nakaratını dilinden düşürmediğin bir hüzünlü şarkı...

Sevdam utanç olsun sana,
Yanağındaki kızarıklık, gözündeki kaçış, sesindeki titreyiş.

Sevdam cesaret olsun sana,
Korktuğun her anda elini tutan baba
Güven veren anne olsun.

Sevdam şefkat olsun sana,
Sarıp sarmalamak yakışır insana.
Hele de sana...

Sevdam kış olsun,
Bembeyaz.
Bir pencere kenarında okunan kitap kadar güzel olsun mesela.

Sevdam çocuk olsun sana,
Balonunu kaybetmiş, korkmuş, şaşırmış...

Sevdam umut olsun sana,
“İlle de sen!” diye slogan atsinlar kuşlar.
“Gülmek bizim de hakkımız!” diye
darbe yapsınlar göz yaşlarına.

Sevdam polis olsun sana.
Prangalarımızla yaşayalım yıllarca,
Mutluluğumuzda...

Ve hâkim “-Neden gülüyorsun evlat?” diye sorarsa:
“-Arkanızdaki aşk yazısına” diyelim aynı anda.
Sonra bir on yıl daha yiyelim.

Ama eğer sevdam cehenneme layıkça,
Cennetteki yasak elmayı yer,
Yine gelirim sana!

İLAYDA SUCU